

PENTRU O AUTONOMIE LOCALĂ ȘI DESCENTRALIZARE REALĂ!

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
e-mail: info@calm.md

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 2 (71), 2020

**VIOREL FURDUI CĂTRE
REPREZENTANȚII APL
DE ZIUA AUTONOMIEI LOCALE:
„PENTRU MULȚI DINTRE
CETĂȚENI DORINȚA
DE A RĂMÂNE ÎN ACEASTĂ ȚARĂ
ȘI DE A VEDEA O LUMINĂ
ÎN FAȚĂ SE MATERIALIZEAZĂ
PRIN IMPLICAREA DVS!”**

Din 2013 marcăm la 1 februarie Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală. Sărbătoarea a devenit posibilă datorită demersurilor CALM, prin Hotărârea Guvernului nr.75 din 08.02.2012. Directorul executiv al CALM Viorel Furdui ne explică de ce a fost nevoie de a institui o asemenea zi, ce reprezintă autonomia locală pentru statul Republica Moldova și cum ar contribui asigurarea acesteia la crearea condițiilor de viață decente pentru cetățeni, dar și ce au reușit autoritățile locale să realizeze în acești aproape 30 de ani.

Continuare în pag. 2

TATIANA BADAN:

**AUTONOMIA LOCALĂ -
ULTIMA SPERANȚĂ
A SATELOR ȘI ORAȘELOR
DIN REPUBLICA MOLDOVA!**

Pentru președintele CALM, Ziua autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală nu este neapărat un motiv de sărbătoare ci, mai degrabă, ne amintește de restanțele din acest domeniu. Potrivit Tatianeii Badan, această sărbătoare este importantă mai ales pentru cetățeni, deoarece anume ei sunt cei care așteaptă soluții și servicii de calitate la nivel local. „**În condițiile în care autoritățile publice locale din Republica Moldova nu au posibilitatea de a oferi aceste servicii, nu au autonomia locală pe care o cerem deja de 30 de ani, ne este foarte greu să înregistrăm rezultatele pe care le avem în acest domeniu și nu putem schimba lucrurile în mod esențial.** Consider că măcar de Ziua Autonomiei Locale și a lucrătorului din administrația publică locală vocea autorităților locale trebuie să fie auzită de către deputații noștri, de către autoritățile centrale și sperăm că astfel se va înțelege că un stat nu poate avea rezultate, nu poate oferi servicii de calitate, atât timp cât există un sistem centralizat, dar nu descentralizat.”

Continuare în pag. 3

**LA MULȚI ANI,
REPREZENTANȚII AI APL!
LA MULȚI ANI,
AUTONOMIE LOCALĂ!**

*Stimați primari,
președinți de raioane,
consilieri locali și municipali,
funcționari publici,
reprezentanți ai
Administrației
Publice Locale!*

Din 2013, la 1 februarie marcăm Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorilor din Administrația Publică Locală. Această sărbătoare a fost instituită la inițiativa CALM (Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 75 din 08.02.2012) pentru a ne exprima recunoștința față de contribuția Dvs în procesul de edificare a unui stat democratic și de dezvoltare a comunităților pe care le reprezentați. Apreciam dedicația Dvs, ingeniozitatea, spiritul responsabilității și al inițiativei, modalitatea de a identifica soluții în beneficiul cetățenilor în condițiile în care dispuneți de resurse limitate iar problemele și competențele sunt nenumărate. Faptul că astăzi avem comunități locale curate, cu drumuri reparate, apeducte, iluminat stradal etc se datorează, în cea mai mare măsură, Dvs! Sunteți printre cei mai valoroși reprezentanți ai societății noastre! Cetățenii nu v-au ales întâmplător! Să nu uitați acest lucru! Vă asigurăm că Congresul Autorităților Locale din Moldova va fi și în continuare un bun prieten al Dvs. și un partener de nădejde.

Ne dorim și Vă dorim ca lucrătorii din APL să nu mai fie marginalizați atunci când se decide majorarea salariilor în sectorul bugetar iar statutul funcționarului public să redevină unul prestigios nu doar la nivel de declarații! Să fiți sănătoși iar vârsta înțelepciunii să vă aducă doar nepoți și multe bucurii! Ne dorim ca statul să aibă mai multă grijă de Dvs. pentru că anume Dvs. împreună cu cetățenii din comunitățile pe care le reprezentați sunteți baza acestui stat! La mulți ani, stimați colegi! La mulți ani, autonomie locală!

Cu deosebit respect, echipa
Congresului Autorităților Locale din Moldova!

FAȚĂ ÎN FAȚĂ

**CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA:
„Nu mai avem timp, e nevoie de acțiuni concrete!”**

**ION CHICU, PRIM-MINISTRUL
REPUBLICII MOLDOVA:**

**„În această sală nu sunt străini.
Și eu sper că toate acestea nu
vor rămâne doar pe hârtie!”**

Detalii, în pagina

6

VIOREL FURDUI CĂTRE REPREZENTANȚII APL DE ZIUA AUTONOMIEI LOCALE: „PENTRU MULȚI DINTRE CETĂȚENI DORINȚA DE A RĂMĂNE ÎN ACEASTĂ ȚARĂ ȘI DE A VEDEA O LUMINĂ ÎN FAȚĂ SE MATERIALIZEAZĂ PRIN IMPLICAREA DVS!“

Sfârșit. Început în pag. 1

**„SCHIMBĂRILE CARE S-AU PRODUS
ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ULTIMII
15-20 DE ANI SE DATOREAZĂ
AUTORITĂȚILOR LOCALE“**

În rezultatul demersului CALM, Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Publică Locală a început să devină realitate prin decizia Guvernului din 8 februarie 2013. A fost un proces de durată deoarece era foarte greu de explicat de ce este nevoie de un asemenea eveniment. Argumentele noastre principale erau că administrația și autonomia locală, guvernele locale și colectivitățile locale sunt un element fundamental al unui stat, lucru prevăzut și de Constituție, iar cei care reprezintă colectivitățile locale – APL sunt agenții schimbărilor în bine din localitățile noastre. CALM consideră că anume datorită autorităților locale, primarilor, președinților de raioane, consilierilor etc, pe parcursul ultimilor 30 de ani în localitățile din Republica Moldova s-a produs o anumită schimbare la față a comunităților locale, deși mai sunt încă multe probleme care nu depind doar de APL. Chiar dacă fenomenul migrației ia amploare, trebuie să recunoaștem că avem mai multe drumuri reparate, mai multe localități au iluminat public. Recent mă întorcem de la o întrevedere pe care am avut-o cu primarii din nordul republicii și am constatat că realitățile din satele noastre sunt incomparabile cu cele de acum 30 de ani. Atunci toate satele erau în beznă, acum este o plăcere să treci pe anumite porțiuni de drum, să vezi mai multă lumină, drumuri mai bune, a crescut numărul cetățenilor care beneficiază de apă, se încearcă soluționarea problemelor privind deșeurile. Sigur că situația nu este ideală, dar schimbările care s-au produs au fost posibile anume datorită efortului pe care l-au făcut, continuă să-l facă și îl vor face, cu siguranță, autoritățile locale - primarii împreună cu o mână de oameni care sunt la dispoziția lor.

**„NU VEȚI GĂSI MULȚI PRIMARI,
CONSILIERI, SECRETARI ETC
APREȚIAȚI DE CĂTRE STAT...“**

Un alt motiv important de a institui această sărbătoare a fost că pe parcursul anilor efortul acestor oameni care își dedică viața comunităților a fost neglijat, subestimat. Foarte puțini oameni din domeniul APL au fost apreciați până acum 10 ani, când CALM a fost constituit și a început să atragă atenția la aceste aspecte. Nu veți găsi foarte mulți primari, consilieri sau secretari apreciați sau decorați de către organele supreme ale statului. Doar datorită demersurilor CALM, pe parcursul ultimilor zece ani, mai multor primari le-au fost recunoscute meritele, fiind decorați cu „Gloria Muncii“ sau cu cea mai înaltă distincție de stat „Ordinul Republicii“, ceea ce denotă că a început să fie recunoscut rolul APL în ceea ce numim noi menținerea speranței ca va fi mai bine.

Nu întâmplător sărbătorim la 1 februa-

**„ESTE IMPORTANT CA
TOȚI LUCRĂTORII DIN
DOMENIU SĂ ÎNȚELEAGĂ
CARE ESTE ROLUL
LOR, AL APL, SĂ NU
CREADĂ CĂ EI NU CONTEAZĂ,
CĂ TOTUL AR
DEPINDE DE CINEVA
DE SUS, SĂ NU UMBLE
CU CAPUL PLECAT, SĂ
ÎNȚELEAGĂ CĂ DOAR
FIIND UNIȚI ÎN CADRUL
CONGRESULUI AUTORI-
TĂȚILOR LOCALE DIN
MOLDOVA VOM PUTEA
OBTINE MULT MAI MULTE
PENTRU LOCALITĂȚILE
LOR!“**

rie Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din Administrația Locală. Anume în această zi, la 1 februarie 1998 a intrat în vigoare pentru Republica Moldova documentul fundamental al autonomiei locale - Carta Europeană a autonomiei locale aprobată de Consiliul European. Acest document are forța supremă și trebuia să fie respectat începând cu 1 februarie 1998 dar care, din păcate, a fost în mare parte neglijat. Anume data intrării în vigoare a acestui document este cea în care noi marcăm Ziua Autonomiei Locale și a Lucrătorului din APL.

**„ÎN PROCESUL DE DEZVOLTARE
A SISTEMULUI DE ADMINISTRATIE
PUBLICĂ ÎN RM A EXISTAT MEREU
O ANUMITĂ DEVIERE ȘI O ANUMITĂ
INSTABILITATE“**

Totodată, în fiecare an la 1 februarie pentru toți cei vizați apare ocazia să arunce o privire asupra situației care există în domeniul APL. Guvernanții cel puțin să-și

adreseze niște întrebări privind realitățile din APL, dacă am realizat angajamentele asumate față de cetățeni și APL, dar și față de partenerii externi, cum ar fi Consiliul European, Uniunea Europeană etc? Este o ocazie de a răspunde la aceste întrebări, de a face anumite concluzii și, poate, de a realiza că este necesar să implementăm în modul corespunzător aceste obligații. Mai mult decât atât, din 1994 este aprobată Constituția Republicii Moldova, iar un capitol special stabilește cum trebuie să fie organizată administrația publică, unul din principiile fundamentale fiind autonomia locală și descentralizarea. A fost nevoie de foarte mult timp pentru ca lucrurile să înceapă să se schimbe. Dacă vorbim despre autonomia locală în mod evolutiv, procesul de dezvoltare a unui sistem de administrație publică în RM, putem să constatăm faptul că în permanență a existat o anumită deviere și o anumită instabilitate. **Inconsecvența și lipsa de finalitate a acțiunilor sunt cuvintele ce pot caracteriza situația existentă în APL.** Parcă suntem buni la elaborarea diferitor documente însă foarte greu și ineficient le implementăm. Suntem buni la făcut promisiuni în fața partenerilor noștri de dezvoltare (în primul rând mă refer la Consiliul European) dar neserioși la respectarea acestora. Această tendință, din păcate, s-a menținut.

Mai mult decât atât, era o perioadă când părea că iată-iată intrăm într-un făgaș al normalității, într-un anumit sens eram considerați o istorie de succes chiar pe această dimensiune locală, când am semnat unele acorduri trilaterale: Guvernul, CALM și Consiliul European, fiind aprobate și câteva inițiative legislative promițătoare în domeniul schimbării destinației terenurilor, accesului APL la Curtea Constituțională, s-au făcut unele modificări în Codul Fiscal, doar că au urmat niște perioade foarte complicate cu implicarea politicului, cu nedorința de a se conforma angajamentelor asumate în domeniul

APL, cu presiuni politice, economice etc asupra primarilor, APL. **Mai ales în ultimii doi ani toate instrumentele coercitive ale statului aveau misiunea de a face presiuni asupra primarilor, de a-i converti și a-i aduce în anumite partide de la guvernare, ceea ce a fost un impediment important și în dezvoltarea RM, deoarece foarte multă lume activă a lăsat mâinile în jos și nu mai putea să-și folosească potențialul în modul corespunzător, unii devenind dependenți de centru și de anumite forțe politice, iar autoritățile locale revenind în postura de a fi cerșetori.**

În prezent constatăm o instabilitate la nivel central, având doar pe parcursul anului trecut trei Guverne. Cu toate acestea consider că încet, dar avansăm. Recent a fost aprobată această inițiativă de a mări veniturile bugetelor locale. Este un pas destul de bun, chiar dacă inițiativa noastră nu a fost acceptată integral. Ni s-a promis că vor fi adoptate și alte inițiative care vor crește baza fiscală pentru APL, vor fi soluționate mai multe probleme ce țin de competențele APL, există o doză de optimism, ceea ce le dorim și reprezentanților APL. **Este important ca toți lucrătorii din domeniu să înțeleagă care este rolul lor, al APL, să nu creadă că ei nu contează, că totul ar depinde de cineva de sus, să nu umble cu capul plecat, să înțeleagă că doar fiind uniți în cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova vom putea obține mult mai multe pentru localitățile lor.** Să încerce în cadrul CALM, dar și în activitatea lor să admită într-o măsură mai mică influența politicului, primarii să încerce să creeze la nivel local echipe consolidate, să continue să lucreze în interesul colectivităților locale. **Cu siguranță, dacă vom fi uniți, dacă ne vom gândi la niște obiective generale, care ne vizează pe toți, nu doar la interesele proprii, vom obține mult mai mult, condițiile de lucru în administrația locală se vor îmbunătăți, autoritățile locale și conducătorii acestora vor avea mai multe posibilități de a soluționa problemele și de aceste lucruri vor beneficia în primul rând cetățenii care vor vedea rezultatele în domeniul serviciilor publice.** Si guvernanții vor avea de beneficiat, dacă vor înțelege cât de important este să elibereze mâinile APL, să le dai voie să decidă singuri cum să-și dezvolte localitățile. Cetățenii vor simți aceste schimbări și cu siguranță vor aprecia efortul guvernanților care vor contribui la această stare de lucruri. La mulți ani, autonomie locală, numai sănătate și numai bine pentru toți cei care sunt implicați în APL! Trebuie de rezistat, să nu lăsăm mâinile în jos deoarece în spatele Dvs sunt oamenii pe care îi reprezentați! Pentru mulți dintre ei dorința de a rămâne în această țară și de a vedea o lumină în față devine realitate datorită implicării Dvs.

TATIANA BADAN: AUTONOMIA LOCALĂ - ULTIMA SPERANȚĂ A SATELOR ȘI ORAȘELOR DIN REPUBLICA MOLDOVA!

Sfârșit. Început în pag. 1

Președintele CALM a afirmat că în administrația publică locală activează profesioniști, oameni care se dedică muncii pe care o fac. „Acești funcționari lucrează foarte mult în beneficiul cetățenilor dar, din păcate, sunt foarte rău salariați și nu sunt apreciați. **Dacă în trecut funcționarii din domeniul APL se bucurau de anumite facilități oferite de către stat, astăzi aceștia nu dispun de anumite garanții sociale, iar statutul de funcționar în cadrul APL nu mai este unul prestigios.**”

Tatiana Badan a atras atenția asupra faptului că în cazul în care la nivel central nu vor fi modificate politicile în domeniul salarizării, dacă și în continuare nu va exista o echitate între salariații

din sistemul bugetar, există riscul iminent de a-i pierde pe acești profesioniști cu experiență. „În asemenea condiții nu vom mai putea implementa politici elaborate la nivel central, nu vom mai putea presta servicii de calitate și nici nu vom putea construi un stat prosper, așa cum afirmăm că ne dorim cu toții.”

Președintele CALM a ținut să-și exprime recunoștința față de toți cei care activează în domeniul APL. „Vă mulțumim pentru efortul, dedicația și toată munca pe care o faceți zi de zi în beneficiul comunităților locale. De asemenea, Vă mulțumim pentru proiectele care sunt elaborate și implementate cu suportul Dvs. Vă dorim tuturor multă sănătate, fericire și toți împreună să avem autonomie locală, să fim motivați să schimbăm lucrurile din țară și să ne bucurăm de aprecierea cetățenilor și a statului.”

„AUTONOMIA LOCALĂ ESTE DEZIDERATUL NOSTRU ȘI AR TREBUI SĂ FIE ȘI UN OBIECTIV AL STATULUI. FĂRĂ DESCENTRALIZARE ȘI FĂRĂ CONSOLIDAREA AUTONOMIEI LOCALE NU PUTEM AVEA REUȘITE VIZIBILE NICI ÎN GUVERNAREA LOCALĂ, DAR NICI ÎN CEA CENTRALĂ.”

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE AL CONSILIULUI EUROPEI

Democrația locală și regională în Republica Moldova a fost subiectul unei radiografii detaliate a rapoartelor Marc COOLS, Belgia și Gunn Marit HELGESEN, Norvegia. Aceștia au elaborat un proiect care conține recomandări pentru autoritățile de la Chișinău, astfel încât dezvoltarea autonomiei și democrației locale să cunoască un nou imbold.

1. Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei se referă la:

a. Articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Rezoluția Statutară CM / Res (2015) 9 referitoare la Congres, stipulând că unul dintre scopurile Congresului este „să prezinte propuneri Comitetului de Miniștri pentru promovarea democrației locale și regionale „;

b. Articolul 2 alineatul (3) din Rezoluția Statutară CM / Res (2015)9 referitoare la Congres, care stipulează că „Congresul va pregăti periodic rapoarte de țară pe situația democrației locale și regionale în toate statele membre și în statele care au solicitat aderarea la Consiliul Europei și se asigură, în special, că principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale sunt implementate“;

c. Capitolul XVII al Regulilor și Procedurilor Congresului privind organizarea procedurilor de monitorizare;

d. Ghidul pentru participarea civică la luarea deciziilor politice, adoptat de Comitetul de Miniștri pe 27 septembrie 2017;

e. Recomandarea CM/Rec (2018) 4 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la participarea cetățenilor în viața publică la nivel local, adoptată la 21 martie 2018;

f. memorandumul explicativ anexat privind democrația locală și regională în Republica Moldova.

2. Congresul subliniază că:

a. Republica Moldova a aderat la Consiliul Europei la 13 iulie 1995. A semnat Carta europeană a autonomiei locale (ETS nr. 122, „Carta“) la 2 mai 1996 și o ratificat la 2 octombrie 1997 în întregime. Carta a intrat în vigoare în ceea ce privește Republica Moldova la 1 februarie 1998;

„ÎN MULTE CAZURI, LEGEA ATRIBUIE AUTORITĂȚILOR LOCALE COMPETENȚE NOI FĂRĂ SĂ PREVĂDĂ RESURSE FINANCIARE NOI ȘI ADECVATE!”

b. Republica Moldova nu a semnat Protocolul adițional la Carta Europeană a Autonomiei Locale privind dreptul de a participa în afacerile autorităților locale (CETS Nr.207);

c. Comitetul pentru onorarea obligațiilor și angajamentelor statelor membre ale Consiliului Europei față de Carta Europeană a Autonomiei Locale (denumit în continuare Comitetul de Monitorizare) a decis să examineze situația democrației locale și regionale în Republica Moldova. Acesta a însărcinat coraportorii referitor la democrația locală și regională Gunn Marit Helgesen(Norvegia, R, PPE / CCE) și Marc Cools (Belgia, L, ILDG), cu sarcina de a pregăti și prezenta Congresului un raport privind democrația locală și regională în Republica Moldova. Delegația a fost asistată de prof. Angel MORENO, președintele Grupului de Experți independenți privind Carta Europeană a Autonomiei Locale și Secretariatul Congresului;

d. Vizita de monitorizare a avut loc în-

tre 12 și 15 iunie 2018. În timpul vizitei, delegația Congresului s-a întâlnit cu reprezentanții diferitelor instituții de la toate nivelele de guvernare. Programul detaliat al vizitei este anexat la acest document;

e. Coraportorii doresc să mulțumească Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova la Consiliul Europei și pe toți cei pe care i-au întâlnit în timpul vizitei.

3. Congresul notează cu satisfacție că în Republica Moldova:

a. Principiul autonomiei locale este explicit recunoscut în Constituție și în legislația relevantă; CG / MON11(2018)04prov3/45

b. s-au făcut eforturi pentru ratificarea deplină a Cartei, precum și pentru schimbarea completă a ordinului juridic intern care vizează instituirea unui nivel autonom local de guvernare;

c. Carta este considerată o normă obligatorie și operațională, iar jurisdicția Curții Constituționale asigură aplicarea acesteia. În plus, începând cu anul 2016, fiecare autoritate locală are dreptul de a se adresa la Curtea Constituțională pentru a proteja autonomia locală;

d. actualele aranjamente pentru UTA Găgăuzia reprezintă un compromis politic funcțional între Chișinău și Comrat, care funcționează bine în termeni generali, în pofida anumitor puncte de tensiune și reconciliază esența unitară a țării cu aspirațiile de autonomie, devoluția și autodeterminarea poporului găgăuz.

4. Congresul își exprimă îngrijorarea cu privire la următoarele aspecte:

a. Strategia Națională de Decentralizare și Foaia de parcurs pentru punerea în aplicare a recomandării 322 (2012) semnate de Congresul Consiliului Europei și Guvernul Republicii Moldova au fost puse în aplicare doar într-o măsură minoră, iar nivelul autonomiei locale pare să fie erodat de o tendință spre re-centralizare; în plus, Recomandările Congresului 179 (2005), 322 (2012) și 411 (2018) nu au fost puse în aplicare pe deplin;

b. Autonomia financiară a autorităților locale este foarte limitată, iar finanțele lor sunt extrem de sărace atât din punct

de vedere al proporției veniturilor proprii în bugetele locale, cât și al ponderii veniturilor locale în totalul cheltuielilor din sectorul public. Autoritățile locale depind în mod clar de transferurile de stat și subvenții;

c. Sistemul fiscal local este foarte slab. Lipsa delimitării corespunzătoare a terenurilor municipale de proprietate privată sau de stat face imposibilă evaluarea unițărilor de teren în scopuri fiscale și provoacă o pierdere a veniturilor potențiale la nivel local;

d. În multe cazuri, legea atribuie autorităților locale competențe noi fără să prevadă resurse financiare noi și adecvate;

e. Autoritățile locale nu se bucură de toată puterea de a-și exercita acțiunile în orice domeniu care nu este exclus din competențele lor sau repartizat unei alte autorități;

f. Lipsa de precizie cu referință la temeiurile de a activa mecanismul de rechemare din funcție și referendum deteriorază condițiile de funcționare ale aleșilor locali și implică o gravă disfuncționalitate a democrației locale, deoarece primarii lucrează sub amenințarea permanentă a referendumului de revocare;

g. Autoritățile locale nu sunt autonome în gestionarea resurselor umane; ei nu pot recruta personal de înaltă calitate și să ofere oportunități adecvate de formare, salarii sau perspectivele de carieră;

h. Remunerațiile primarilor sunt departe de a fi decente sau suficiente și au tendința de a descuraja tinerii și persoane calificate de la angajarea în politica locală;

i. Statul intervine în afacerile locale printr-o supraveghere a autorităților locale, care pare a fi foarte invazivă, frecventă și mult mai discreționară decât ar permite în mod normal legea;

j. Nu există mecanisme de consultare fructuoase și transparente și nici dialog între guvernul central și autoritățile locale fie în probleme financiare, fie în orice alte chestiuni care sunt de interes pentru autoritățile locale;

k. Situația cu funcția de primar al Chișinăului este nesatisfăcătoare: din mai 2017 capitala a fost condusă de primari interimari, iar alegerile locale pentru primărie desfășurate la 3 iunie 2018 au fost

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE AL CONSILIULUI EUROPEI

declarate nule din motive neclare și controversate, în ciuda faptului că au fost pozitiv evaluate de către observatorii internaționali. Candidatul ales astfel a fost împiedicat să-și înceapă mandatul;

l. Contextul politic pentru exercitarea funcțiilor de primar este afectat negativ de o practică intensă de utilizarea urmărilor penale împotriva primarilor și a altor reprezentanților la nivel local (dosare penale). Unele dintre aceste acuzații penale par a fi aduse pentru motive nerezonabile sau nesemnificative, care uneori sunt legate de lipsa resurselor la autoritățile locale pentru a-și îndeplini competențele;

5. În legătura cu ceea ce este menționat mai sus, Congresul solicită Comitetului de Miniștri să invite autoritățile din Republica Moldova:

a. să revină pe calea descentralizării prin implementarea corespunzătoare și completă a tuturor recomandărilor

ciziilor discreționare în declanșarea unor astfel de consultări populare;

g. să crească capacitatea managerială a autorităților locale, oferindu-le mai multă libertate și flexibilitate în gestionarea resurselor umane, astfel încât autoritățile locale să poată oferi oportunități de formare, adaptare și îmbunătățirea remunerațiilor personalului propriu, precum și perspective de carieră;

h. să crească salariile primarilor și președinților consiliilor raionale pentru a oferi un set de remunerații care sunt proporționale cu importanța responsabilităților lor;

i. să se asigure că supravegherea actelor autorităților locale este proporțională cu importanța intereselor pe care aceasta intenționează să le protejeze și să o limiteze la controalele de legalitate, să se abțină de la controale de oportunitate asupra acțiunilor autorităților locale în domeniul de competențe proprii;

j. să restabilească un proces corect de

precedente ale Congresului: 179/2005, 322/2012 și 411/2018, precum și prin devoluția competențelor la nivel local și accelerarea procesului de îndeplinire a obiectivelor aprobate în Strategia Națională de descentralizării și în alte politici relevante;

b. să aloce suficiente resurse financiare autorităților locale, în conformitate cu principiul conform căruia resursele ar trebui să se potrivească cu competențele;

c. să crească capacitatea fiscală a autorităților locale, permițându-le să stabilească impozite și taxe locale, să determine rata lor, precum și prin clarificarea delimitării terenurilor municipale pentru a permite reevaluarea lor în scopuri fiscale;

d. să revizuiască și să clarifice sistemul competențelor locale, pentru a evita, inter alia, situațiile de suprapunere între competențele locale și centrale și asigurarea concomitent și finanțele la nivel local;

e. permite autorităților locale să aibă mai multă libertate de a-și adapta exercitarea competențelor la condițiile locale;

f. să adopte măsurile juridice și de reglementare necesare pentru a evita eventualele consecințe distorsionante pentru viața politică locală în aplicarea referendumurilor locale de rechemare din funcție; și, între timp, să revizuiască dispozițiile legale care reglementează motivele pentru inițierea unui referendum local de rechemare din funcție (Articolul 177 alineatul (2) din Codul electoral), pentru a aduce mai mare siguranță juridică și pentru a reduce nivelul de aplicare al de-

"REMUNERAȚIILE PRIMARILOR SUNT DEPARTE DE A FI DECENTE SAU SUFICIENTE ȘI AU TENDINȚA DE A DESCURAJA TINERII ȘI PERSOANE CALIFICATE DE LA ANGAJAREA ÎN POLITICA LOCALĂ!"

consultare cu autoritățile locale și dialogul politic, pentru a se ajunge la un acord cu privire la măsurile planificate care ar putea afecta interesele autorităților locale;

k. a remedia în cel mai scurt timp situația guvernării locale în capitala Chișinău pentru a asigura stabilitatea funcției de primar dintre alegerile locale și prevenirea unor astfel de cazuri în care sunt numiți primari care nu sunt aleși;

l. să găsească un echilibru mai adecvat între lupta împotriva corupției și cerințele democrației locale, astfel încât acuzațiile penale împotriva aleșilor locali să nu întrerupă viața politică locală, dar și să se abțină de la exercitarea oricărui tip de presiune împotriva reprezentanților aleșilor locali;

m. să ia în considerație semnarea și ratificarea în viitorul apropiat a Protocolului adițional la Carta europeană a autonomiei locale privind dreptul de a participa la afacerile autorităților locale (CETS nr. 207).

2019 PENTRU APL - UN

Anul 2019 va rămâne în istoria Republicii Moldova ca unul în care trei Guverne s-au perindat la cârma statului. Cetățenii au fost îndemnați să participe la două scrutine electorale: unul parlamentar și altul local. La 04 aprilie Consiliul Europei a adoptat un raport privind situația îngrijorătoare din domeniul autonomiei locale din Republica Moldova și a elaborat o serie de recomandări ce ar contribui la îmbunătățirea stării de lucruri din acest domeniu. În această perioadă Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) s-a consolidat din punct de vedere instituțional prin crearea rețelelor specializate ale mai multor categorii de funcționari din domeniul APL. După alegerile locale mai multe filiale ale CALM din teritoriu și-au ales conducerea. Una dintre inițiativele CALM care a fost votată de Parlament vizează creșterea veniturilor bugetelor locale. Promovarea intereselor APL în cadrul instituțiilor europene a fost un alt deziderat al CALM. Ce alte evenimente din 2019 au marcat activitatea APL/CALM dar și care sunt obiectivele pentru anul 2020 aflăm de la directorul executiv Viorel Furdui.

? Cum a fost anul 2019 pentru administrația publică locală și CALM?

Viorel Furdui: 2019 a fost pentru APL ca oricare altul, adică foarte plin de activități îmbinate cu realizări dar și cu multiple provocări de care a fost nevoie să ținem cont. În primul rând trebuie să menționăm că a fost un an foarte complex din punct de vedere politic, am fost martorii perindării a trei guverne, am avut alegeri parlamentare și locale care au adus schimbări importante pe plan politic și administrativ. Toate aceste evenimente, cu siguranță, și-au pus amprenta asupra actului guvernamental de la nivel central și local. Trebuie să menționăm și unele implicări ale partenerilor externi în procesele îngrijorătoare care au avut loc în RM. Mă refer, în primul rând, că în această perioadă a fost adoptat un raport al Consiliului Europei privind situația în domeniul autonomiei și democrației locale. Plus la aceasta am avut o vizită de monitorizare din partea Consiliului Europei iar la întrevvedere au participat toți actorii importanți în domeniul autonomiei și democrației locale. A fost un an plin din punct de vedere al evenimentelor politice care și-au pus amprenta pe domeniul APL. În pofida acestei complexități viața a continuat. Am avut momente de bucurie, dar și din cele mai puțin îmbucurătoare, dar care oricum au contribuit la acumularea experienței, la stabilirea noilor relații cu reprezentanții APC, dar și a unor priorități pentru viitor.

? Care ar fi lucrurile bune care s-au întâmplat autorităților publice locale?

Viorel Furdui: Dacă vorbim, în general, despre anul 2019 atunci ar trebui să analizăm câteva domenii. Pe plan intern am apărut și promovat drepturile APL. În acest sens ne-am concentrat eforturile pe susținerea diferitor politici, proiecte de legi, hotărâri guvernamentale, în soluționarea mai multor probleme sesizate de către membrii noștri. În acest sens trebuie să menționăm setul de propuneri pe care le-am înaintat către Guvern privind creșterea veniturilor la bugetele locale, eliminarea diferitor bariere din sistemul actual de taxe și impozite locale. O altă

propunere fundamentală, în opinia noastră, este de a schimba cota impozitului pe venitul persoanelor fizice și a celor juridice, pentru ca mai mulți bani să rămână în bugetele locale. Am reușit într-o anumită măsură să convingem Guvernul și astfel 100% din impozitul pe venitul persoanelor fizice vor rămâne în bugetele locale de nivelul I (satele, comunele și orașele, cu excepția centrelor raionale). De asemenea, 50% din acest impozit va completa bugetele orașelor, municipiilor și centrelor raionale. Totodată, 10% din impozitul pe venitul persoanelor juridice vor ajunge în așa-numitul Fond de echilibrare, astfel încât să fie susținute comunitățile care nu au suficiente venituri. Este un pas important deși, în opinia noastră, mai există spațiu pentru discuții pentru ca și mai mulți bani să completeze bugetele locale, mai ales din impozitul pe venitul persoanelor juridice, pentru a asigura acel stimul necesar APL, dar și posibilitatea de dezvoltare a comunităților locale, fie că e vorba de infrastructură, domeniul social, cultural etc. Dacă vorbim despre alte direcții de activitate pe plan intern, atunci trebuie să spunem că Congresul Autorităților Locale din Moldova s-a focusat pe consolidarea sa instituțională. Am avut ca obiectiv să susținem și alte categorii de funcționari din cadrul APL, prin crearea rețelelor specializate, profesionale ale acestora. În acest sens a fost creată Rețeaua Profesională a Secretarilor din cadrul APL, a Contabililor, a Perceptorilor Fiscali și a Specialiștilor în problemele funciare. Am constatat că toate aceste categorii au nevoie de atenție, de promovare a drepturilor lor și credem că ele vor deveni o sursă importantă de expertiză în relațiile noastre cu diverse organe ale Guvernului, în vederea promovării diverselor inițiative. De asemenea, am constatat că aceste categorii de funcționari au fost lăsați uitării timp de mai mulți ani, atât în ceea ce privește dezvoltarea profesională, cât și a stimulării financiare. Acești funcționari, în mare parte, nu sunt apreciați la justa valoare, iar ca și consecință în ultimii ani ne confruntăm cu un exod masiv al acestora din sistemul APL iar ca rezultat au de suferit comunitățile locale și cetățenii, deoarece în condițiile existente astăzi e greu de găsit specialiști buni. Este o direcție importantă care credem că în cooperare cu Guvernul, cu toți actorii interesați ne va permite să schimbăm situația și să facem în așa fel încât aceste categorii de funcționari publici să se simtă mai confortabil la locul lor de muncă iar capacitățile lor să fie puse în valoare și în serviciul comunităților locale.

? Care sunt rezultatele CALM pe plan extern?

Viorel Furdui: În anul 2019 am avut o activitate extraordinară de importantă deoarece a fost un an electoral, plin de evenimente politice care, poate, nu au permis utilizarea întregului potențial al CALM-ului și al APL în promovarea diverselor politici pe plan intern. În același timp, pe plan extern am avut o activitate destul de intensă. CALM este recunoscut ca un actor important în cadrul diverselor organizații internaționale, cum ar fi Congresul Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei care monitorizează situația din domeniul democrației și autonomiei locale; Comitetul Regiunilor – o structură importantă pe lângă Parlamentul Uniunii Europene care influențează inclusiv programele de asistență destinate dezvoltării țărilor asociate la UE, așa cum este și Republica Moldova; Consiliul Autorităților Regionale și Municipale din Europa – o organizație importantă și influentă în elaborarea politicilor la nivelul UE în raport cu țările UE dar și cu statele din ime-

AN CU MULTE SCHIMBĂRI ȘI NOI SPERANȚE!

diata sa vecinătate; Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei (NALAS) unde vocea autorităților locale din Republica Moldova este auzită sistematic. La rândul său, această organizație, prin intermediul diverselor documente de poziție, studii, analize reflectă situația în care se află APL din RM în comparație cu alte țări din Sud-Estul Europei. Unul dintre rezultatele cooperării noastre cu aceste organizații este Raportul și Recomandările Consiliului Europei din 04.04.2019 privind situația din domeniul democrației locale din RM care suntem siguri că va trebui să fie luat în considerație de către autoritățile din statul nostru și care constată că la acel moment situația din domeniul democrației locale era foarte critică, enumerând toate problemele cu care se confruntau la acea etapă autoritățile publice locale și sistemul de administrație publică locală din RM, presiunile asupra APL, o autonomie financiară foarte

le și alte lucruri importante. Acum au obținut aceste 100% din impozitul pe venitul persoanelor fizice și o parte din impozitul pe venit al persoanelor juridice, idei care, cu greu, dar au fost acceptate. Sunt realizări importante și din punct de vedere al schimbării mentalităților. Lucrurile în această direcție au avansat și astfel avem mai mult spațiu de manevră în discuțiile cu autoritățile naționale. De asemenea, o activitate importantă pe plan extern pe care am consolidat-o în ultimii doi ani este în raport cu Comitetul Regiunilor al Parlamentului European. Vocea autorităților locale din Republica Moldova a fost transmițată în cadrul acestei instituții europene, am avut ocazia să prezentăm viziunea noastră privind necesitățile APL, privind programele ce trebuie să fie destinate autorităților locale din RM, inclusiv datorită fraților și partenerilor noștri firești care sunt reprezentanții delegației României. Ei

? **Revenind la activitatea pe plan intern a CALM, cunoaștem că la finalul anului 2019 ați avut mai multe întrevederi cu primari din diverse zone ale Republicii Moldova...**

Viorel Furdui: După alegerile locale din 20 octombrie a început procesul de consolidare a filialelor CALM din teritoriu, mă refer la asociațiile primarilor din toate raioanele RM. Și în perioada imediat următoare vom organiza ședințele acestor asociații care își vom alege sau realege conducerea ce va reprezenta aceste teritorii în cadrul Consiliului de Administrare al CALM. Am observat o susținere totală a inițiativelor CALM, dar și dorința de a se implica și a promova ideile ce au ca obiectiv dezvoltarea autonomiei locale în interiorul partidelor pe care le reprezintă. Oamenii vor să schimbe lucrurile în teritoriu,

creșterii bazei fiscale a APL, să întărim autonomia locală. Avem foarte multe inițiative, propuneri, este nevoie doar de a le discuta, cizela, poate, și de a avansa. De asemenea, sunt o sumedenie de teme de discuții privind competențele APL. Inclusiv din discuțiile cu aleșii locali din teritoriu ne-am convins de faptul că există multe probleme soluționarea cărora este foarte simplă dar se târăgănează și constituie niște bariere în activitatea APL, atât în ceea ce privește protecția mediului, reparației drumurilor etc. De exemplu, de ceva timp insistăm pe faptul ca banii din Fondul Rutier să rămână definitiv în bugetele locale și APL să-i poată gestiona nu neapărat în anul care vine dar într-o perioadă de doi-trei ani, ca să poată acumula niște sume pentru a face niște lucrări de reparație mai temeinice. În ceea ce privește relația CALM cu administrația centrală trebuie să perfecționăm mecanismul de comunicare, să devină unul stabil și permanent, să reușim să discutăm diferite idei, concepte, proiecte, acte normative, înainte ca ele să fie lansate și adoptate de către Guvern și Parlament. Să nu avem unele acte normative sau proiecte de legi care, în loc să aducă plus valoare sau o îmbunătățire a lucrurilor, complică și mai mult activitatea APL și creează bariere suplimentare. În acest sens țin să menționez perioada bună de colaborare cu Guvernul condus de Maia Sandu. Am elaborat în comun programul de guvernare pe domeniul nostru de activitate, iar consolidarea autonomiei locale a fost stabilită ca prioritate în Planul de Acțiuni al Guvernului respectiv, elaborat, de asemenea, în colaborare cu CALM.

Un alt obiectiv pentru acest an este soluționarea problemei remunerării diferitor categorii de funcționari din APL. Dacă la nivelul conducătorilor din APL, într-o anumită măsură, problema se soluționează, deși este loc pentru mai bine și sperăm că vor fi corelate anumite lucruri, în ceea ce privește secretarii, contabilii, inginerii cadastrali, percepții fiscale este nevoie de a-i stimula financiar și de a oferi posibilitatea autorităților locale să decidă, într-o anumită măsură, cum să remunereze angajații lor.

O altă prioritate este relația APL cu organele de control. Este nevoie de a pune punct mai multor lucruri, sunt foarte multe organe de control care au obiecții privind activitatea APL, însă deseori acestea nu sunt corelate cu cadrul legal și cu posibilitățile APL de a face față unor provocări. Astfel, aceste controale se transformă frecvent într-un blocaj al APL, iar în condițiile RM deseori acestea devin niște presiuni administrative sau politice. De asemenea, vom lucra mai intens cu rețelele profesionale din cadrul CALM, vom acorda suportul și asistența necesară tuturor categoriilor de funcționari din cadrul APL, ca ei să se bucure de atenția pe care o merită.

Pe plan extern vom continua ceea ce facem în ultimii ani, să promovăm ideea că descentralizarea și autonomia locală sunt elemente importante de care trebuie să țină cont partenerii noștri de dezvoltare în relațiile cu autoritățile din RM. Ne dorim cât mai multe programe cu acces direct pentru APL, ca acestea să-și poată dezvolta capacitățile de a aplica la diverse proiecte, dar și să aibă acces la niște surse financiare care să le permită să se implice cât mai mult în dezvoltarea localităților lor. Sigur că vom continua să dezvoltăm relația noastră specială pe care o avem cu Asociația Comunelor din România, condusă de Emil Drăghici, dar și cu Asociația Orașelor din România, condusă de Mădălin Ady Teodosescu. Vom oferi oportunități autorităților locale și primarilor să se cunoască și să facă înfrățiri, aceasta este o direcție importantă de dezvoltare a comunităților locale. Infrățirile vor rămâne o prioritate importantă pentru noi toți, deoarece în acest sens vedem un potențial imens care trebuie valorificat.

"TOT MAI MULȚI CONȘTIENTIZEAZĂ FAPTUL CĂ DACĂ NU VOM SOLUȚIONA PROBLEMELE LA NIVEL LOCAL NU VOM AVEA POSIBILITATEA DE A CONTRIBUI LA DEZVOLTAREA STATULUI, ÎN GENERAL, ȘI ATUNCI TOȚI VOM AVEA DE PIERDUT!"

limitată, controale exagerate, dar și gradul limitat sau sub așteptări al salarizării în domeniul APL ce afectează calitatea serviciilor și determină plecarea masivă a specialiștilor din APL. **Mai mult decât atât, s-a constatat că un nivel insuficient de salarizare reprezintă, de asemenea, o formă indirectă de presiune asupra aleșilor locali.** La toate aceste probleme au fost elaborate unele recomandări concrete care sperăm foarte mult că vor influența lucrurile să se schimbe în bine. Unele rezultate deja se văd, în condițiile în care am avut câteva schimbări de guverne pe parcursul anului 2019, acestea totuși au păstrat anumite inițiative menite să schimbe realitățile din domeniul APL, inclusiv cel în rezultatul căruia s-a schimbat repartizarea veniturilor bugetare, inițiativa ca impozitul pe venitul persoanelor fizice să rămână la nivel local a fost păstrată de toate guvernele care s-au perindat pe parcursul anului trecut.

? **CALM a venit cu propuneri de îmbunătățire a politicilor din cadrul Parteneriatului Estic...**

Viorel Furdui: Am menționat mai sus despre rezultatul activității la nivelul Consiliului Europei care își va pune amprenta tot așa ca și în cazul raportului din 2012. În rezultatul elaborării acestuia, autoritățile locale din Republica Moldova au obținut accesul la Curtea Constituțională, dreptul de a schimba destinația terenurilor agrico-

permanent au abordat necesitatea includerii APL/CALM din RM în toate discuțiile care au loc la nivelul Uniunii Europene pe dimensiunea diferitor politici ce vizează statul nostru, privind programele ce ar trebui să fie destinate RM și colectivităților locale. Credem că fiind parte a Parteneriatului Estic începem să fim auziți că există diferențe între țările din cadrul acestui program. Chiar în comparație cu alte țări care au semnat acordul de asociere (Ucraina și Georgia), Republica Moldova are unele avantaje care ne fac să fim mai aproape de valorile UE și respectiv trebuie să fim tratați mai special decât alte țări asociate la UE. Un argument ar fi că o bună parte a cetățenilor Republicii Moldova deja dețin cetățenia României și a altor state-membre ale UE. De asemenea, prin cultura și limba comună cu a unei țări deja membre a UE noi avem toate temeiurile să cerem să fim acceptați în acest spațiu cultural și valoric, mai ales că mentalitatea noastră este preponderent europeană. Astfel, ne dorim să fim tratați cât se poate de obiectiv în cadrul tuturor acestor procese integraționiste, de dezvoltare, de elaborare a programelor speciale și de tot ce înseamnă conectare la standardele UE și spațiul valoric european.

ceea ce ne insuflă o mare încredere că situația s-a schimbat foarte mult comparativ cu perioada anterioară, astăzi mulți reprezentanți ai APL sunt gata să contribuie cu tot ce pot la crearea unui sistem de administrație publică locală mult mai efektiv, pentru ca primarii, colectivitățile locale să aibă mult mai multe posibilități de a soluționa problemele și astfel să ajute autorităților naționale ale statului. **Tot mai mulți conștientizează faptul că dacă nu vom soluționa problemele la nivel local nu vom avea posibilitatea de a contribui la dezvoltarea statului, în general, și atunci toți vom avea de pierdut.**

? **Care ar obiectivele CALM pentru anul 2020?**

Viorel Furdui: Ne dorim să avem o perioadă mai lungă de stabilitate, să putem munci într-un mod mai sistemic. În condițiile Republicii Moldova deseori, după ce efectuăm un volum de muncă destul de mare se schimbă guvernele, ministrii, persoanele care decid și trebuie să o luăm de la capăt, inclusiv să explicăm unele lucruri. Noi sperăm foarte mult că va exista această perioadă de stabilitate în care să reușim să convingem factorii de decizie privind necesitatea

SUTE DE PRIMARI DIN TOATĂ ȚARA AU FOST INVITAȚI DE PRIM-MINISTRUL ION CHICU LA PALATUL REPUBLICII DIN CHIȘINĂU

La 22 ianuarie, primarii din Republica Moldova au participat la o întrevvedere cu membrii Guvernului Ion Chicu și alți reprezentanți ai autorităților centrale. Evenimentul s-a desfășurat la Palatul Republicii din Chișinău. În cadrul evenimentului, primarii au vorbit despre problemele cu care se confruntă și au cerut să fie găsite posibilități pentru soluționarea lor. Printre cele mai frecvente probleme evocate se numără starea deplorabilă a drumurilor locale, lipsa iluminatului public, precum și lipsa apei potabile în unele localități.

Președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Tatiana Badan a salutat această inițiativă menționând însă că pentru a putea schimba lucrurile este nevoie de un dialog consolidat, instituționalizat și permanent între Guvern și APL/CALM. Președintele CALM a afirmat că în cadrul acestui dialog CALM poate oferi soluții la multiplele curențe din domeniul APL.

Tatiana Badan a punctat câteva din probleme de ordin strategic și general pe care CALM le-a colectat în ultima perioadă de timp din teritoriu și care afectează grav activitatea APL și dezvoltarea locală, inclusiv în domeniile aprovizionării cu apă, gestionare deșeurilor, iluminat stradal etc. „Una dintre problemele-cheie ale APL sunt resursele financiare destul de limitate. Autonomia financiară locală și un sistem hipercentralizat al finanțelor publice din Republica Moldova limitează enorm dezvoltarea locală, dar și cea națională. Sistemul actual de finanțare a APL este unul depășit și total necorelat cu competențele proprii extrem de costisitoare atribuite APL, mai ales în domeniul drumurilor, aprovizionării cu apă, deșeurilor, social etc. Competențe sunt, iar venituri și bază fiscală locală nu.”

De asemenea, președintele CALM a constatat că acordarea recentă a unor cote mai mari din impozitul pe venitul persoanelor fizice, deși a fost un pas înainte, totuși nu a avut efectul scontat deoarece aceste inițiative nu au fost susținute de alte măsuri concomitente de lărgire a bazei fiscale locale, propuse de CALM, inclusiv acordarea direct bugetelor locale a unei părți din impozitul pe venitul persoanelor juridice. „În afară de aceasta, pe umerii APL a fost pusă majorarea salariilor, ceea ce a redus enorm efectele de dezvoltare a acestei schimbări. Prin urmare, în perioada următoare, această direcție trebuie să devină una prioritară, deoarece de progresul în acest domeniu depinde și progresul în soluționarea altor probleme ale APL.”

Un alt subiect abordat de președintele CALM a fost sistemul de salarizare neconform și inechitabil al funcționarilor/angajaților din cadrul APL. „Efectul negativ al hipercentralizării și-a spus cuvântul și în acest domeniu. Situația actuală este gravă și inechitabilă. Sunt vizate astfel de categorii precum secretarii Consiliilor locale, contabilii, percepții fiscale, specialiștii funciari etc. Problema cadrelor din APL devine catastrofală”, a atenționat Tatiana Badan.

Președintele CALM și-a exprimat speranța că împreună cu reprezentanții Guvernului se vor identifica soluții la acestea, dar și alte probleme, altfel vom pierde ultimii specialiști calificați din administrația locală. Tatiana Badan a fost de părere că o soluție în acest caz ar fi descentralizarea sistemului de salarizare la nivel local și acordarea unei mai mari flexibilități pentru APL în tot ce înseamnă remunerare și angajare. „Noi cu acești cinci-șase oameni de la primărie scriem proiecte, cu ei și cu resursele mici pe care le avem încercăm să soluționăm problemele oamenilor din comunitățile noastre. Nu putem să mai așteptăm ani de zile până când aceste probleme vor fi soluționate.”

Finanțarea drumurilor locale/comunale, a grădinițelor, procedura anevoioasă și costisitoare de defrișare a copacilor, utilizarea resurselor naturale, procesul de delimitare a bunurilor imobile/terenurilor, scutirile unilaterale la impozitele și taxele locale acordate de Parlament /Guvern fără acoperire financiară și pierderile din bugetele locale, examinarea unor măsuri de consolidare a bazei fiscale, garanții sociale pentru aleșii locali au fost alte subiecte abordate de primarii prezenți la întrevvedere cu membrii Cabinetului de Miniștri.

Tatiana Badan a menționat că primarii sunt temelia unui stat sănătos iar în spațiile acestora sunt cetățenii. „Trebuie să găsim împreună soluții”, a punctat președintele CALM.

”NU S-A DAT IMPOZITUL PE VENITUL PERSOANELOR JURIDICE ȘI NU S-A MERS PE COLECTAREA IMPOZITULUI LA DOMICILIU. ÎN PLUS, PE UMERII AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE A FOST PUSĂ MĂRIREA SALARIILOR CEEA CE A REDUS PRACTIC LA ZERO EFECTELE ACESTEI SCHIMBĂRI”

Premierul Ion Chicu a afirmat că evenimentul reprezintă inițierea unui dialog constructiv. „Sunt de acord că nu mai putem aștepta nici până în 2022, nici până în 2023, iată de ce propunerea Guvernului este de a începe cu toții să muncim. Problemele sunt foarte multe dar dacă doar le constatăm ele nu se vor soluționa de la sine.” Ion Chicu a salutat intenția CALM-ului de a avea acest dialog, inclusiv instituționalizat, afirmând că în perioada imediat următoare va avea o întrevvedere cu CALM.

„Sunt conștient că fără conjugarea eforturilor, lucrurile nu se vor schimba. Dacă împreună ne concentrăm pe solu-

ționarea problemelor cetățenilor și dacă excludem aspectele politice – lucrurile se vor îmbunătăți. Important, în ce măsură și în ce mod le soluționăm. Cel mai bine, problemele cetățenilor le cunoașteți dumneavoastră, astfel, ne puteți ajuta să venim cu acțiunile și politicile publice necesare”, a declarat Ion Chicu.

Șeful Guvernului a menționat că reuniunea are sarcina de a informa reprezentanții APL despre planul de acțiuni al Guvernului pentru 2020, în special programele naționale privind iluminatul stradal, infrastructura drumurilor, aprovizionarea cu apă, managementul deșeurilor solide, dar și înregistrarea imobilelor în țară.

În cadrul reuniunii, reprezentanții APL au fost informați despre planul de acțiuni al Guvernului pentru 2020, în special despre programele naționale privind iluminatul stradal, infrastructura drumurilor, aprovizionarea cu apă, managementul deșeurilor solide, înregistrarea imobilelor.

Primarilor li s-a povestit amănunțit modificările care au survenit în **Legea salarizării** și beneficiile acestei legi asupra bugetarilor. S-a discutat despre majorări de salarii și că acestea vor fi majorate în fiecare an.

Un alt subiect a fost etapele de implementare a programului național „**Drumuri 2020**”.

Potrivit acestui proiect, circa 2,5 milioane de persoane vor beneficia de drumuri mai bune. La proiect vor participa 20 de companii autohtone.

Următorul subiect abordat este **reabilitarea iluminatului public stradal**. Acest proiect se va desfășura pe parcursul anului 2020. Se planifică să fie reabilitați peste 1 000 de km de iluminat public la nivel național. Prin urmare, de acest proiect vor beneficia 846 de comune și 632 de sate din cadrul comunelor.

În luna iunie va demara procesul de instalare a iluminatului public stradal ca până la sfârșitul anului acest proiect să se încheie cu reabilitarea a peste 1 000 de km.

Alt subiect s-a referit la **calitatea apei în Moldova**. Astfel, în Moldova, 55 % din populație este conectată la rețeaua de apeduct cu apă potabilă, iar la rețelele de canalizare sunt conectați doar 24 % din populația totală, în special din zonele urbane. În localitățile rurale, doar 24 % din

populație au acces la rețele de apă.

Astfel Ministerul Economiei și Infrastructurii intenționează să construiască mai multe rețele de apeduct în toată țara.

#1. Asigurarea orașului Fălești cu apă din râul Prut 2. Costul total reprezintă peste 35 de milioane de lei. Apeductul urmează să fie reconstruit între localitățile Taxobeni și Fălești, urmând să ajungă la o lungime totală de 18,8 km. Circa 30 de mii de oameni vor beneficia de apă potabilă în 2020.

#2. Asigurarea cu apă a raioanelor Florești și Soroca. Construcția apeductelor se va desfășura în satele Băhrinești, Cuhureștii de Sus și Cuhureștii de Jos. Costul total al proiectului este de circa 30 de milioane de lei. Urmează să fie construite: rețele de distribuție – 106,5 km, aducțiune – 13,9 km și șapte rezervoare și tunuri de apă.

#3. Urmează să fie construit apeductul Bălți-Sângerei, etapa a III-a, și o stație de tratare. Costul estimativ al proiectului este de 39 de milioane de lei. Urmează să fie construite 13 km a apeductului Bălți-Sângerei, 4,9 km a branșamentului spre satul Bilicenii Vechi. De asemenea, vor fi construite o stație de pompare, trei castele de apă și o stație de dezinfectare a apei, dar și alte proiecte.

Următorul subiect s-a referit la gestionarea **deșeurilor solide**. Suprafața totală a deșeurilor depozitate constituie 1 224 ha. Prin urmare, 90 % din populația urbană și 10 % din populația rurală au acces la serviciile de colectare și evacuare a deșeurilor.

Autoritățile locale ar fi trebuit să obțină din acest an venituri proprii mai mari urmare a unei noi distribuirii a impozitelor achitate de persoanele fizice și juridice. Majorarea cotei impozitelor pe venit care urma să rămână în bugetele locale a fost promovată încă de guvernul condus de Maia Sandu, ameliorare preluată și pusă în aplicare doar parțial de actualul executiv în frunte cu Ion Chicu. Majorarea cotei impozitelor achitate de persoane fizice de la 75% la 100% pentru sate, comune, orașe și municipii a fost menținută. La fel și majorarea cotei pentru bugetele municipiilor reședință de raion de la 20 la 50 la sută. Statutul fiscal al persoanelor juridice a rămas neschimbat.

Propunerea fostului executiv ca 50 la sută din impozitele acestora să ajungă în bugetele locale nu a fost acceptată de actualul executiv. Guvernul Chicu a considerat că numai 10 la sută din impo-

zitele antreprenorilor pot fi direcționate în așa-numitul fond de echilibrare a bugetelor unităților teritorial-administrative. Secretara de stat de la Ministerul Finanțelor, **Tatiana Ivanicichina**, a spus că aceste sume suplimentare deja au fost transferate bugetelor locale.

„Aceste măsuri vin cu majorarea veniturilor la nivel local cu 711 milioane de lei.”

Majorarea veniturilor locale invocată de executiv nu a produs însă efectul scontat, deoarece a fost limitată și a ciopârțit intenția inițială, a conchis Tatiana Badan, președinta Congresului Autorităților Locale.

„Nu s-a dat impozitul pe venitul persoanelor juridice și nu s-a mers pe colectarea impozitului la domiciliu. În plus, pe umerii autorităților publice locale a fost pusă mărirea salariilor ceea ce a redus practic la zero efectele acestei schimbări. Au avut de beneficiat doar câteva orașe mari, dar nu toate din ele. Insistăm să implementăm acea idee ca impozitele pe venit ale persoanelor juridice. Aici aș vrea să menționez ceea ce se întâmplă în autonomia găgăuză... Impozitul la valoarea adăugată rămâne 100% acolo. Noi nu trebuie să avem această discrepanță.”

„Eu aș ridica ambele mâini când ziceți ca tot TVA să se ducă în teritoriu, toate impozitele să se ducă în teritoriu, dar nu uităm și de competențe care sunt la nivel național”, a răspuns premierul Ion Chicu invocând nevoia unui echilibru sănătos între necesitățile comunităților și a statului, în general.

„Trebuie să discutăm. Dvs. deja ați spus că nu sunt efecte de la modificările pe care secretarul de stat abia le-a prezentat. Nici nu au apucat să fie implementate, deja știți că nu este efect, dar 711 milioane vor veni suplimentar la cele planificate în urma acestor măsuri. Haideți pe parcurs să evaluăm acțiunile noastre corect”, a afirmat premierul.

Primarul de Condița, Andrei Donică, a insistat și el totuși pe o redistribuție mai echitabilă, după părerea lui, a impozitelor colectate de la agenții economici, astfel încât și primarii să fie motivați să le colecteze.

„Dacă dumneavoastră o să redistribuiți, o să schimbați cota, dacă nu 100% cum e la autonomia găgăuză, măcar 50% să rămână la administrația locală de nivel 1, 25 la sută – la cea de nivel doi, pentru că uneori sunt nevoiți să ne ajute cei de la nivel 2 fiindcă nu avem proiecte și vouă la nivel central – 25 de procente. Atunci vom fi interesați să începem să strângem aceste impozite”.

„Nu poți să spui, hai 40% acolo, 50 la sută – acolo și am clarificat. Ministerul Finanțelor poate să facă cu primăria Dvs. așa va taie toate transferurile și să vă lase să vă luați toate impozitele de pe loc, să vedem ce o să faceți. Haideți să discutăm, să existe un echilibru sănătos, nu există soluții simple la această problemă”, a răspuns premierul Chicu.

Cât despre legea salarizării în sectorul public, adoptată în pripă la finele anului 2018, costurile căreia au fost subestimate cu peste un miliard de lei și care a pus în dificultate anul trecut primării, premierul Chicu a dat asigurări că există finanțări pentru această lege.

„Situția este mai bună decât a fost la începutul anului 2019. Ați văzut că pe parcursul anului 2019 dacă a fost conlucrare între Ministerul Finanțelor și autoritățile publice locale, cu marea majoritate, nu cu toate, s-au achitat salariile la timp, așa majorate cum au fost... vă asigur că și anul acesta va fi așa.”

Totuși, și la acest subiect premierul a aruncat câteva săgeți la adresa unor aleși locali.

„Anul trecut știind că a fost aprobată legea și vor fi majorări serioase de salarii în

teritoriu 131 de primării au diminuat planul de cheltuieli de personal, special. Eu nu consider asta conlucrare.”

„Ne-am dori să soluționăm problemele comunității. Luând în calcul agenda pe care ne-o propune domnul premier, ne-am dori ca nu doar să fie niște promisiuni, dar cu adevărat niște realizări”, a spus primarul satului Vadul lui Isac, raionul Cahul, Alexandra Piscunov.

„Avem nevoie și de reparația drumului și de apeducte, avem nevoie de iluminat stradal, practic ca la o gospodărie, cum este acasă, așa este și la noi, o comunitate”, a spus primarul comunei Chetrosu, raionul Anenii Noi, Leonid Zalevschi.

„În primul rând cred că trebuie să începem de la drumuri pentru că orice om iese la drum și copii și mai vârstnici și noi. Mai sunt și alte probleme: este gazificarea satului, este iluminarea stradală”, a menționat primarul comunei Lipnic, raionul Ocnița, Ion Cușnir.

Nina Cereteu, primarul de Drochia, a spus că primarii salută întâlnirile cu guvernul, însă până acum, astfel de întruniri au fost organizate de trei guverne, dar aleșii locali nu au văzut rezultatele.

„De fiecare dată, noi venim aici cu o speranță că măcar cineva dintre ei ne va auzi și va face ceva pentru descentralizarea reală, pentru susținerea autonomiei locale. Și astăzi, noi am venit cu această speranță. Însă am văzut agenda – e atât de bogată, dar pentru dialogul cu primării s-a rezervat doar o oră”, a spus Cereteu și a presupus că primarii nu vor reuși să vorbească despre problemele lor. În opinia sa, această acțiune e mai mult de ochii lumii și pentru raportul care va fi prezentat partenerilor externi.

Potrivit afirmațiilor Ninei Cereteu, asigurarea cu apă, canalizarea și deșeurile sunt întrebări dureroase, comune pentru toți primarii, dar sunt și astfel de probleme care pot fi „văzute” doar deplasându-te la fața locului.

Valentin Cimpoieș, primarul orașului Basarabeasca, a menționat, la fel ca și Cereteu, că și alte guverne au folosit un asemenea format al colaborării cu primarii. Cimpoieș consideră că acest format este ineficient: „Ar trebui ca prim-ministrul să vorbească față în față cu primării, să vină în raion, să se adune primării, președintele raionului și să vorbească despre problemele din orașe și din sate”.

Cimpoieș a mai spus că autoritățile centrale își amintesc de primarii doar înainte de alegeri: „E rău că Moldova trăiește mereu în campanii electorale. Planul de acțiuni al guvernului ar trebui să fie prevăzut pentru patru ani și nu până la alegerile prezidențiale, parlamentare sau locale. De aceea se întâmplă că planurile nu se realizează”, a menționat Cimpoieș.

Primarul de Hagimus, Căușeni, Anatol Iepure, prezent la întâlnirea primarilor cu prim-ministrul Ion Chicu, care a avut loc miercuri, 22 ianuarie, la Palatul Republicii, s-a arătat revoltat de cedările pe care le face Chișinăul, în raport cu autoritățile de la Tiraspol, fără să ceară în schimb respectarea drepturilor propriilor cetățeni.

Mai mult, el a amintit și s-a arătat nemulțumit că președintele Igor Dodon a depus flori, împreună cu șeful regimentului separatist de la Tiraspol, la monumentul cazacilor de la Bender, care în 1992 au tras în polițiștii moldoveni.

„Avem o problemă pe care acum o simțim noi, iar mâine o veți simți și Dvs. Domnii de la Tiraspol v-au arătat cine sunt ei. Ne-au interzis să călătorim cu automobile cu numerele noastre prin Transnistria. Noi le permitem și celor cu buletine și celor care nu le au și ne urăsc să circule pe teritoriul nostru, să-și facă interesele. Trec cu orice transport, cu orice încărcătură. Noi suntem primiți dincolo doar ca turiști. De ce drapelul nostru nu figurează la discuțiile pe care le are Guvernul cu cei de la Tiraspol? Nu mai spun nimic de

„MĂCAR 50% SĂ RĂMÂNĂ LA ADMINISTRAȚIA LOCALĂ DE NIVELUL 1, 25 LA SUTĂ – LA CEA DE NIVELUL DOI, ȘI VOUĂ, LA NIVEL CENTRAL – 25 DE PROCENTE!”

SUTE DE PRIMARI DIN TOATĂ ȚARA AU FOST INVITAȚI DE PRIM-MINISTRUL ION CHICU LA PALATUL REPUBLICII DIN CHIȘINĂU

florile depuse la monumentul lor de către organele de conducere a țării noastre...”, a rostit cu năduf primarul.

Anatol Iepure a precizat că din 2000 până în 2019 li s-a permis să circule prin Transnistria cu încărcături de până la

la Tiraspol au introdus o nouă restricție - oamenii nu au dreptul să se deplaseze cu pachete ori cu marfă care ar depăși 10 kg pe teritoriul ocupat de autoritățile de la Tiraspol.

„Accesul nostru liber în această regiune

„Oamenii n-au vrut să semneze această listă, pentru că nu știu cum se face, dar astfel de documente ajung mai întâi la cei din Tiraspol, apoi la cei din Bratislava”, a conchis primarul.

Primarul satului Merenii Noi, Andrei

fac politicile bugetar fiscale pentru 2021-2023. Trebuie să considerăm și un echilibru între necesitățile comunității și a statului. Eu aș ridica ambele mâini pentru ca tot TVA-ul să meargă în teritoriu, toate impozitele să meargă în teritoriu, dar să

„ACCESUL NOSTRU LIBER ÎN ACEASTĂ REGIUNE ESTE LIMITAT, UMBLĂM CA FUGARIII!”

este limitat, umblăm ca fugarii. Pe internet și în presa lor au anunțat că nu avem voie să le trecem așa-numitul hotar cu mai mult de 10 kg și încă trebuie să demonstrăm că cele 10 kg sunt pentru propriul consum”, a precizat primarul.

Acesta a mai spus că 90% din locuitorii din sat se întrețin din agricultură și din vânzarea propriei producții la piață. Anterior de la Guvern li s-a cerut o listă cu numele și semnătura oamenilor care se confruntă cu această problemă.

100 de kg. Locuitorii din Hagimus, o localitate din suburbia orașului Tighina, își duc marfa la piața din acest oraș. Începând cu 1 ianuarie curent, autoritățile de

„ÎN ACEASTĂ SALĂ NU SUNT STRĂINI. ȘI EU SPER CĂ TOATE ACESTELE NU VOR RĂMĂNE DOAR PE HÂRTIE!”

Druzi și-a exprimat speranța că „proiectele de infrastructură nu vor fi împărțite după principiul „ai noștri și străinii”.

„În această sală nu sunt străini. Și eu sper că toate acestea nu vor rămâne doar pe hârtie”, a spus Chicu.

„Este foarte important să aducem bugetarea multianuală în circuitul administrativ. Ideile anunțate sunt pertinente, dar risicăm, odată cu schimbarea Guvernului să nu se mai producă aceste investiții, așa cum am pățit în 2019. Au spus că la „Drumuri bune 2” este gaură în buget și am rămas cu două coșuri cu șebioncă (n.r. - pietriș). Cum poate fi evaluat riscul că în iarnă nu avem o tulburare politică și nu avem o predictibilitate la acest intenții?”, a întrebat Nicolae Tudoreanu.

În context, șeful Guvernului le-a promis primarilor că va ține cont de solicitări și le va analiza, îndemnându-i să conlucreze cu autoritățile centrale.

„Acum este momentul propice să discutați cu Ministerul Finanțelor. Acum se

nu uităm și de competențele care sunt la nivel național”, a afirmat prim-ministrul Ion Chicu.

În fina, primarii au plecat de la reuniune cu promisiunea că doleanțele lor vor fi auzite, dar și cu îndemnul să trimită propunerile pe care le au, în special cele fiscale, la Ministerul de Finanțe care tocmai elaborează politicile bugetar-fiscale pentru anii următori. Totodată, premierul a promis că pe site-ul guvernului va apărea o secțiune specială alocată pentru un dialog îmbunătățit între puterea centrală și cea locală.

SERVICIILE CALM ȘI MODELE DE BUNE PRACTICI ALE NORVEGIEI AU FOST PREZENTATE PRIMARILOR LA PRIMUL MANDAT

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a organizat pentru primarii la primul mandat o sesiune de informare privind rolul asociației în reforma APL, susținerea aleșilor locali și dezvoltarea comunităților locale. De asemenea, edilii au avut posibilitatea să cunoască experiența și bunele practici ale Norvegiei în acest domeniu de administrare publică. La eveniment au participat peste 100 de primari de sate, comune și orașe din majoritatea raioanelor Republicii Moldova, experți ai CALM, dar și ai Asociației Autorităților Locale și Regionale din Norvegia (KS).

Președintele CALM Tatiana Bădan i-a felicitat pe noii aleși locali cu ocazia victoriei obținute în alegeri, menționând că Congresul Autorităților Locale din Moldova este un bun partener pentru toți reprezentanții APL, indiferent de culoarea politică sau viziunile acestora. „Ne bucură prezența Dvs în număr atât de mare la eveniment. Acest lucru denotă faptul că Congresul Autorităților Locale din Moldova este o instituție credibilă, dar și un partener de nădejde al APL. Pentru a avea rezultate este importantă unitatea noastră, deoarece numai împreună vom putea contribui la soluționarea problemelor specifice tuturor comunităților.”

În cuvântul său de salut, Elita Cakule, director de programe internaționale din cadrul Asociației Autorităților Locale și Regionale din Norvegia (KS) i-a felicitat pe primari pentru că au decis să vină în această funcție nobilă, dar și pentru faptul că au fost aleși de către cetățeni. Elita Cakule i-a asigurat pe edili de tot sprijinul din partea asociației pe care o reprezintă, susținere oferită prin intermediul CALM.

Valentin Guțan, primar la al nouălea mandat al orașului Cricova le-a spus colegilor săi mai tineri că dacă au fost aleși înseamnă că sunt printre cei mai buni reprezentanți ai comunităților lor. „Pentru a avea succes în activitate pe primul plan trebuie să fie

interesul cetățeanului. În alte condiții șanse de succes nu sunt”, a afirmat primarul decorat cu cea mai înaltă distincție de stat – Ordinul Republicii. Valentin Guțan le-a spus bun-venit în cadrul CALM noilor aleși locali și le-a dorit ca aceștia să domnească în comunitățile lor la fel ca Ștefan cel Mare, măcar 47 de ani!

Directorul executiv al CALM Viorel Furduliu a vorbit despre rolul asociației în activitatea APL. „Esen-

ța CALM este de a uni oamenii, nu de a-i dezbină, lucru demonstrat în perioada celor aproape zece ani de activitate. Vocea CALM este auzită la nivel central dar și pe arena internațională, este important să fiți activi și împreună să contribuim la consolidarea autonomiei locale și a descentralizării.”

Viorel Furduliu a explicat care sunt direcțiile de activitate ale CALM, rezultatele și obiectivele asociației.

ei. „Aveți posibilitatea să activați în alte condiții decât predecesorii Dvs. Avem mult de lucru, dar nu putem să nu constatăm că s-au făcut pași importanți pentru a avea posibilitatea să reparați niște drumuri, prin distribuirea banilor din Fondul Rutier, să aveți mai multe venituri în bugetele locale, pentru ca salariile aleșilor locali să fie majorate, etc. Mă bucur să văd că vine o generație activă de primari și sunt convins că veți face față tuturor provocărilor.”

Elita Cakule, directorul de programe internaționale din cadrul Asociației Autorităților Locale și Regionale din Norvegia (KS) le-a vorbit participanților despre cum funcționează instituția pe care o reprezintă, serviciile pe care le oferă membrilor KS, mecanismul de consultare internă, dar și între Guvernul Norvegiei și KS, reforma administrației publice locale din Norvegia și asistența KS pentru municipalități în procesul de amalgamare.

Directorul de programe internaționale din cadrul Asociației Autorităților Locale și Regionale din Norvegia Elita Cakule și consilierul superior din cadrul aceleiași instituții Bjorn Rongveaer au răspuns la întrebările aleșilor locali din Republica Moldova. Vorbind despre reforma APL din Norvegia, Elita Cakule a afirmat că pentru a avea rezultate în cazul unei reforme administrativ-teritoriale este necesar de a crea condiții pentru cetățeni prin asigurarea, în primul rând, a unei infrastructuri dezvoltate.

Experții CALM au prezentat serviciile pe care le reprezintă și de care pot beneficia autoritățile locale: Serviciul de Asistență pentru APL și prestatorii mici de aprovizionare cu apă (SOMAS); Serviciul de Asistență Juridică; Serviciul de Asistență Economică și Financiară; Serviciul Migrația și Dezvoltare; Serviciul Scrierea și Administrarea de Proiecte; Serviciul Asistență/Expertiză în Domeniul Social; Serviciul Comunicare și Relații Publice, etc.

Primarii s-au arătat interesați de toate serviciile pe care le prestează CALM, menționând și despre necesitatea implicării băștinașilor care s-au stabilit cu traiul peste hotarele Republicii Moldova în procesul de dezvoltare a comunităților. Aleșii locali au aflat mai multe despre cum poate fi transformată migrația în oportunitate, cum pot fi create asociațiile de băștinași și cum pot fi motivați migranții să se implice în acest proces.

ELITA CAKULE: „MĂ FASCINEAZĂ ENTUZIASMUL CU CARE PRIMARIII LA PRIMUL MANDAT AU ACCEPTAT ACEASTĂ PROVOCARE“

Elita Cakule este director de Programe Internaționale în cadrul Asociației Autorităților Locale și Regionale din Norvegia (KS). În perioada 15-17 ianuarie expertul norvegian împreună cu colegul său Bjorn Rongevaer, consilier superior în cadrul aceleiași instituții au întreprins o vizită de studiu în Republica Moldova. Cei doi experți au avut întrevederi cu colegii de la CALM, dar și cu primarii la primul mandat cărora le-au împărtășit din experiența APL din Norvegia. Elita Cakule a explicat pentru calm.md care este rolul unei asociații în activitatea APL, cum funcționează asociația autorităților locale din Norvegia, dar și cât de greu sau de ușor se identifică un consens în dialogul cu autoritățile centrale din Norvegia.

Primarii la primul mandat au venit din toată republica pentru a se întâlni cu CALM...

Elita Cakule: Întrunirea cu primarii la primul mandat mi-a creat o impresie puternică. Poate acești oameni nu sunt noi în politică, dar în această calitate de aleși locali sunt pentru prima dată. Au venit din toată Republica Moldova pentru a se întâlni cu CALM, ceea ce demonstrează că asociația Dvs este importantă pentru ei. Îi respect foarte mult deoarece cunoscând lucrurile, condițiile, posibilitățile și impedimentele au ales să candideze, și-au asumat această responsabilitate, iar entuziasmul cu care acceptă această provocare mă fascinează deoarece așa cum am auzit în cadrul evenimentului probleme și întrebări sunt foarte multe care ajung pentru acești patru ani și chiar mai mult.

De ce autoritățile locale au nevoie de o asociație a lor?

Elita Cakule: În Republica Moldova unitățile administrativ-teritoriale sunt mici, chiar și în cazul municipalităților mai mari fiecare are doar o voce. Pentru ca toate vocile să se transforme în una singură și să aibă o altă putere este nevoie de CALM. Pe de altă parte, aceasta este o platformă pentru primarii care au fost aleși pentru prima dată dar și pentru cei care au deja o anumită experiență. Uneori, în funcția de conducător te simți singur iar având această platformă cum este CALM simți sprijinul colegilor. Aceasta este o platformă unde colegii primari se pot întâlni și se pot convinge că și alți colegi se confruntă cu aceleași probleme, pot identifica practici care ar putea fi însușite și desigur, prin intermediul asociației voastre, a experților, pot primi un sfat, ajutor și astfel pot soluționa o problemă sau alta, acest element este unul foarte important. Totodată, sunt pentru a patra oară în Republica Moldova și observ că în tot acest timp CALM a crescut nu doar ca număr de

experți, dar și s-a maturizat, s-au schimbat și abordările în cazul activității Dvs, ceea ce ne bucură deoarece aveți experți profesioniști în diverse domenii și astfel aveți puterea și capacitatea de a înțelege lucrurile, de a oferi mai multe posibilități pentru comunitățile locale. Ne dorim ca dezvoltarea să aibă loc temeinic. Întrevederea de ieri a fost importantă și pentru a arăta cine sunteți, ce puteți oferi, lucru pe care l-ați făcut, iar reprezentanții APL să înțeleagă că puteți exista doar depinzând unii de alții, deoarece și de dorința primarilor de a vă susține depinde cât de bun și profesionist va fi CALM. Trebuie de lucrat pentru a identifica direcțiile comune de activitate, pentru a plăti cotizațiile și astfel, cu cât mai puternici veți fi voi ca și asociație cu atât mai puternice vor deveni APL-urile, iar cu cât mai puternice vor fi APL-urile cu atât mai puternici veți fi voi.

Și cu cât mai puternice vor fi APL-urile cu atât mai dezvoltat va fi statul.

Elita Cakule: Absolut, deoarece oamenii locuiesc în aceste comunități locale. Acesta este primul nivel unde începe viața, unde cetățenii merg cu problemele și doleanțele lor. Este primul nivel unde oamenii pot vedea că ei pot contribui la luarea deciziilor în cadrul acestui nivel de guvernare.

Povești-ne despre asociația pe care o reprezentați Dvs?

Elita Cakule: Nu diferă foarte mult de CALM. În actuala formulă activăm din 1972. În acel moment s-au unit două organizații istorice: a orașelor și a localităților rurale care, la rândul lor, au fost create în anii 1903 și 1907, așa că acest proces este unul de durată. Sigur că noi suntem un pic mai mulți decât voi, la ora actuală în KS lucrează circa 260 de persoane, sediul central e în Oslo dar avem și oficii în regiuni. La fel ca și voi, reprezentăm vocea autorităților locale, conlucrăm cu APL pentru a dezvolta serviciile și a le face mai eficiente, lucrăm la reformele din domeniu.

În dialogul cu autoritățile centrale ale statului găsiți ușor consens sau mai?

Elita Cakule: Când și cum. Pe noi ne ascultă dar acest lucru nu înseamnă că autoritățile centrale vor face așa cum solicităm noi. Și în Norvegia aceste procese sunt de durată și chiar dacă nu reușim să ajungem la un consens e important de a prezenta poziția noastră și de a identifica o soluție. **Un principiu al tuturor partidelor din Norvegia și al tuturor nivelurilor de administrare din cadrul APL este că indiferent de zona în care locuiesc, oamenii trebuie să beneficieze de aceleași servicii și aceeași calitate a acestora.** Deși avem acest consens, există viziuni diferite despre cum să atingem aceste obiective, iar acesta deja este un bun start pentru a lucra la identificarea soluțiilor. Dacă și în Republica Moldova ar exista principii pe care să le accepte toate partidele politice, ați avea niște valori care pot unifica atât partidele, cât și oamenii, dar și diversele niveluri de administrare și acest lucru ar putea genera o dezvoltare rațională a statului.

De ce ați ales să susțineți autoritățile locale din Republica Moldova?

Elita Cakule: Suntem interesați ca în domeniul în care activăm administrarea să fie mai bună nu doar în țările din Europa deoarece depindem unii de alții. Din acest motiv interesul Norvegiei, dar și a celorlalte țări din Europa este ca și alte state să aibă o bună administrare. Dacă putem să împărtășim din experiența noastră și avem acest spirit de solidaritate, iar Guvernul Norvegiei în colaborare cu Guvernul de la Chișinău au aceleași direcții de cooperare în domeniul bunei guvernări, înseamnă că interesele Ministerului Afacerilor Externe din Norvegia și interesele noastre de la nivel local coincid.

DANIEL IONIȚĂ: "AUTORITĂȚILE DE LA BUCUREȘTI VOR SCHIMBA LOGICA FINANȚĂRILOR PENTRU REPUBLICA MOLDOVA! VOR FI FINANȚATE DOAR PROIECTE LOCALE CONCRETE!"

Ambasadorul României la Chișinău, Daniel Ioniță, susține că autoritățile de la București vor schimba logica finanțării pentru Republica Moldova. Aflat într-o vizită în municipiul Bălți, diplomatul român a declarat că Bucureștii va finanța doar proiecte concrete, la nivel local. Ambasadorul este deranjat că, în pofida investițiilor mari ale României, conform unor sondaje de opinie, mulți dintre cetățenii Republicii Moldova consideră Rusia unul dintre principalii investitori, deși Moscova nu investește nici pe departe în bunăstarea cetățenilor moldoveni, așa cum face Bucureștii.

"BUCUREȘTIUL VA FINANȚA DOAR PROIECTE CONCRETE LA NIVEL LOCAL!"

Excelența Sa DANIEL IONIȚĂ, ambasadorul României în Republica Moldova: „Cel puțin o perioadă vom fi foarte atenți cu cine vom lucra, pentru că vrem ca cei care să fie beneficiari cu adevărat a acestor proiecte să fie cetățenii Republicii Moldova. La Chișinău când ajungi, vei fi surprins chiar și ca diplomat străin să vezi câte vile frumoase, câte mașini scumpe circulă, în condițiile în care salariul în Re-

publica Moldova este foarte mic. Este o discrepanță uriașă și cu toate acestea de fiecare dată se cer bani dinafară.“

Generozitatea are limitele ei. Un profesor de biologie din Bălți a cerut bani de

la Guvernul României pentru a amenaja o Grădină Botanică în oraș. Solicitarea a venit la o întâlnire a Excelenței sale Daniel Ioniță cu reprezentanți ai mediului de afaceri din zona de nord a Republicii Moldova. Scopul întâlnirii a fost identificarea unor soluții pentru a facilita dezvoltarea afacerilor agenților economici de pe ambele maluri ale Prutului.

Excelența Sa DANIEL IONIȚĂ, ambasadorul României în Republica Moldova: „Eu mă așteptam de la dvs. întrebări legate de ce se întâmplă uneori la vamă, cu transporturile care stau uneori prea mult acolo, ce să facem ca să avem mai multe puncte de trecere cu proceduri simplificate.”

Recent, în cadrul unui studiu realizat de Institutul Republican Internațional, cetățenii moldoveni au fost întrebați ce cred despre statele care au investit în Republica Moldova. Aceștia au clasat pe primul loc Uniunea Europeană, cu 47 la sută, pe locul doi Rusia cu 27 la sută, pe locul trei Statele Unite ale Americii cu cinci la sută, iar România pe ultimul loc cu patru la sută.

Excelența Sa DANIEL IONIȚĂ, ambasadorul României în Republica Moldova: „Am venit astăzi de la Chișinău pe drumul către Soroca. La un moment dat am văzut un panou mare pe care scrie că a fost construit cu ajutorul cetățenilor americani. Circul des prin Republica Moldova, nu am văzut nicăieri vreun panou că acest obiectiv a fost construit cu banii din Rusia.”

În acest context, ambasadorul Daniel Ioniță a ținut să reamintească și despre cele aproape o mie de grădinițe din Republica Moldova, renovate în ultimii ani doar cu banii oferiți de guvernul de la București.

Excelența Sa DANIEL IONIȚĂ, ambasadorul României în Republica Moldova: „Chestia aia de proiecte punctuale finanțate de România ca după aceea să nu se știe, am înțeles. Mă doare sufletul și am primit întrebări din România – ce faceți, de ce finanțați grădinițe în Republica Moldova, când aveți grădinițe nefinanțate în România. Anul trecut am avut o situație jenantă și dezastruoasă, când un copil a căzut într-o hazna, fiindcă era în curtea școlii. Cu toate astea, Guvernul României a finanțat multe obiective, aici, în Republica Moldova, fără ca să primim măcar un cuvânt de mulțumire.”

Și nu doar grădinițe au fost renovate. Autoritățile de la București au donat peste 190 de microbuze școlare pentru toate raioanele Republicii Moldova.

An de an, guvernul României oferă mii de burse pentru liceeni, studenți și masteranzi basarabeni și peste 1100 de locuri gratuite în taberele de odihnă din România. În domeniul Sănătății, doar la Institutul Mamei și Copilului din Chișinău, au fost renovate 16 secții cu bani ai cetățenilor români, iar la Cahul a fost creat un Centru modern de Transfuzii. De asemenea, proiectul SMURD este în desfășurare și s-a reușit salvarea a zeci de pacienți. În domeniul Culturii, au fost renovate Sala cu Orgă și Muzeul Național de Arte, iar la Cahul se reconstruiește Teatrul Bogdan Petriceicu Hașdeu.

Excelența Sa DANIEL IONIȚĂ, ambasadorul României în Republica Moldova: „Postul ambasador al SUA știți ce spune, americanii fac drumuri, românii fac grădinițe, iar moldovenii votează cu Rusia. Închei citatul.”

La spectacolul de gală dedicat Zilei Culturii Naționale, de la Sala cu Orgă, clădire renovată cu bani oferiți de contribuabilii români, Ministerul Culturii de la Chișinău nu a invitat niciun reprezentant al ambasadei României.

UNIUNEA EUROPEANĂ VA INVESTI, PÂNĂ ÎN ANUL 2025, APROAPE 23 DE MILIOANE DE EURO PENTRU A SUSȚINE DEZVOLTAREA POLILOR REGIONALI DE CREȘTERE ECONOMICĂ INTELIGENTĂ, INCLUZIVĂ ȘI DURABILĂ ÎN CAHUL ȘI UNGHENI, PENTRU A LE ASIGURA CETĂȚENILOR O CALITATE MAI BUNĂ A VIEȚII ȘI NOI OPORTUNITĂȚI

Prima dintre cele două inițiative în cadrul noului program „EU4Moldova: Regiuni-cheie” a fost lansată, la finele săptămânii trecute, în raionul Cahul. O inițiativă similară în cadrul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” va fi anunțată în curând și pentru Ungheni (EU4Ungheni).

Regiunea-cheie Cahul susținută de UE va beneficia de asistență considerabilă pentru îmbunătățirea calității vieții cetățenilor săi, la un nivel cât mai aproape de standardele UE.

„Municipiul Cahul este capitala de sud a R. Moldova și, în mod evident, are nevoie de susținere pentru dezvoltarea sa multilaterală. Vreau să mulțumesc UE și state-

„Suntem cu toții pregătiți să începem punerea în aplicare a acestei inițiative. Ne vom concentra pe transparența și participarea cetățenilor la luarea deciziilor, pe accesul la servicii publice locale smart și de calitate, pe crearea de noi oportunități de angajare și îmbunătățirea atractivității pentru investiții și pe specializarea economică inteligentă”, a menționat Dima Al-Khatib, Reprezentantă rezidentă PNUD în Republica Moldova.

EU4Cahul asigură și dezvoltarea incluzivă în conformitate cu obiectivele și aspirațiile reînnoite ale Strategiei Uniunii Europene pentru

tivei globale «Generation Unlimited», axată pe o abordare care conectează educația cu angajarea în câmpul muncii și cu antreprenoriatul. Nu în ultimul rând vom sprijini sensibilizarea publicului cu privire la drepturile copilului, întrucât Acordul de asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană subliniază și cooperarea pentru protecția și promovarea drepturilor copilului”, a menționat Desiree Jongsma, Reprezentantă de țară UNICEF Moldova.

Programul vizează și îmbunătățirea participării cetățenilor în procesul de luare a deciziilor, printr-o transparență și răspunde consolidată a autorităților publice locale. Cetățenii vor fi implicați și angajați pe tot par-

cursul proiectului. La evenimentul de lansare a fost anunțat și primul concurs, un apel pentru idei de îmbunătățire a centrului orașului Cahul. Cele mai inspirate, inovatoare sau interesante idei vor fi premiate. Mai multe detalii sunt disponibile pe eu4cahul.md.

În timpul evenimentului au fost anunțate și alte proiecte finanțate de UE, care fac

lor-membre pentru selectarea localității și regiunii noastre ca zonă-pilot pentru această asistență. Știm care sunt prioritățile noastre, avem proiecte pregătite și dorim să asigurăm partenerii noștri de responsabilitatea, transparența și integritatea în implementarea acestui program”, a menționat Nicolae Dandiș, primarul municipiului Cahul, citat de PNUD Moldova.

„Sunt mândru să lansez această inițiativă ambițioasă a UE. UE investește resurse substanțiale pentru implicarea cetățenilor și a localităților în crearea de parteneriate puternice pe baza valorilor comune. Acest program are drept scop îmbunătățirea vieții de zi cu zi a cetățenilor. Sunt convins că împreună vom transforma orașele Cahul și Ungheni în poli de creștere inteligentă, incluzivă și durabilă ai Moldovei”, a declarat Peter Michalko, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

Regiunile-țintă ale UE vor contribui și la creșterea atractivității investiționale și antreprenoriale a regiunilor prin promovarea rolului lor de poli de creștere, dar și prin valorificarea abordării de specializare inteligentă a economiei, creând noi oportunități atractive de muncă.

tineret în perioada 2019-2027. Acestea urmăresc implicarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor. În următorii 5 ani, această inițiativă a UE va susține mai multe inițiative privind serviciile sociale, precum cele de educație și protecție pentru adolescenți și copii, inclusiv serviciile de îngrijire a copiilor. La fel, vor fi îmbunătățite politicile în favoarea copiilor și tinerilor, iar instrumentele inovatoare vor fi implementate în vederea asigurării abilitării, implicării și participării tinerilor.

„Această inițiativă EU4Cahul va contribui, de asemenea, la obiectivele și aspirațiile parteneriatului UE-UNICEF în cadrul iniția-

parte din același program cu genericul „EU4Moldova”, și care se vor desfășura inclusiv cu susținere din partea Germaniei și a Suediei. Prezentă la eveniment, Ambasadoarea Germaniei a apreciat programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie”.

Printre alte inițiative finanțate de UE se numără proiectul implementat de UN Women privind consolidarea capacităților în domeniul egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni, cu un buget de 5,25 de milioane de euro. Proiectul se va concentra pe promovarea politicilor locale sensibile la gen și prevenirea violenței domestice.

ÎNTRU DOUĂ RECENSĂMINTE AU DISPĂRUT 150 DE SATE

SATUL MOLDOVENESC ESTE LA LIMITA EXISTENȚEI DEMOGRAFICE. LOCUIITORII SATELOR, CEI CARE MAI SUNT, NU SE IDENTIFICĂ PRIN COMPORTAMENT CU TRADIȚIILE SATULUI MOLDOVENESC: MEȘTEȘUG, DATINI, OBICEIURI, INCLUSIV DRAGOSTEA FAȚĂ DE PĂMÂNT.

Demografia Republicii Moldova este periclitată de migrația excesivă. Depopularea rurală știrbește din durabilitatea existenței ei și a bunăstării economice a întregului cadru demografic, menționează Valeriu Sainsus, expert în probleme de populație și demografie al IDIS Viitorul, solicitat de IPN. Potrivit expertului, în țară nu există potențial de creștere demografică și se compromite dezvoltarea unei ramuri strategice a țării, cum este agricultura. Populația rurală intră în cota de îmbătrânire, ceea ce înseamnă că, fără efort economic, o modificare a situației nu este posibilă. Valeriu Sainsus susține că, între două recensăminte privind populația, au dispărut 150 de sate, iar următorul deceniu ar pune în pericol toată periferia națională rurală. În opinia sa, satul din Republica Moldova în ultimul secol a fost tratat periferic, diferențele dintre sat și oraș s-au accentuat, nu au fost dezvoltate priorități rurale. Cetățeanul rural a rămas cu problemele de unul singur, iar raționamentele lui vin din realitățile pe care le vede în spațiul în care se desfășoară viața.

Expertul menționează că sunt strict necesare politici de dezvoltare rurală direcționate spre grijile cetățeanului de la sate. Dezvoltarea infrastructurii de transport și drumuri, precum și conexiunea acestora, ar stopa exodul rural. Este crucial ca în reforma teritorial-administrativă, orașele să acopere necesitățile de servicii ale oamenilor de la sate, dar și calitatea acestora. În opinia sa, politicile sociale trebuie sporite de urgență.

Primarul satului Feștelita, Ștefan Vodă, Nicolae Tudoreanu, este la al cincilea mandat și spu-

ne că în Republica Moldova criza identitară a majorității populației ține în captivitate organizarea societății. Autoritățile nu percep statul ca ceva patriotic, iar simbolurile naționale, cum este imnul și drapelul de stat, nu trezesc sentimentul de patriotism. „Ai impresia

că toți sunt în căutarea unui rege la care să se supună și de la care să primească indicații pentru a dirija”, menționează Nicolae Tudoreanu, citat de IPN.

Edilul afirmă că satele s-au pomenit în situația precară deoarece locuitorii lor nu se mai

identifică cu tradițiile satului moldovenesc: meșteșugul, datinile, obiceiurile, inclusiv dragostea față de pământ. Ocupația femeilor tinere este să stea acasă, să crească copiii, să nu facă nimic, să aștepte bani de la soții plecați peste hotare. Primarul este de părere că satele mari pot deveni poli de creștere economică pentru satele mici, dar pentru asta sunt necesare politici de dezvoltare. Lipsa serviciilor publice, a infrastructurii, locurilor de muncă și dezinteresul muncii „la pământ” face ca oamenii să caute ceva mai ușor și fără mare efort. Excepții sunt acolo unde oamenii sunt nepretențioși față de greutățile întâlnite.

Potrivit lui Nicolae Tudoreanu, Feștelita este un sat specific, oamenii nu au fost pretențioși și trăiesc destul de modest. Migrația nu a afectat localitatea. Chiar dacă pleacă cineva peste hotare, revine acasă. Primăria a găsit soluții la multe probleme publice, iar odată rezolvate, oamenii din mândrie și plăcere trăiesc și încercă să fie parte la procesele decizionale, deși multe realizări

nu sunt prețuite. „Dar este bine că pentru cei din afara Feștelitei se privește altfel, în raport cu toate perioadele istorice pe care le-a trăit acest sat”, a conchis primarul de Feștelita.

Ion Dolganiuc, de 12 ani primar de Colibași, Cahul, spune că satul Republicii Moldova este înșăși țara și, așa cum sunt dezvoltate satele Moldovei, așa arată și țara. Un impact mare l-a avut în ultimii ani modul de distribuire a finanțelor. „Satele, administrațiile locale, sunt dependente total de finanțările de la centru. Localitățile nu au surse alternative de venit sau acele de 15-17% sunt catastrofal de mici”, a declarat Ion Dolganiuc pentru IPN.

În ceea ce privește fenomenul migrației, primarul de Colibași susține că edilii sunt neputincioși să schimbe lucrurile, iar cei care reușesc este datorită muncii tita-

nice pe care o depun. „Se reușește atunci când ai capacitatea să mobilizezi colectivitatea pe un drum comun. Când cetățenii se implică în ceea ce facem noi în localități, când ai o echipă, care are un scop comun, o echipă de profesioniști. Primarul, fără de o echipă de profesioniști, e ca și generalul fără de armată”, a spus edilul.

Ion Dolganiuc nu crede că degrabă se va schimba ceva în localități, deoarece astăzi administrațiile locale de nivelul întâi au peste 700 de atribuții delegate, însă doar 50 au susținere financiară. În opinia sa, ceea ce ține astăzi satele pe linia de plutire este entuziasmul administrației locale și al oamenilor, iar una dintre soluții, pentru a ieși din impas, ar fi ca autoritățile locale să beneficieze de surse alternative de venit din proiecte. La fel, este nevoie de o abordare reală și constructivă asupra Strategiei de descentralizare. Atât timp cât o să fie menținută puterea centrată la centru, nu o să se reușească multe.

CALM PROPUNE ÎMBUNĂȚĂȚIREA SERVICIILOR PUBLICE PENTRU CETĂȚENI PRIN ACCESUL APL LA BAZELE DE DATE ELECTRONICE

La sfârșitul lunii decembrie CALM a avut o întrevedere cu reprezentanții Agenției pentru Guvernare Electronică din Republica Moldova. Evenimentul a avut loc ca urmare a demersului CALM adresat premierului RM și altor entități publice responsabile de registre și seturi de date necesare autorităților publice locale pentru exercitarea atribuțiilor ce le revin, dar și pentru a îmbunătăți serviciile publice electronice prestate de către APL.

Potrivit directorului executiv al CALM Viorel Furdui, a fost o întrevedere productivă cu reprezentanții Agenției pentru Guvernare Electronică din Republica Moldova. „Ne bucurăm de noua abordare a acestei autorități, avem aceleași viziuni în ceea ce privește guvernarea electronică în Republica Moldova și anume faptul că autoritățile publice locale sunt un element indispensabil în procesul de transformare a actului de guvernare din Republica Moldova.”

La întrebarea cât de pregătite sunt autoritățile publice locale pentru a lucra cu aceste date, în formă de certificate, rapoarte etc, expertul CALM Alexandru Morcov a menționat că situația diferă de la o autoritate la alta. „Totuși, în majoritatea APL funcționarii sunt pregătiți pentru a lucra cu aceste date. Urmează să se consolideze capacitățile în procesul de utilizare a tehnologiilor informaționale moderne, dar și de preluare a datelor

în mod automat prin serviciile de rețea din registrele deținute de autoritățile centrale. De asemenea, este nevoie de crearea condițiilor pentru migrarea datelor din formă analogică în formă digitală din registre și alte date pe care le dețin autoritățile locale la nivel local.”

CALM a afirmat că mai există unele reticente a deținătorilor de astfel de date la nivel central în ceea ce privește partajarea acestora, însă de comun acord cu reprezentanții Agenției pentru Guvernare Electronică din RM s-a convenit de a impulsiona acest proces, inclusiv la nivel de conștientizare din partea APC a importanței reutilizării datelor din sectorul public în interes public. De menționat faptul că Legea prevede expres că datele din sectorul public urmează a fi reutilizate de către autoritățile publice locale fără a fi percepute taxe din partea deținătorilor acestor seturi de date.

CALM reiterează faptul că accesul la aceste date va simplifica foarte mult munca APL. La ora actuală în procesul de prestare a serviciilor, analizelor și planificării la nivel local APL duce lipsă de aceste date, fapt ce generează un proces decizional de o calitate nu atât de bună pe cât ne-o dorim cu toții.

De asemenea, este important de conștientizat faptul că apropierea serviciului de cetățean sau implementarea principiului de ghiseu unic este un deziderat imposibil de realizat fără implicarea directă a autorităților publice locale în acest proces, în calitate de cea mai apropiată de cetățean autoritate publică.

CALM ÎN CADRUL CNI: „FUNCȚIONARI PUBLICI POT FI ȘI CONSILIERI LOCALI”

Expertul Viorel Rusu, reprezentantul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) în cadrul Consiliului Național de Integritate (CNI) a abordat în cadrul ședinței din 14 ianuarie subiectul privind necesitatea interpretării corecte a legislației din domeniul administrației publice locale, în special fiind vorba despre incompatibilități cu funcția de ales local.

CALM consideră că este necesar de a aplica corect legislația, ceea ce înseamnă că funcționarul public poate fi și consilier local în cazul în care acesta nu este funcționar în autoritatea executivă subordonată Consiliului respectiv. Spre exemplu, acesta poate fi funcționar în cadrul unei Primării și în același timp poate fi consilier în Consiliul raional. Opinia CALM a fost expediată tuturor membrilor săi. Problema constă în faptul că Autoritatea Națională de Integritate uneori

Sesizarea a fost făcută în contextul în care în multe cazuri inspectorii de integritate aplică restrictiv prevederile legislației în vigoare. În special, este vorba despre condițiile în care consilierii Consiliilor locale pot fi și funcționari publici. Potrivit expertului CALM, legea prevede că funcționarul nu poate fi consilier în Consiliul local aflat în subordine, dar poate fi consilier în alt Consiliu local. Totuși, inspectorii de integritate interpretează uneori aceste prevederi și consideră că funcționarul nu poate fi și consilier local. „Legea privind statutul alesului local reglementează în alt mod aceste aspecte, există și o lege de interpretare aprobată de Parlament în ceea ce privește condițiile în care funcționarii publici pot activa și în calitate de consilieri locali”, a explicat Viorel Rusu.

interpretează legislația afirmând că, în general, un funcționar nu poate fi și consilier.

Viorel Rusu a menționat că în aceste condiții există riscul să rămânem fără consilieri în Consiliile locale. Totodată, funcționarii sunt persoane bine pregătite pentru a ocupa și funcția de consilier. „Incompatibilitatea ar exista în cazul în care ar activa în calitate de consilier în cadrul unui Consiliu de același nivel”, a declarat expertul CALM.

Reieșind din cele menționate mai sus, CALM a solicitat Consiliului de Integritate să fie organizate cursuri de instruire de către Academia de Administrare Publică sau unele instituții universitare pentru ca inspectorii de integritate să aplice corect prevederile legislației privind incompatibilitățile funcțiilor de aleși locali.

AI NOȘTRI, CA BRAZII

UN PRIMAR CARE SEAMĂNĂ ÎNCREDERE! FĂRĂ APARTENENȚĂ POLITICĂ ȘI FĂRĂ BANI!

Puțin peste 81%. Acesta este rezultatul obținut din primul tur de scrutin de către candidatul independent Nicolae Dandiș la alegerile locale din octombrie 2019 în municipiul Cahul. Astfel, a obținut al doilea mandat de primar.

La peste două decenii de guvernare perpetuă a reprezentanților Partidului Comunist, la cărma primăriei unui oraș situat la frontieră cu Uniunea Europeană, un profesor universitar de 34 de ani, activist civic, îl învinge în 2015 din al doilea tur de scrutin cu peste 51% din sufragii pe contracandidatul său comunist. Fără un partid în spate, care să îl propulseze și să îi achite spoturi și pliante electorale, tânărul reușește să cucerească încrederea locuitorilor unui oraș pluriethnic. Pare o poveste desprinsă din filme și nicidecum din realitățile R. Moldova, țara cea mai săracă de pe continentul european, care, deși și-a proclamat independența de URSS de aproape trei decenii, a continuat în acest timp să voteze nostalgici primari și guverne comuniste. Cine este acest om? Cum arată istoria de succes a primarului de Cahul?

lucruri mari și convingerea aceasta o am și în raport cu R. Moldova. Mă doare inima să spun că țara noastră este una săracă. Mai degrabă este una prost administrată”. Adversitatea din primii ani de mandat nu l-a făcut să cedeze. O ia ca pe o școală foarte bună, care l-a făcut puternic și care l-a învățat să fie prudent și strategic.

PRIMAR CU O MAJORITATE DE CONSILIERI ÎN OPOZIȚIE

„Pași”, „strategie”, „obiective”, „proiecte”, „realizări” sunt cuvintele cel mai des rostite de actualul primar în timpul discuției cu ZdG. Acestea sunt mai ușor de pronunțat și de proiectat acum, la al doilea mandat, dar începuturile au fost cu totul împotrivoare.

În primii ani de mandat, majoritatea din cei 27 de consilieri locali reprezentau partidele de stânga (oftează!, n.r.). Nu au lucrat, au mîimat, au încercat conlucrarea, a fost un efort și a fost greu. Nu promova anumite idei despre care din start știa că vor fi respinse. Nu a existat o atmosferă de cooperare la ședințele primăriei, persista o neîncredere totală. Nu mai erau consilieri de dreapta sau de stînga. Erau fie cu primarul, fie împotriva lui.

Consilierii comuniști se întrebau, potrivit afirmațiilor primarului, cum de a reușit să ajungă primar un băiețel, care a venit fără partid, fără bani, iar ei, ditamai echipă cu toate resursele administrative, au pierdut. Edilul susține că ar fi greșită opinia, potrivit căreia doar banii sau doar resursele administrative pot fi de ajutor: „Cu resurse minime poți face

MOTIVAȚIA PRIMARULUI — ÎNTR-O FORMULĂ MAI COMPLEXĂ

Vine dintr-o familie săracă din Andrușul de Jos, Cahul, în care deseori auzea replica potrivit căreia „dacă nu ai neamuri, nu reușești”. Nu a dorit să accepte această formulă, pentru că ar fi însemnat ca el să fie lăsat pe dinafară. L-au marcat și spusele anumitor colegi de școală care încercau să-l convingă că dacă nu-și va continua studiile, nu va fi o mare problemă. Se va întoarce în familia sa de țărani, va rămâne și el țăran, va da cu sapa. Dar întrucât părinții celorlalți sunt directori, va fi rușine de ei dacă nu vor reuși.

Aceste afirmații l-au urmărit mereu. A dorit să spargă mitul potrivit căruia nu va avea sorți de izbândă, dacă nu provine din nu știu ce fel de familie. De aceste bănuiele necruțătoare a vrut să scape ca de năpastă. L-au urmărit și aspirațiile mamei sale, dădăcă la grădiniță, care era gata să dea și ultima bucată doar ca mezinul să facă studii. Își aduce aminte de vorbele mamei care îi repeta: „Când te-or vedea, să-și scoată pălăria, nu să arunce cu pietre!”

Când avea doar 14 ani, îi decedează

UN PRIMAR CARE SEAMĂNĂ ÎNCREDERE! FĂRĂ APARTENENȚĂ POLITICĂ ȘI FĂRĂ BANI!

mama. Tragedia l-a făcut să-și pună un șir de întrebări existențiale. Anume atunci, în viața sa își făcu loc Biblia. L-a marcat primul contact cu credincioșii și cu Cartea Sfântă, citirea căreia l-a determinat să studieze ulterior la Facultatea de Istorie.

Este sigur că legitățile biblice se manifestă atât în viața de toate zilele, cât și în business, cum ar fi legea cererii și ofertei. Ce dai, aceea primești în schimb sau „ceea ce vrei să-ți dea oamenii, oferă-le și tu”. E convins că dacă faci bine, bine obții.

Dintre cei doi copii mai mari ai familiei Dandiș – un frate și o soră – Nicolae e cel care a făcut studii superioare și nu puține: două facultăți concomitent, cea de Istorie și cea de Științe Administrative la Universitatea „B.P. Hașdeu” din Cahul, continuată de trei studii consecutive de master în Managementul programelor și politicilor europene, în Advocacy și politici și în Integrarea europeană și politica de vecinătate. Au urmat diverse stagii peste hotare și programe de schimb, absolvite cu diplome de excelență și burse de merit. Nu s-a oprit din studii și acum, când este doctorand în științe politice la USM.

VIZIBILITATE OBȚINUTĂ CU PAȘI MICI, DAR SIGURI

Să ajungă primar a fost mai mult decât o dorință. A fost, de fapt, un obiectiv din anii de studenție. Înțelegerea că anume fiind în această funcție poți realiza schimbări majore. Și-a dorit să vizeze marea, dar să și acționeze local. Și-a propus să schimbe, în primul rând, atitudinea oamenilor față de tot ce înseamnă administrație publică locală (APL). „Când vedeam atâta lume care întreba bănuitor: „Cine? Aștia de la primărie? Is toți hoți! Se gândesc doar la propriul interes, își rezolvă doar problemele personale!”, mi-am zis că acesta trebuie să fie primul meu scop – să schimb această atitudine”, susține primarul Dandiș.

Tangența cu administrația publică a început mult mai devreme decât anul în care a devenit primar. În 2007, a fost singurul candidat independent la Consiliul orașenesc Cahul, în cadrul căruia a și acces. Își aduce aminte de descurajările localnicilor, care susțineau că nu va reuși să facă nimic într-un consiliu local acaparat de comuniști. Ba unii chiar mai și râdeau de aspirațiile sale, considerându-le nule. Dar ambiția, perseverența și motivarea l-au propulsat încet și sigur. În mintea sa, avea de spulberat un mit, purtând în suflet aspirațiile mamei sale.

În 2011, a candidat independent la funcția de primar. A ieșit al treilea pe o listă din 11 candidați. Peste patru ani a intrat din nou în cursa electorală și a învins.

Atât proiectele din sectorul guvernamental în care a fost implicat, cât și orele de lectorat de la universitate, au vizat, în mare parte, APL-urile, interacțiunea cu ele. Proiectele la care a lucrat urmăreau generarea unor rezultate concrete: un trotuar amenajat, 100 de copaci plantați, 50 de copii aprovizionată cu materiale didactice. Acesta a fost genul de activități realizate anterior accederii la primărie, care au produs atât rezultate în localitate, cât și i-au asigurat vizibilitate viitorului primar. Experiența de lector universitar și contactul cu tinerii i-au alimentat motivarea pe care o consideră indispensabilă atunci când te angrezezi în orice luptă.

Contactele cu profesioniștii din diferite domenii, motivarea tinerilor în activități de voluntariat, fiind chiar el un voluntar pasionat, a sporit gradul de încredere și de admirație al oamenilor din localitate.

„Oamenii au auzit despre aceste activități, au văzut rezultatele muncii mele împreună cu echipa din spatele proiectelor și astfel m-au

cunoscut. Nu am apărut înaintea alegerilor, așa cum multe partide caută candidați care să-i reprezinte. Am avut o anumită consecvență și perseverență în activitatea de până la campania electorală”, afirmă Nicolae Dandiș.

CAHUL — SCHIMBAREA LA FAȚA A ORAȘULUI

Vorbește cu încredere despre cel mai mare, probabil, proiect în domeniul apeductului și canalizării derulat în prezent în R. Moldova, finanțat de Guvernul Germaniei și de UE. Un proiect de 35 de milioane de Euro, cât un buget al Cahulului pentru 10 ani, la care s-a lucrat în ultimii trei ani pentru a-l obține. Peste treizeci la sută din cahuleni nu sunt conectați la apeduct și canalizare și aceasta rămâne problema numărul unu a orașului. De pe o stradă pe alta, Cahulul e împânzit de oameni care muncesc pentru a aduce schimbarea. Din bugete finanțate prin proiectele câștigate de primărie au loc suficiente activități de îmbunătățire a calității vieții în acest oraș sudic: ba unei străzi i se adaptează un sistem pluvial, alteia i se instalează un pavaj, grădinițe reamenajate, o sală sportivă deschisă într-o școală primară, sala Teatrului „B.P. Hașdeu” și Sala Palatului de Cultură „Nicolae Botgros” readuse la viață, 800 de locuri de muncă oferite de un investitor într-o hală de producere, etc. Primarul are în vizor toate categoriile sociale – de la picii din grădinițe – la pensionari și agenți economici – pe nimeni nu scapă din vedere. Pe lângă realizarea proiectelor mari, Ni-

colae Dandiș are grijă să asculte și nevoile individuale ale oamenilor. Așa a reușit să obțină încrederea locuitorilor, prin lucruri mici și prin comunicarea personală cu ei. „Niște bătrânei solicită de la primărie o bancă în curte. Ei nu au nevoie de locuri de parcare. Întotdeauna răspund unor astfel de solicitări”, susține edilul.

Chiar dacă toți au așteptări, iar primarului îi este anevoios să genereze suficientă încredere, simte că oamenii îl înțeleg. Atunci când primarul are vreo solicitare de-a cetățenilor, aceștia sunt siguri că primarul și-a notat în agendă și face tot posibilul ca să le soluționeze problema.

ARE PRIMARUL ȘI NEREUȘITE?

Nu toate lucrurile, însă, îi merg conform planurilor și obiectivelor propuse. Există și scopuri pe care nu le-a atins, chiar dacă își schițase exact termenii în care ar fi urmat să obțină rezultatele. Bunăoară, consideră că proiectul „Lacul sărat”, care stagnează de câțiva ani, îl defavorizează. Și-a propus să realizeze acest obiectiv, însă din lipsa susținerii din partea autorităților centrale, din cauza corupției și a incompetenței, proiectul în care statul a investit peste 11 milioane de lei rămâne și astăzi în paragină.

Tot la Cahul urma să fie creată o destinație turistică cu ape minerale curative ce au proprietăți unice, acest loc de agrement urmând să redevină accesibil pentru toată lumea, așa cum fusese odinioară, până în anul 1980. Procesul s-a împotmolit la etapa concesionării zăcămintului subteran din proprietatea statului în cea a APL. Deși acest proiect se numără printre cele nerealizate deocamdată, primarul are suficientă motivare și ambiție să nu renunțe la el, fiind ferm convins că până la urmă va reuși.

ȘI CU CORUPȚIA CE FACEM?

Întrucât localnicii au încredere în primarul lor, în campanie aceștia i-au atras atenția asupra unor nume de funcționari care știrbesc onoarea primarului. Prin urmare, aplecând urechea la sugestiile oamenilor, edilul și-a propus să fie cu ochii pe acele persoane, iar în cazul în care se constată încălcări, să acționeze în mod corespunzător.

Primarul admite că nu cunoaște toate posibilele nereguli care se întâmplă și, dacă nu i-ar sugera nimeni unde să intervină, gafele s-ar ține lanț. Mai mult, unii ar putea considera în mod eronat că primarul este părta-

alarmă. În acest context, edilul se întreabă: „Ce folos că toată lumea vorbește, iar presa scrie, dacă statul bate pasul pe loc în combaterea corupției?”.

Referindu-se la cultura participării cetățenești, edilul de Cahul susține că o informație sesizată la timp de către cetățeni ar putea să-l oprească pe un individ să accedă în vreo funcție sau să intre în campanie electorală. Aici e vorba și despre cultura de influențare participativă, prin care oamenii apriori pot divulga anumite nereguli, ca ulterior să nu se plângă de neîncredere față de funcționari. Ei înșiși au puterea democratică de exprimare și obligația morală de a-i demasca la timp pe candidații compromiși.

Întrebat dacă, personal, a sesizat vreodată autoritățile în legătură cu suspiciuni evidente de corupție, primarul susține că au fost câteva cazuri, doar că a rămas dezamăgit de lipsa reacțiilor din partea instituțiilor statului, care nu s-au autosesizat și nici n-au intervenit în acele cazuri.

CUM REUȘEȘTE EDILUL?

Edilul se declară un om pragmatic. Se inspiră din lectura memoriilor marilor personalități, fie în business, în artă și cultură, în politică, întrucât aceștia au avut o capacitate primordială de a-i motiva și pe alții. Contează pe motivație și crede că, atunci când îți dorești foarte mult un lucru, și Dumnezeu te ajută. Contextual, invocă exemplul lui Mircea Eliade care, dacă își propunea să citească o carte pe zi, reușea. Le sugerează profesorilor și elevilor să citească cel puțin o carte în lună, dacă nu în fiecare zi.

Este un proeuropean convins. Dacă e să ne referim la eșichierul politic, acesta este de dreapta, însă consideră că, astăzi, electoratul din R. Moldova nu le permite partidelor să fie pur doctrinare, mai degrabă ele se pliază pe electorat decât pe principii. Se cunoaște că, în țara noastră, votul este, de obicei, unul etnic și/sau geopolitic, ceea ce înseamnă că vorbitorii de rusă votează preponderant partidele de stânga, orientate geopolitic spre est și viceversa.

Orientarea sa geopolitică este însă o opțiune strict personală. În campanii nu a mers niciodată cu lozinci politice de stânga sau de dreapta. A afirmat că direcția țării ar trebui să fie integrarea europeană, dar nu a declarat niciodată că unii ne-ar fi prieteni, iar alții – dușmani. Le-a argumentat cahulenilor vorbitori de rusă, ucraineană sau găgăuză, de ce ar fi bine să mergem spre UE. În primul rând, pentru că această structură are legi care protejează cel mai bine diversitatea etnică, lingvistică și culturală și că nimeni nu le va distruge identitatea etnică și culturală, mai ales limba pe care o vorbește.

Întrebat dacă i s-a propus să adere la vreun partid pentru a obține mai multe dividende, Nicolae Dandiș declară că, dacă la început au existat niște încercări, ulterior acestea nu s-au mai repetat. Or, zice că nu crede că ar beneficia cumva de pe urma apartenențelor partinice. Dacă ar adera la vreun partid, ar fi cel pe care îl va crea el însuși. Dacă nu ar fi primar, tot ar face ceva pentru comunitate, pentru oameni.

JUMĂTATE DE VIAȚĂ ÎN FOTOLIUL DE PRIMAR: VALENTIN GUȚAN, ALES PENTRU AL NOUĂLEA MANDAT LA CÂRMA ORAȘULUI CRICOVA

Și-a dedicat o jumătate din viața localității, iar fiecare zi o începe cu gândul la cei care îi trec pragul pentru a-și rezolva problemele. Primarul orașului Cricova, Valentin Guțan, este unul dintre cei mai longevivi edili din Republica Moldova. Acesta activează în fruntea administrației publice locale încă din anul 1987 și a câștigat toate cele nouă mandate din primul tur. În toți acești ani localitatea a fost gazificată, drumurile au fost asfaltate, iar Cricova a devenit una dintre puținele localități ale țării care reușește să-și acopere cheltuielile din sursele proprii de venit.

Valentin Guțan este primul primar decorat cu cea mai înaltă distincție de stat – „Ordinul Republicii”, în semn de înaltă apreciere a muncii îndelungate și prodigioase în organele administrației publice, pentru contribuție la promovarea transformărilor social-economice și activitate organizatorică intense.

Într-un interviu pentru UNIMEDIA, Valentin Guțan spune cum este să fii primarul unei localități recunoscute la nivel internațional și care este secretul longevității în funcția de edil.

Domnul Guțan, sunteți primar al orașelului Cricova deja de 32 de ani, adică deja de jumătate de viață, vă mai aduceți aminte de primul mandat?

Nu pot să zic că am uitat, deoarece atunci când am ajuns pentru prima dată în sistemul de administrare publică, în perioada sovietică, nu mă simțeam în apele mele din cauza situației și a legislației de atunci. Lucram la școală, deoarece de specialitate sunt pedagog, și nu-mi imaginam cum aș putea schimba copiii pe maturi. Cel mai greu a fost că erau foarte multe probleme, care se cereau rezolvate. Cel mai grav era că în orașul Cricova nu era gaz, cu toate că gazoductul trecea la doi kilometri de oraș. Erau probleme și de altă natură, deoarece în perioada sovietică, dacă nu erai inclus în planul de investiții, atunci nu mai putea face ceva. Am început câte puțin și mi-a reușit, iar când vedeam rezultatele muncii, mă mobiliza să mergem mai departe.

Cum ați reușit să vă păstrați fotoliul de primar, deoarece ați confruntat și perioada URSS, mai multe regimuri politice?

Nu aș vorbi de fotoliu, cât am păstrat încrederea cetățenilor față de mine. Probabil, prin conlucrarea cu cetățenii privind re-

zolvarea problemelor. Pentru că cetățeanul vede când problema cu care s-a adresat este luată în evidență. Tot ceea ce s-a făcut, s-a făcut împreună cu locuitorii orașului Cricova, iar acest moment a fost unul de bază.

Ne-ați vorbit mai devreme despre problemele cu care v-ați confruntat în momentul când ați fost investit în funcție, dar acum, în 2019, ce probleme au fost soluționate și ce urmează?

Noi anual ieșim în fața cetățenilor cu darea de seamă referitor la ceea ce s-a făcut pe parcursul anului. În perioada mandatului precedent, 2015 – 2019, au fost rezolvate multe probleme. Pot să vă spun că nu întotdeauna socoteala de acasă se potrivește cu cea de la târg. În 2015, împreună cu consiliul orașenesc, am depistat doar 14 probleme, însă în 2019 am rezolvat 26 de probleme, vorbesc despre cele primordiale. A fost reconstruit stadionul orașului Cricova, Casa de Cultură a

Cu actuala guvernare ați discutat la acest subiect?

Încă nu am reușit, din lipsa timpului. În luna iunie au fost investiți în funcții, ulterior a început campania electorală. Cred că vor auzi și cei care ne conduc, ne-au promis că ne vor include în programul „Drumuri bune 2”, pentru orașul Cricova în jur de 3 mln. de lei, și ne-am bucurat, deoarece urma să reparăm una dintre cele mai principale străzi. Dar ne-a trecut bucuria în scârbă, deoarece până la momentul actual nu s-a făcut niciun pas în această direcție.

În anul 2015, ați fost ales cu aproximativ 54% dintre voturi, la alegerile locale generale din 2019 ați trecut, din nou, examenul și v-au ales peste 65% din primul tur. Cum ați convins alegătorii? Sau contracandidații erau slabi?

Fiecare dintre noi avem părțile mai tari, părțile mai slabe, dar am și eu o slăbiciune. Atunci când oamenii te apreciază, începi să crezi în forțele proprii. Deseori cetă-

umeri, dar dacă întreb de Cricova, ei zic: „Ooo, da, Cricova”. Mă bucur atunci când cineva din străinătate, inclusiv și cetățeni de ai noștri care muncesc peste hotare, îmi spun că încet cu încetul Cricova devine un oraș european.

Recent ați trecut peste campania electorală, este vreo deosebire de celelalte campanii în care ați participat?

Vreau să zic că de această dată a fost un pic mai liniștită, fără să se arunce murdărie. Anul acesta a fost foarte liniștit, nimeni nu s-a criticat, fiecare s-a străduit să vină cu ceea ce are în gând să facă.

De ce alți nu primari nu reușesc să facă ceea ce reușiți dumneavoastră?

Nu vreau să dau o rețetă, deoarece în fiecare localitate sunt probleme specifice localității. Cetățeanul nu întotdeauna are nevoie de lucruri mari, noi trebuie să intrăm în esența problemei. Și deseori, folosind acele mijloace care le avem noi, fie orice localitate, am reușit să rezolvăm anumite

foșt renovată, au fost asfaltate în jur de 9 străzi, pereții exteriori ai Liceului Teoretic „A. Mateevici” au fost încălziți termic, același lucru s-a întâmplat și la Școala de Arte, de asemenea, reparația ecoperișului șarpant de la grădiniță și multe alte lucruri frumoase. Ne-am străduit să ținem cont de doleanțele cetățenilor. Evident că problema cea mai mare a fost și este finanțarea, dar am găsit diferite surse. Multe dintre probleme au fost rezolvate în urma conlucrării cu Primăria Chișinău.

Nu pot să menționez o problemă, reconstrucția străzii Chișinăului, care ne-a costat 19 mln. de lei, bani cheltuiți din bugetul local. Cu părere de rău, nu am găsit un punct de tangență cu cei care au fost la guvernare. În contextul în care în Cricova sunt amplasate galeriile subterane și vrem sau nu vrem toate delegațiile oficiale vin la noi. Iar în momentul în care ne-am adresat la Guvern să ne ajute să reparăm această stradă, deoarece vin inclusiv și cei de la conducere, i-am rugat să o facem împreună, Primăria Cricova jumătate din sumă și Guvernul cealaltă parte din sumă. Din păcate, ne-au refuzat.

teanul nu are nevoie de multe lucruri, decât de un pic de atenție, detectarea problemei și rezolvarea ei. Atunci oamenii încep să creadă în tine.

Din 1987 și până în prezent ați fost ales la cârma orașelului din primul tur al alegerilor, nu cunoașteți cum e să luptați în al doilea tur cu un alt contracandidat, cum vă reușește?

Fiind în alegerile actuale, nu aș putea spune că am fost încrezut, dar m-aș fi simțit jenat, dacă după o așa perioadă de activitate și practică ar fi trebuit să mă confrunt în turul II. A fost un scop în sine să câștig alegerile din primul tur. Nu m-aș fi simțit în apele mele, dacă era turul II.

Cum este să fiți primarul unei localități vestite, unde este și vinăria Cricova, care este recunoscută la nivel internațional?

Noi tot timpul suntem în stare de alertă. Orașul Cricova trebuie mereu să fie pregătit de a primi oaspeți. Întotdeauna trebuie să avem grijă ca orașul să fie curat și să nu avem probleme. Deseori, fiind în deplasări, când întreb dacă cunosc ceva despre Republica Moldova ei dau din

probleme, care nu necesită investiții mari.

Aveți vreun sfat pentru proaspeții primari aleși și cei care urmează să fie votați pe 3 noiembrie?

În primul rând, să conlucreze cu cetățenii și să aplece urechea la ceea ce spun locuitorii. Aceasta ar fi cheia succesului pentru fiecare primar. Să se ocupe de probleme cetățenilor și mai puțin de problemele personale. Mulți din colegi și foști colegi de ai mei au pierdut încrederea cetățenilor după ce au ajuns în funcție, pentru că au uitat de promisiunile date și problemele locuitorilor. Mai vreau să zic că mi-aș dori o conlucrare mai strânsă dintre organele administrației publice locale și cele centrale. Cei de la guvernare trebuie să înțeleagă că dacă vom avea o administrație publică locală puternică, vom avea și o țară puternică.

Peste patru ani, la următoarele alegeri locale, veți candida pentru cel de-al 10-lea mandat?

„Să ajungem. Acum nu vreau să-mi fac planuri pentru viitor. Dacă o să-mi permită sănătatea și încrederea cetățenilor, o să merg înaintea”.

ANATOLIE PÎNZARU, PRIMAR AL COMUNEI CREMENCIUG, SOROCA: „OBIECTIVUL PRINCIPAL ESTE SĂ SUPRAVIEȚUIM CA ȘI LOCALITATE“

Anatolie Pinzaru este primar la al șaptelea mandat în comuna Cremeniug, Soroca. Afirmă că greutățile se uită, rămân realizările în cifre, dar și în zâmbetele oamenilor. Îi invidiază frumos pe acei primari care au reușit să aibă în satele lor câte o întreprindere, astfel oamenii au locuri de muncă, iar bugetele locale unele venituri.

Omul este făuritorul propriului destin?

Anatolie Pinzaru: În 1995 din întâmplare am devenit primar, apoi așa au hotărât sătenii.

Aceste șase mandate înseamnă parcăruț sau bucuria realizărilor obținute?

Anatolie Pinzaru: Au fost de toate, dar greutățile se uită, rămân realizările și aprecierea oamenilor. Uneori aceste realizări sunt în cifre, altele în zâmbete sau chiar în mulțumiri.

Care sunt cele mai importante reali-

zări pe care le-ați obținut din 1995 până în prezent?

Anatolie Pinzaru: Sunt niște lucruri care trebuiau să fie realizate și pe care nu le consider ca pe o victorie a mea. Chiar dacă suntem puțini locuitori (890) activează toate instituțiile: grădinița și gimnaziul, două biblioteci în cele patru sate din comună. A apărut puțin asfalt, avem iluminare stradală în două localități. Mi-aș fi dorit ca numărul populației din sate să nu se micșoreze dar să se mărească.

Credeți că din vina APL numărul populației se micșorează și cum am putea schimba lucrurile din acest punct de vedere?

Anatolie Pinzaru: Nu e doar vina noastră. Mi-am făcut speranțe atunci când fusese aprobat programul „Satul Moldovenesc» la elaborarea căruia am participat și eu. Fusese o propunere ca întreprinderilor industriale să li se ofere facilități pentru a deschide afaceri la sate. Această idee nu a prins viață deoarece

oamenii din business au interesele lor și se duc acolo unde sunt condiții mai bune. Înainte toată populația lucra în agricultură iar acum terenurile sunt prelucrate fără prea multă muncă manuală, iar pe oameni trebuie să-i ocupe cu ceva. O idee ar fi fost să se deschidă unele întreprinderi mai aproape de domiciliul oamenilor dar nu a fost să fie. După acest program tot puțină atenție s-a atras acestei probleme.

Îi invidiez frumos pe acei primari care au reușit să aibă în satele lor câte o întreprindere. În raionul nostru un exemplu în acest sens este Șolcani, oamenii au locuri de muncă și chiar unele venituri.

Ce vă propuneți să realizați în acest mandat? Ce restanțe mai aveți?

Anatolie Pinzaru: Eu pot să îmi propun multe dar trebuie să aveți în vedere că sunt candidat independent și nu știu ce susținere voi avea. Voi reuși dacă voi promova unele proiecte și voi avea finanțare din exterior. Bugetele locale sunt cam austere, nu avem ce aloca pentru dezvoltarea localității. Obiectivul principal este să supraviețuim ca și localitate, să nu ne închidă școala și grădinițele.

Un primar mai are timp pentru familie, copii?

Anatolie Pinzaru: Trebuie să găsim acest timp deoarece familia și copiii sunt rostul vieții. Aceștia sunt primii oameni cărora le împărtășim bucuriile dar și durerile. Ei mă înțeleg, mă susțin și mă rabdă.

VICEPREȘEDINTELE RAIONULUI DROCHIA IURIE OSTAVCIUC: „ASTĂZI, COLEGII MEI PRIMARI BENEFICIAZĂ DE O AUTONOMIE MAI MARE.“

Iurie Ostavciuc este vicepreședinte al raionului Drochia, fost primar de Țarigrad. În cadrul unui interviu pentru calm.md Iurie Ostavciuc ne spune dacă este nevoie de raioane, dar și cum ar trebui să fie cooperarea între nivelul I și II de administrare.

Cum ar trebui să fie cooperarea între nivelul II și nivelul I de administrare?

Iurie Ostavciuc: În diverse domenii, inclusiv în cel de dezvoltare a infrastructurii localităților, susținerii autonomiei financiare locale. Fie că ne dorim sau nu, dar în majoritatea cazurilor este vorba de o conlucrare între organele administrației publice de nivelul I, nivelul II și cele centrale. Totodată, direcțiile din subordinea Consiliului raional au o conlucrare directă cu administrația publică locală de nivelul I, adică cu primăriile.

Dvs ați fost primar al satului Țari-

grad. Cum vă ajută această experiență acum când sunteți vicepreședinte al raionului Drochia?

Iurie Ostavciuc: E ușor de a înțelege cum funcționează acest sistem al administrației publice locale deoarece cunosc ce înseamnă buget, proiecte investiționale, inclusiv de dezvoltare a infrastructurii, învățământ, medicină etc. Într-o mare măsură

acesta este un domeniu cunoscut, diferența este că deja activitatea este la nivelul celor 28 de primării din raionul Drochia.

Știind că sunteți un coleg de-al lor, cei 28 de primari din raionul Drochia au așteptări foarte mari de la Dvs...

Iurie Ostavciuc: Mă simt foarte bine atunci când sunt printre colegii care activează în APL de nivelul I. Așteptările lor sunt la fel ca ale noastre deoarece toți ne dorim să facem lucruri bune pentru locuitorii raionului Drochia.

Există un curent de opinii precum că administrația locală de nivel II a devenit cam inutilă...

Iurie Ostavciuc: În perioada când exercitam funcția de primar, de asemenea, îmi exprimam dezacordul față de activitatea Consiliului raional, deoarece atunci APL de nivelul I nu avea autonomie, inclusiv financiară. Deseori spuneam atunci că suntem niște cerșetori, deoarece eram nevoiți să cerșim câte ceva de la Consiliul raional, de la Direcția de Finan-

țe, inclusiv contribuția la diverse proiecte investiționale. Astăzi, colegii mei primari beneficiază de o autonomie mai mare. În ceea ce privește Consiliile raionale, eu le-ași vedea mai simplificate printr-o organigramă și să acordăm mai multe drepturi primăriilor. Pentru aceasta este necesar de a înfăptui la nivel central reforma teritorial-administrativă. Cred că este un obiectiv de perspectivă care va fi implementat.

Despre rolul CALM în activitatea APL ce ne puteți spune?

Iurie Ostavciuc: Tot timpul am afirmat că Congresul Autorităților Publice Locale din Moldova este uniunea tuturor primarilor, indiferent de culoarea lor politică, care a avut și are un rol destul de important în activitatea APL, deoarece este avocatul acestora. Deseori primarii își expuneau punctul de vedere în cadrul adunărilor CALM iar conducătorii CALM-ului se luptau pentru ca primarii să obțină mai multe drepturi. Eu le doresc succes și să avem o conlucrare eficientă.

ION VÎRLAN, PRIMARUL ORAȘULUI MĂRCULEȘTI: „UNELE LUCRURI SIMPLE NE PERICLITEAZĂ ACTIVITATEA“

Ion Virlan este primar la al treilea mandat în orașul Mărculești. În 1994 localității i-a fost conferit statutul de oraș. În Mărculești locuiesc 2050 de locuitori. Primarul spune că o problemă ar fi cădirile din centrul localității care sunt lăsate să degradeze și nu pot fi utilizate deoarece nu sunt la balanța APL.

Ce avantaje are localitatea Dvs având statut de oraș?

Ion Virlan: În perioada sovietică era destul de dezvoltată industria, după proclamarea independenței Republicii Moldova aproape nimic nu a rămas. Suntem în căutarea agenților economici și atragerea investițiilor în localitate. Avem un frigider cu o capacitate de două mii de tone, am reușit pavarea a 2340 metri pătrați de trotuar. Am reparat peste 2 km de asfalt etc.

Clădirile care erau în perioada sovietică s-au păstrat, ar putea fi valorificate?

Ion Virlan: Încă până a deveni eu primar acestea au fost scoase la licitație și vândute. O parte din ele sunt proprietăți private. Nu putem găsi proprietarul clădirii unde a fost fabrica de conserve, multe dintre ele sunt amplasate în centru și strică din aspectul localității. Încercăm să identificăm soluții pentru a le valorifica.

Cine ar trebui să intervină dacă proprietarul nu e de găsit sau dacă acesta nu poate sau nu vrea să gestioneze acest bun?

Ion Virlan: Noi mai avem clădiri care au nu sunt utilizate, cum ar fi școala profesională sau cea auxiliară. Trebuie de schimbat destinația acestora pentru a le putea realiza sau să fie posibil de deschis afaceri în aceste încăperi. Acest lucru deocamdată este imposibil. Deja de trei ani mă adresez Consiliului raional, reprezentanții Consiliului vorbesc cu autoritățile naționale și, deocamdată, fără succes, de parcă acest lucru ar trebui să-l facă Strasbourgul, dar nu Chișinăul. Sunt niște

lucruri simple care ne periclitează activitatea. Agenții economici își manifestă interesul dar nu putem face nimic în cazul în care o clădire este la evidența Ministerului Educației, de exemplu. Pentru a putea dezvolta localitatea este nevoie de schimbarea destinației acestor bunuri.

Dacă s-ar găsi un investitor mare care să dorească să vină la Mărculești, ar fi oameni doritori să se angajeze?

Ion Virlan: Sunt doritori, orașul Mărculești este înconjurat de mai multe sate megieșe. Noi avem peste 150 de oameni care lucrează la Bălți sau Florești, iar dacă ar avea un loc de muncă în localitatea natală ar fi mult mai simplu. Acum trei ani un tânăr a inițiat o afacere și nu găseam spațiu pentru el. Astăzi acesta are 60 de angajați și activează în partea grădiniței ce nu era funcțională.

Ce vă doriți să reușiți să realizați în acest mandat?

Ion Virlan: Doresc ca localitatea noastră să aibă sistem de canalizare, drumuri asfaltate, să aibă într-adevăr un aspect orășenesc.

Ce părere aveți despre activitatea CALM?

Ion Virlan: Avem păreri bune deoarece este un protector al nostru, un sindicat datorită căruia se soluționează multe probleme. În 2010 -2013 primarii aveau 3000-3600 de lei salariul și datorită CALM s-a reușit majorarea acestora.

PRIMARUL MUNICIPIULUI SOROCA LILIA PILIPEȚCHI: „TOȚI PRIMARII AVEM ACEEAȘI DORINȚĂ- DE A ADMINISTRA ÎN INTERESUL CETĂȚEANULUI”

Lilia Pilipețchi este primar la primul mandat al municipiului Soroca. Am cunoscut-o la ședința primarilor din cadrul Filialei CALM din acest raion. Am întrebat-o dacă este nevoie de politică în administrația locală, pe ce pun accent cetățenii atunci când își aleg primarul, dar și ce priorități are Lilia Pilipețchi pentru perioada imediat următoare.

Din medicină în administrația publică locală...

Lilia Pilipețchi: Am înțeles că sunt pregătită să contribuie alături de cetățeni la crearea unei vieți mai bune aici, acasă, la Soroca.

E nevoie de politică și în administrația publică locală?

Lilia Pilipețchi: Nu sunt pentru implicarea politicului în APL. Totuși, la baza alegerilor locale sunt două dimensiuni: este miza

politică și interesul pentru candidați.

Cum credeți, oamenii au pus mai mult accent pe culoarea politică a candidaților sau totuși pe calitățile acestora?

Lilia Pilipețchi: Cred că în alegerile locale se pune accent pe factorul uman. 70% din cetățeni votează pentru personalitatea candidatului. Deoarece noi suntem astăzi la

reuniunea primarilor din raionul Soroca înseamnă că cetățenii au decis că noi suntem cei mai buni, cei mai inteligenți și noi trebuie să demonstrăm tuturor că așa este și să facem politică inteligentă.

Funcția de primar presupune foarte multe provocări. Ce priorități aveți pentru perioada imediat următoare?

Lilia Pilipețchi: Îmi propun să fiu sinceră cu oamenii și atunci lucrurile bune se întâmplă de la sine. Ne dorim să fie curat în orașul nostru. O altă problemă este lipsa stației de epurare, toate instalațiile de tratare a apei uzate lipsesc de decenii. Am studiat care au fost impedimentele ce până acum nu au permis autorităților să construiască această stație de epurare și sunt convinsă că noi vom reuși.

Municipiul Soroca este atractiv pentru tineri, există locuri de muncă?

Lilia Pilipețchi: Eu consider că Dumnezeu are grijă de noi încă de la crearea Sorocii.

Avem oameni extraordinari și dorim ca ei să aibă o viață calitativă aici, să oprim migrația, să creăm locuri de muncă.

Ce vă face să fiți atât de optimistă?

Lilia Pilipețchi: Sunt ingenioasă, am voință și curaj. În această perioadă scurtă deja avem realizări pe care cetățenii le observă. Orașul a devenit mai îngrijit. Am avut recent o întrevvedere cu o delegație de peste hotare și cred că la final de ianuarie deja vom putea vorbi despre unele decizii ce vor aduce alte schimbări în localitatea noastră.

Ce părere aveți despre activitatea CALM?

Lilia Pilipețchi: Este o platformă eficientă, nu doar pentru că există această comunicare între puterile locale și puterea centrală dar și pentru a putea veni cu un punct de vedere consolidat al autorităților locale, deoarece noi toți primarii prezenți la ședința Filialei CALM din Soroca avem aceeași dorință – de a administra în interesul cetățeanului.

PRIMARUL ORAȘULUI FLOREȘTI IURIE GANGAN: „AVEM NEVOIE DE O POLITICĂ ECHILIBRATĂ LA NIVEL DE STAT”

Iurie Gangan este primar al orașului Florești. A activat în calitate de viceprimar de Florești, responsabil de compartimentul social și protecție civilă. Conform datelor statistice, în orașul Florești locuiesc 12 mii 170 de cetățeni. În urma modificării legislației privind repartizarea impozitelor persoanelor fizice (inițiativă a CALM), bugetul orașului Florești a crescut cu circa 10 milioane de lei. Iurie Gangan speră că va putea crea condiții mai bune de trai pentru oamenii din orașul pe care îl administrează.

A fost prima competiție electorală în care ați participat și ați câștigat...

Iurie Gangan: A fost o competiție grea, am avut mulți concurenți electorali. Totuși, am reușit să obținem această victorie datorită muncii în echipă și încrederii cetățenilor din orașul Florești. Sper să nu-i dezamăgesc.

De ce au nevoie locuitorii orașului Florești?

Iurie Gangan: Vreau să acord prioritate proiectelor sociale, infrastructurii. Ne dorim drumuri bune, iluminare stradală, locuri suficiente

în grădinițele de copii și multe alte obiective care să facă viața cetățenilor mai confortabilă.

Pentru a obține asemenea rezultate este nevoie de finanțe...

Iurie Gangan: Bugetele locale au devenit cât de cât mai consistente deoarece impozitul din venitul persoanelor fizice rămâne la nivel local: în orașe 50%, iar în localitățile sătești 100%. Dacă e să calculăm atunci vom constata că bugetul orașului Florești este în creștere cu circa 10 milioane de lei.

Aceasta este o inițiativă a Congresului Autorităților Locale din Moldova...

Iurie Gangan: Cunoaștem acest lucru și din acest motiv suntem membri și lucrăm împreună. CALM-ul este întotdeauna receptiv la propunerile noastre, iar cele mai optime inițiative sunt înaintate guvernărilor și astfel obținem unele rezultate.

Vorbeați de proiecte sociale. Care ar fi acestea?

Iurie Gangan: Construcția sau restaurarea unei grădinițe. Avem o clădire pentru renovarea căreia este nevoie de resurse impunătoare. Sper că va fi posibil de creat într-o altă instituție 2-4 grupe pentru copii ca măcar pentru moment să soluționăm problema existentă.

Înseamnă oare acest lucru că în Florești crește natalitatea?

Iurie Gangan: Avem circa 700 de copii de vârstă preșcolară în Florești, dar vreo 300 încă așteaptă să fie instituționalizați. Nu putem să spunem că a crescut natalitatea, mai degrabă este efectul migrației unor oameni din satele din apropiere.

Părinții acestor copii au unde să se angajeze în orașul Florești?

Iurie Gangan: Nu sunt suficiente locuri de muncă. Ne propunem să creăm o zonă economică liberă în Florești. Nu contează de unde vor veni investițiile, important este să fie create măcar 500 de locuri de muncă.

Cum intenționați să atrageți acești investitori?

Iurie Gangan: Am depus o scrisoare de intenție conducerii Zonei Economice Libere Bălți. Directorul de acolo a fost receptiv, ne-a spus că va discuta cu investitorii din Germania. Avem un teren de 62 de ha în intravilanul orașului Florești și în perioada imediat următoare acești investitori ar urma să vină pentru a vedea care sunt condițiile de aici. Avem infrastructura necesară, sperăm că aeroportul Mărculești se va dezvolta, avem cale ferată, drumurile sunt cât de cât reparate și îmi doresc foarte mult să realizez acest obiectiv.

După patru ani de mandat cum v-ați dori să fie Floreștiul?

Iurie Gangan: Cu mulți cetățeni, să crească natalitatea. Cu oamenii se pot face multe lucruri bune. Avem nevoie și de o politică echilibrată la nivel de stat pentru ca și autoritățile locale să poată activa și contribui la dezvoltare.

SERGIU ANDRONACHI: „ORAȘUL CIMIȘLIA ARE NEVOIE DE OAMENI”

Sergiu Andronachi este noul primar al orașului Cimișlia. A fost militar, specialist în cadrul Agenției de Dezvoltare Sud, a activat și la Întreprinderea municipală Servicii Publice Cimișlia. Într-un interviu pentru calm.md ne spune de ce are nevoie Cimișlia pentru a se dezvolta, în ce măsură schimbările de la nivel local depind de politicile de la nivel central și dacă are modele printre colegii săi primari.

De ce v-ați dorit să deveniți primar?

Sergiu Andronachi: Pentru viitorul copiilor mei și a celorlalți copii din Cimișlia. Cred că pot contribui la dezvoltarea acestui oraș cu idei inovative, cu sârguință și devotament.

Dorințele coincid cu posibilitățile pe care le aveți?

Sergiu Andronachi: Cred că este important să ne conducem de principiul bate și ție se va deschide.

De ce are nevoie la ora actuală orașul Cimișlia?

Sergiu Andronachi: Are nevoie de oameni deoarece pleacă mulți. Trebuie să le creăm condițiile necesare: rețeaua de apeduct, canalizare, managementul deșeurilor, transport public, terenuri de joacă pentru copii, susținerea agenților economici, a sportului etc.

Sunt primari cu mai multe mandate care au reușit să dezvolte localitățile lor și care ar fi un model pentru Dvs?

Sergiu Andronachi: În primul rând, este vorba despre primarul satului Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan. Un astfel de primar mi-aș dori să fiu și eu – să găsesc soluții la toate problemele care există în comunitate.

Cum credeți, îi este mai greu să activeze unui primar de sat sau de oraș?

Sergiu Andronachi: Problemele sunt similare. Satul e mai mic și reușești să atragi sume mai mici, la oraș poate reușești să ai investiții mai mari dar oricum nu suficiente. Cred că mai mult depinde de implicarea așezării locale și de dorința de a produce unele schimbări.

Cât de mult depind aceste schimbări de susținerea autorităților centrale?

Sergiu Andronachi: Sunt domenii pe care statul le susține, cum ar fi distribuția banilor din Fondul Rutier, faptul că 100% din impozitul pe venitul persoanelor fizice va rămâne în bugetele satelor iar 50% vor

rămâne la orașe, susținerea grădinițelor etc. Sigur că ar mai fi loc de mai bine, totuși chiar și majorarea salariilor în domeniu ne dă speranțe că lucrurile se vor schimba.

Despre CALM ce părere aveți?

Sergiu Andronachi: CALM-ul a fost, este și va fi un pilon de bază în relațiile dintre nivelul central și cel local. Se depune o muncă extraordinară de mare la soluționarea problemelor. Fiind în funcția de primar de trei luni de zile nu o singură dată m-am adresat experților de la CALM, era o problemă în domeniul cadastru și aceasta a fost soluționată. Mai am câteva neclarități și fiind la întrevvedere organizată de CALM pentru primarii de la primul mandat am înțeles că pot să mă adresez și în aceste cazuri la CALM. Eu astăzi mi-am dat seama că la CALM sunt mult mai mulți specialiști decât credeam. Cred că ar trebui să aveți și un specialist în achiziții publice deoarece noi putem comite niște greșeli în cadrul acestui proces care nu neapărat depind de noi și ar fi bine să avem cu cine să ne consultăm.

GHENADIE PERETEATCU: „ÎMI PARE RĂU CĂ MULȚI OAMENI PLEACĂ DIN SAT”

Ghenadie Pereteatcu este preotul care a devenit primar de Băxani, Soroca. Consideră că faptele fiecăruia dintre noi ne caracterizează ființa. Regretă că oamenii pleacă din sat și speră că în acest an va reuși să deschidă 20 locuri de muncă. Pe autobuzul cu care elevii din Băxani pleacă la studii în localitatea vecină scrie „Mergem la o școală mai bună” chiar dacă, potrivit primarului, acest lucru nu corespunde realității. Drumul pe care aceștia se deplasează este avariata, iar mulți profesori din Băxani au fost nevoiți să plece din sat.

Atunci când au o problemă sătănenii vin la primărie sau la biserică?

Ghenadie Pereteatcu: Mă găsesc ori la primărie, ori la biserică. Sunt un fiu al satului. Am lipsit din sat doar în perioada în

care am învățat. Înainte de a deveni primar în 2015 am fost 12 ani consilier local. Am cunoscut mai bine problemele sătănenilor și acest lucru m-a motivat să candidez pentru funcția de primar.

Ce ați reușit să faceți în primul mandat?

Ghenadie Pereteatcu: Cred că cea mai mare reușită este conectarea oamenilor la apă potabilă.

Ce înseamnă să fii un model pentru oamenii din localitate?

Ghenadie Pereteatcu: În Sfânta Scriptură scrie: „Taci tu să vorbească faptele tale.» Cred că indiferent de ce ași spune eu, faptele mele vorbesc. Consider că am o familie-model, am cinci copii, m-am străduit să-i educ în spiritul acesta creștin, copiii sunt bravi, învață bine.

Ce priorități aveți în acest mandat?

Ghenadie Pereteatcu: Este nevoie de renovarea drumurilor. Purțăm discuții în privința deschiderii unei mici fabrici de croitorie și sperăm ca în acest an să putem deschide 20 de locuri de muncă.

Pământurile sunt prelucrate în Băxani?

Ghenadie Pereteatcu: Oamenii din Băxani au aproximativ câte două ha de pământ. Îmi

pare rău că mulți pleacă din sat. În urma realizării unui sondaj am constatat că vârsta medie a consătenilor este de 47 de ani. Sunt 950 de locuitori în Băxani, puțini dar buni.

Cum credeți, este nevoie de primării în satele mici?

Ghenadie Pereteatcu: Reforma comasării școlilor este resimțită de noi toți. Școala noastră a fost închisă și o parte din profesori au fost nevoiți să plece din sat și cred că nici peste hotare nu le este ușor. Pe unitatea de transport cu care copiii pleacă la o altă școală scrie „Mergem la o școală mai bună», ceea ce nu corespunde realității. Drumul pe care aceștia se deplasează este avariata. Dacă se va realiza această reformă și în primării cred că oamenii vor avea doar de pierdut. Ar fi o problemă pentru bătrâni. Un primar din altă localitate ar atrage o atenție mai mare satului unde s-a născut el, acolo unde va fi sediul primăriei. Va fi ca și în cazul reformei privatizării, oamenii nu erau pregătiți pentru ea.

MIHAIL ROTARAȘ, PRIMAR DE NICORENI, DROCHIA: „POPULAȚIA NOASTRĂ ESTE CAM DEZAMĂGITĂ DE CEEA CE SE ÎNTÂMPLĂ”

Mihail Rotaraș este primar la al cincilea mandat în satul Nicoreni, raionul Drochia. Speră că la un moment dat va scrie o carte despre lecțiile pe care le-a învățat în toată această perioadă de când este ales local. Consideră că Republica Moldova există datorită unor entuziaști care nu au funcții-cheie în stat.

De cât timp e nevoie pentru a deveni un bun ales local?

Mihail Rotaraș: Mi-ați adresat o întrebare care îmi răscolește tot sufletul și îmi amintește de ce am venit pe acest pământ. Primar devii în timp. Omului dacă îi place această pâine și vede că cineva se bucură de rezultatele muncii sale iar ideile și faptele coincid cu ceea ce doresc consătenii atunci te dedici în continuare muncii pe care o faci. Nu e miere de albiți această meserie, dar e o satisfacție sufletească să știi că ești un punct de reper sau un sprijin pentru unele persoane.

Este și o responsabilitate foarte mare, dar și o motivație să faci cât mai multe pentru localitatea pe care o administrezți..

Mihail Rotaraș: Sigur că este o responsabilitate mare. Mă gândesc uneori că la un

moment dat voi începe să scriu despre toată această perioadă în care am activat, pentru a fi mai ușor pentru alții. Eu am citit multă literatură de la sovietici și mă gândesc că așa cum am deprins multe lucruri din acele cărți, la fel și urmașii noștri de la nivel local ar putea învăța câte ceva din schițele mele.

Care ar fi câteva lecții pe care le-ați învățat în această perioadă?

Mihail Rotaraș: O deprindere care a fost preluată de la părinți dar și din anturajul în care am crescut este să nu faci altora ceea ce ție nu ți-ar plăcea să ți se facă. Indiferent dacă e dulce sau amară dreptatea, trebuie să ieși în fața oamenilor și să le-o spui. Trebuie să fii sincer cu oamenii, nu așa cum vedem adesea la televizor, se spune una dar în realitate se face cu totul altceva. Populația noastră este cam dezamăgită de ceea ce se întâmplă, de promisiunile făcute și care nu sunt respectate. În primii ani de activitate dacă mă asigura cineva sau dacă îmi spuneau de la un anumit fond de investiții că într-o lună-două vom primi resursele pe care le solicităm, mergeam în sat și împărtășeam această bucurie cu consătenii mei, tot așa cum se procedează într-o familie. Adesea se întâmplă că acești bani nu mai ajungeau în bugetul local și mă simțeam foarte incomod față de oamenii.

Se spune că fiecare comunitate își merită conducătorii. Cum credeți, seamănă oamenii din comunitatea Dvs cu primul pe care l-au ales pentru al cincilea mandat?

Mihail Rotaraș: Cred că cei mai mulți sunt oameni de calitate, ceea ce e foarte bine. Avem o localitate cu renume, cu tradiții bune păstrate de la strămoși. În ultimii 5-7 ani se sărbătorește Crăciunul pe stil nou dar și pe stil vechi. S-au păstrat colindele cele frumoase, cetele de urători se aud în sat de Sfântul Vasile, de Ispas organizăm un festi-

val pentru a promova vechile tradiții cu ocazia acestei sfinte sărbători. Deși astăzi nu prea se mai construiesc case noi, totuși obiceiul de a organiza clăci renaște, oameni se ajută. Credința în Dumnezeu se păstrează.

Ce vă mai doriți să realizați pentru Nicoreniul Dvs?

Mihail Rotaraș: Avem mult de lucru. În primul rând vreau să consolidez toată comunitatea, să fie mai prietenoasă. Noi și așa suntem uniți doar că ne mai dezbină politicul, ceea ce nu este bine. La prima ședință a Consiliului local le-am spus consilierilor că de astăzi începem a scrie letopisețul satului unde vor fi menționați toți. I-am îndemnat să uite de coloratura politică pe care o reprezintă și să lucrăm împreună pentru localitatea noastră, ceea ce a devenit deja o tradiție. Consider că în cazul în care statul nu va stabili ca prioritate dezvoltarea generației tinere, începând de la grădiniță, continuând cu cei din gimnaziu ș.a.m.d. atunci noi nu vom avea viitor, cu mare regret spun acest lucru. Sincer să vă spun, noi existăm ca și stat datorită unor entuziaști. E vorba de oameni care dețin posturi nu neapărat cheie. De exemplu, experții CALM câte lucruri au reușit să stopeze, să schimbe, să direcționeze.

IURIE CHELEȘ, PRIMAR DE CERNIȚA, FLOREȘTI: „CONDUCEREA STATULUI AR TREBUI SĂ SE ÎNTOARCĂ CU FAȚA SPRE SATE”

Iurie Cheleș este primar la al treilea mandat în satul Cernița, Florești. Datorită Guvernului României s-a reușit construcția în localitate a unei grădinițe care a lipsit mai bine de un sfert de secol. Potrivit alesului local, pentru ca satele să supraviețuiască este nevoie de crearea locurilor de muncă.

Ce ați reușit să realizați în aceste două mandate?

Iurie Cheleș: Foarte multe. În primul rând am construit grădinița pentru copiii de care satul nu a avut parte circa 25 de ani. Am construit un stadion mini artificial, am reparat unele drumuri și Casa de cultură, dotând-o cu toate cele necesare, am renovat sediul primăriei, am amenajat și dotat biblioteca sătească, am construit cinci poduri locale.

Aceste realizări au devenit posibile cu sursele noastre proprii dar și cu ajutorul Consiliului raional Florești. Grădinița de copii a fost renovată cu susținerea Guvernului României. Contribuția statului vecin a fost de un milion

de lei, iar a Consiliului raional de 700 de mii de lei și astfel am reușit să facem lucruri frumoase. Am schimbat toate geamurile și ușile de la gimnaziu, avem iluminare stradală în toată localitatea.

Care este ocupația de bază a oamenilor din localitate?

Iurie Cheleș: Oamenii își prelucrează terenurile, unii sunt angajați în orașele vecine, alții cresc animale. Cu regret, satul îmbătrânește, tinerii pleacă în orașe sau chiar peste hotare.

Cum credeți că am reuși să salvăm satele noastre?

Iurie Cheleș: Cred că conducerea statului ar trebui să se întoarcă cu fața spre sate. Este nevoie de întreprinderi mici și mijlocii. Am comunicat cu reprezentanții unei întreprinderi din orașul Mărculești în vederea deschiderii unei croitorii în satul Cerni-

ța. Parcă găsisem un numitor comun însă atunci când ne-au făcut o vizită au spus că nu avem apă potabilă, nici canalizare, drumurile locale sunt rele, adică condițiile lasă de dorit.

Ce vă propuneți să faceți în următorii patru ani?

Iurie Cheleș: Avem foarte mult de lucru. Anul trecut, cu contribuția Consiliului raional în valoare de 100 mii de lei am elaborat proiectul tehnic pentru aprovizionarea localității cu apă potabilă. Sperăm ca în acest an să ne conectăm la apeductul care vine din satele Zăluceni și Târgul Vertiujeni.

Despre activitatea CALM ce cunoașteți?

Iurie Cheleș: Suntem membri ai CALM din 2011. Este o organizație binevenită pentru satele și comunele Republicii Moldova. În multe cazuri mă consult cu experții de la CALM.

PRIMARUL COMUNEI PÂRLIȚA, UNGHENI LIUDMILA NISTOR: „CONSIDER CĂ UN PRIMAR BUN ESTE ACEL CARE CAUTĂ ȘI GĂSEȘTE BANI PENTRU A DEZVOLTA LOCALITATEA“

Liudmila Nistor a devenit al 32 de ani primar al comunei Pârlița, Ungheni. Este cea mai mare localitate rurală din raionul Ungheni cu 6000 de locuitori. Liudmila Nistor își propune să identifice modalități de dezvoltare a comunei, dar și să motiveze tinerii să rămână în localitatea natală.

Veniți din domeniul educației. La școală lucrați cu elevii, în funcția de primar trebuie să îi cont de doleanțele tuturor oamenilor din comunitate....

Liudmila Nistor: În perioada 2015-2019 am fost consilier local și am înțeles că localitatea are nevoie de oameni care să poată găsi soluții la problemele existente. Am fost coordonator în cazul a trei proiecte și am această dorință de a ajuta pe cei care într-adevăr au nevoie de susținere, de a îmbunătăți condițiile de trai ale acestora.

Bugetul satului Pârlița vă permite să faceți schimbările de care este nevoie în localitate?

Liudmila Nistor: Bugetul comunei Pârlița este unu auster, ca și în marea majoritate a localităților, suntem în căutarea noilor oportunități. Deja am inițiat procedura de înfrățire cu unele localități din România, ne propunem să reînnoim acordul cu comuna Bârnova, Iași, cu unele localități din Federația Rusă, iar la întvederea primarilor cu CALM și experții din Norvegia

am văzut că există oportunitatea de a găsi și un partener din Norvegia. Atragerea surselor de finanțare din exterior este un alt obiectiv al nostru. Consider că un primar bun este acel care caută și găsește bani pentru a dezvolta localitatea pe care o reprezintă.

Care ar fi cele mai acute probleme din localitatea Dvs?

Liudmila Nistor: Potrivit sondajelor efectuate, cele mai grave probleme sunt lipsa apei și a canalizării, care nu pot fi soluționate din 2004, din mai multe motive. Eu sunt convinsă că împreună cu cetățenii vom reuși, deoarece dorința noastră este foarte mare.

Oamenii vor să se implice, să participe inclusiv cu contribuție?

Liudmila Nistor: Comuna este foarte mare, cu 6 mii de locuitori și suma necesară pentru realizarea acestor obiective este imensă. Avem agenți economici care contribuie la sporirea bugetului localității lucru pentru care le mulțumim. O altă prioritate este să mărim numărul agenților economici

deoarece de activitatea acestora depinde venitul propriu al comunei.

Cum îi susținem pe acești agenți economici?

Liudmila Nistor: Am venit cu propunerea ca tinerii antreprenori să fie scutiți de taxa locală în primul an de activitate. Acum se lucrează la elaborarea acestei inițiative și sperăm că astfel vom încuraja tinerii să rămână în localitate și să participe la dezvoltarea acesteia. Vom organiza și seminare pentru instruirea tinerilor pentru a putea iniția o afacere. Sunt oportunități, ne lipsește informarea.

Băștinașii stabiliți peste hotare și-ar dori să se implice în acest proces?

Liudmila Nistor: Deocamdată relațiile cu diaspora nu au fost consolidate, dar ne propunem să includem acest obiectiv și în strategia de dezvoltare a localității, mai ales că acum există această oportunitate de scriere a proiectelor în cadrul programului DAR 1+3. Este un potențial uriaș care ar fi bine să fie implicat în procesele de la nivel local.

ALIONA COJOCARU, PRIMAR DE GURA CĂINARULUI, FLOREȘTI: „CALM M-A AJUTAT FOARTE MULT“

Aliona Cojocaru este primar la al doilea mandat în comuna Gura Căinarului, Florești. La începutul activității în calitate de ales local plângea frecvent deoarece aceasta este o meserie deloc ușoară, care nu poate fi învățată până a obține votul de încredere al cetățenilor. Susținerea consătenilor dar și a CALM-ului au ajutat-o să depășească această perioadă și să obțină încredere în propriile forțe.

Gura Căinarului este cunoscută și datorită agentului economic renumit pe care îl aveți în localitate...

Aliona Cojocaru: Avem un agent economic cunoscut în toată republica. Pe lângă veniturile care ajung în bugetul local de la acest agent economic, avem o contribu-

re foarte bună și în cadrul multor alte activități. Mai mult decât atât, peste o sută de oameni sunt angajați de către acest agent economic, ceea ce reprezintă o șansă pentru acești oameni ca să nu plece.

Ce v-a motivat să veniți la cârma primăriei din Gura Căinarului?

Aliona Cojocaru: Timp de 22 de ani am activat în calitate de profesoară de limba română la liceul cu predare în limba rusă din orașul Florești. Făceam naveta în fiecare zi de la Gura Căinarului. La un moment dat am înțeles că în activitatea pedagogică nu am noi provocări, totul este cunoscut și previzibil. Am fost consilier timp de două mandate iar dragostea față de consătenii mei și față de satul meu natal m-au motivat să candidez pentru funcția de primar. Mă bucur de susținerea multor consăteni, lucru ce mă bucură.

Pe lângă dragoste, e nevoie de bani, de posibilități, de echipă...

Aliona Cojocaru: Am o echipă care mă susține. Eu le spun colegilor mei de la primul mandat că la început este foarte greu. Îmi amintesc că în prima jumătate de an a pri-

mului mandat am tot plâns. Mă întrebam de ce am schimbat școala pentru această funcție? Mai apoi însă am înțeles că se poate de făcut mult mai mult decât la școală. Vreau să spun că foarte mult m-a ajutat CALM-ul. Participam la toate evenimentele la care mă invitau, adresam câte o sută de întrebări și așteptam răspunsuri. Citesc zilnic toată informația pe care ne-o transmite CALM. Am candidat pentru al doilea mandat pentru a continua toate faptele începute. Mă mândresc cu faptul că am deschis un centru pentru tineri cu utilaj sportiv performant. Avem un parc foarte frumos cu o estradă de vară construită de la zero cu susținerea agentului nostru economic. Am reparat drumuri, două mahalale din sat au acces la rețelele de gazificare, am prevăzut bani în buget pentru a finisa acest proiect. Stația de epurare din localitate funcționează, trebuie să continuăm construcția sistemului de canalizare.

PRIMARUL DE COJUȘNA, STRĂȘENI IGOR CRĂCIUN: „AM DECIS SĂ CANDIDEZ PENTRU A CONTRIBUI LA DEZVOLTAREA LOCALITĂȚII NOASTRE“

Igor Crăciun a devenit primar al satului Cojușna, Strășeni. Din 2011 și până în 2019 a fost viceprimar în aceeași localitate. În calitate de ales local își propune să stabilească noi parteneriate cu colegi din România pentru că datorită APL din Dudeștii Noi, Timiș dar și susținerii Guvernului României a devenit posibilă deschiderea a două grupe în grădinița „Poienița“ din Cojușna.

Experiența acumulată în funcția de viceprimar vă ajută în noua calitate?

Igor Crăciun: Am învățat multe în cele două mandate de viceprimar, am fost responsabil de două proiecte mari: conservarea energiei termice la gimnaziul din localitate și schimbarea acoperișului la grădinița nr.1 „Poienița“. M-am implicat în dezvoltarea infrastructurii

localității noastre și am înțeles că nu este de ajuns să fii viceprimar, pentru a depune sau a coordona unele proiecte este nevoie și de putere decizională, ceea ce eu nu aveam și eram cumva obstructionat în luarea anumitor decizii.

Am decis să candidez pentru a putea lua anumite decizii benefice pentru localitatea noastră.

Cojușna este o localitate mare, cu potențial...

Igor Crăciun: Până la efectuarea ultimului recensământ aveam peste 7 mii de locuitori și mai mult de 2400 de gospodării. Avem foarte mulți agenți economici în Cojușna, acum purtăm negocieri cu încă vreo câțiva agenți economici care doresc să-și lanseze afaceri.

Aveți și parteneriate cu localități din România...

Igor Crăciun: Da, din partea APL din Dudeștii Noi, Timiș, România am beneficiat de susținere și astfel am putut să deschidem o nouă grupă la grădinița „Poienița“ din Cojușna. Încă o grupă în aceeași instituție a fost deschisă datorită Guvernului României.

Ce vă doriți cel mai mult să realizați în Cojușna?

Igor Crăciun: În campania electorală am spus că ne propunem să avem o serie de realizări, printre acestea sunt betonarea mai multor drumuri principale pentru a exista o conexiune între mai multe sectoare din localitatea noastră, acum avem și drumuri impracticabile. Ne propunem să soluționăm problema apeductului și sperăm că Fondul Ecologic va fi funcțional deoarece banii vin de acolo, dar este nevoie și de contribuția localității în proporție de 15%. Intenționăm să stabilim parteneriate cu frații noștri din România, ne propunem să facem înfrățiri cu diverse localități de peste Prut. Acum avem nevoie de tehnică specială pentru colectarea gunoierului. Avem și alte obiective dar pentru început este important este să realizăm aceste priorități.

SILVIA LEȘAN, PRIMAR DE SCHINENI, SOROCA: „CRED CĂ LOCALITATEA NOASTRĂ VA AVEA UN VIITOR FRUMOS!”

La 27 de ani a devenit primar al comunei Schineni, Soroca. La alegerile locale din 20 octombrie locuitorii din comună au ales-o pentru al cincilea mandat. Primarul afirmă că șansa satelor noastre este punerea în valoare a potențialului uman. În cadrul procesului decizional din comună un rol important îl au cetățenii.

Dorința de a schimba lumea v-a motivat să veniți în APL?

Silvia Leșan: Înainte de a deveni primar, când erau județele, am activat patru ani în calitate de secretar al Consiliului local în comuna Băcsani. După reforma administrativ-teritorială am revenit în Schineni. Cred că era elanul tinereții, am avut parte de susținerea oamenilor, plus cei patru ani de experiență în calitate de secretar mi-au fost utili pentru a face față lucrurilor atunci când am devenit primar. Îmi doresc foarte mult ca consătenii mei să aibă condiții bune de trai, ca primăria să le presteze servicii de calitate. De atunci, alături de mine sunt, în mare parte, femeile din localitate. Și bărbații ne susțin, ei sunt parte componentă a echipei noastre. La început erau sceptici față de faptul că primarul e tânăr și încă e femeie. Oamenii mai glumeau pe seama aceasta dar ne-au acceptat văzând că ne exercităm atribuțiile, că ținem cont de părerea cetățenilor. Echipa de consilieri pe care am avut-o la primul mandat este, cu mici excepții și cea de astăzi. Cred că

am devenit credibili în fața oamenilor.

Nu e atât de ușor să implementezi proiecte în comunitățile noastre locale. Dvs ce faceți pentru a reuși?

Silvia Leșan: Am înțeles că un suport enorm ni-l pot oferi donatorii străini. Avem înregistrată o asociație obștească la apariția căreia am pus și eu umărul și deja ne bucurăm de rezultatele obținute. Anul trecut am implementat patru proiecte. Comunitatea noastră este membră a grupului de acțiune locală Colinele Nistrene. Am procurat o pompă pentru fântâna arteziană. Un alt proiect a fost implementat cu susținerea fundației cehe „People in need”, care prevede asigurarea în localitate a serviciilor unui lopoged pentru copiii cu cerințe speciale. Etapa de scriere a unui proiect este importantă dar pentru implementare trebuie să ai echipă. Eu am reușit să creez această echipă,

am stabilit un parteneriat foarte bun între instituțiile din teritoriu și primăria. Asociația obștească și toate instituțiile din teritoriu sunt partenerii noștri în cadrul altor proiecte. Din 1 noiembrie implementăm un proiect finanțat de UE. Până acum membrii asociației lucrează cu bunurile lor personale, acum deja vom dota organizația cu un laptop, cu un video proiector, cu o combină multifuncțională și astfel vom avea posibilitatea să realizăm multe activități cu implicarea cetățenească. Ne propunem să implicăm cât mai mulți cetățeni în procesul decizional local. Un alt proiect este finanțat de fundația Est-Europeană în cadrul căruia vom forma un grup de acțiune locală cu care vom merge în două localități din țară care au deja această practică de a implica cetățenii în procesul decizional, vom face schimb de experiență, 20 de copii din localitate vor merge la redacția ziarului „Observatorul de Nord” și vor învăța cum să editeze un ziar local care se va numi „Noutăți din Schineni” pe care îl vom repartiza gratis în localitate. Ne propunem să construim și un teren sportiv multifuncțional.

Înțeleg că aveți foarte multe activități în localitate...

Silvia Leșan: Consider că în localitatea mea există potențial uman. Important este să identifici acești oameni și să-i pui în valoare. Încercăm să implicăm în proiecte toți cetățenii care doresc. Aceștia trebuie mai întâi învățați. Atunci când oamenii obțin o anumită experiență dispăre frica, dar și această barieră de co-

municare. Localitățile noastre se pot dezvolta, important e să ai o echipă de oameni care să te ajute, să te susțină. La noi era o clădire a unui fost boier din localitate, fără uși, fără ferestre. Cu banii APL nu puteam să o renovăm. Cu susținerea Fundației Est-Europene am creat în cadrul acestei clădiri un centru comunitar incluziv unde copiii învață să danseze, ceea ce e mai rar întâlnit în localitățile rurale. APL a venit cu contribuția sa pentru reparația a jumătate din clădire, Fundația Est Europeană ne-a donat utilajul, echipamentul necesar, masă de tenis, masă de biliard, avem sală de fitness și de sport, jocuri interactive, copii învață king boxing. Era un vis pe care credeam că nu îl vom putea realiza, dar punând umăr la umăr, acest lucru a devenit posibil. Astfel am demonstrat și oamenilor că dacă ne implicăm cu toții vom avea rezultate frumoase. Recent localitatea noastră a împlinit 400 de ani de la prima atestare documentară. Și în acest caz am avut un exemplu de mobilizare comunitară. Toți agenții economici din localitate, Consiliul local au venit cu contribuții financiare, angajații instituțiilor din teritoriu au pregătit gratis bucate cu care i-au servit pe oamenii din comună. Cetățenii ne-au ajutat la amenajarea localității, am colectat de la consăteni covoare vechi dar și alte lucruri care fac parte din zestrea noastră națională și astfel am încercat să valorificăm oamenii, ceea ce consider că este cel mai important. Avem o localitate medie ca mărime dar cred că cu un viitor frumos!

GALINA BURDUJA, PRIMAR DE LUNGA, FLOREȘTI: „E MAI GREU SĂ FII PRIMAR DECÂT MILITAR”

Până a deveni primar ați activat în domeniul militar...

Galina Burduja: Am făcut serviciul militar timp de 14 ani. Vă mărturisesc că la primărie este mai greu decât în militarie fiindcă în toată ziua sunt obstacole ce trebuie depășite. În militarie execuți întocmai ordinul comandantului și în primărie ești executantul, doar că fiecare locuitor al satului este un comandant care îți dă ordine. Astăzi cei mai mulți cetățeni nu te roagă să-i ajuți cu ceva anume dar consideră că primarul trebuie să le soluționeze orice problemă.

În localitate aveți Bază de Aviație, Aeroportul internațional Mărculești, dar și alți agenți economici. Ce avantaje are comunitatea de pe urma activității acestora?

Galina Burduja: În bugetul local vin bani din impozitul pe salariul angajaților acestor

întreprinderi. Nu vă pot spune suma exactă pentru că nu pot divulga numărul militarilor, nici a angajaților din zona economică liberă Mărculești.

Ce vă permiteți să faceți cu banii din bugetul local?

Galina Burduja: Foarte multe lucruri. Drumuri în variantă albă aproape că nu mai facem, doar asfaltate. Am avut posibilitate să iluminăm străzile din tot satul. Tot din banii bugetului local ne-am permis să mai deschidem o grupă în grădiniță, acest obiectiv ne-a costat 700 mii de lei. În 2014 am făcut trotuarele, clădirile sunt reparate. Mai avem de gazificat Casa de Cultură. Și de la noi pleacă oamenii, dar ne favorizează faptul că avem această Bază de Aviație, la noi rămân persoane tinere, cu copii. Cu regret, școala a fost închisă încă în 2013.

Ce cunoașteți despre activitatea CALM?

Galina Burduja: Sunt la al patrulea mandat și am devenit membri ai CALM încă de la începutul activității acestei instituții. Am participat la mai multe ședințe, întruniri. Cunosc serviciile pe care le oferă CALM-ul, dar și persoanele care activează în cadrul acestei organizații. CALM-ul lucrează pentru primării, unele probleme pe care nu le poate soluționa fiecare primar în parte sunt abordate la nivelul CALM și astfel pot fi soluționate.

Ce vă doriți să realizați în acest mandat? De ce mai are nevoie localitatea Dvs?

Galina Burduja: Localitatea tot timpul are nevoie de câte ceva. În primul rând vrem să finisăm asfaltarea tuturor drumurilor din sat, să facem un teren de joacă pentru grupa nou-deschisă de la grădiniță și ne propunem să organizăm un festival de amplasare ce ar atrage turiștii în localitate.

IURIE POTORAC, PRIMARUL COMUNEI CUHUREȘTII DE JOS, FĂLEȘTI: „VOM REUȘI AVÂND SUSȚINEREA GUVERNULUI ȘI A BĂȘTINAȘILOR CARE AU PLECAT”

Iurie Potrac a devenit primarul comunei Cuhureștii de Jos, Florești. La reuniunea primarilor din raionul Florești a avut ocazia să cunoască o parte dintre colegi, dar și să afle mai multe informații despre serviciile pe care le prestează CALM.

Din ce domeniu veniți în administrația publică locală?

Iurie Potrac: Sunt contabil de specialitate dar vin din sport. Un băștinaș de-al nostru a deschis în comună o academie de fotbal pentru copii și timp de doi ani și jumătate am activat în cadrul acestei instituții în calitate de antrenor, director sportiv etc.

Ce v-a motivat să schimbați domeniul de activitate?

Iurie Potrac: Am vrut să fiu alături

de oameni, le cunosc grijile și problemele și îmi propun să contribuim la soluționarea acestora.

Cui rămân copiii fără antrenor și director?

Iurie Potrac: Într-adevăr este o problemă deoarece specialiști nu sunt. Avem un microbuz dar nu găsim șofer. Mulți consăteni au plecat. Urmează să încercăm să identificăm soluții pentru a angaja oameni în funcțiile vacante.

De ce ar avea nevoie localitatea Dvs?

Iurie Potrac: Probleme sunt destule. Îmi doresc, în primul rând, să nu mai avem gunoși neautorizate. Drumurile necesită a fi reparate. Avem o porțiune de 2 km de drum regional care trece prin localitatea noastră și este într-o situație deplorabilă. Mai puțin de jumătate din străzi sunt iluminate. Casa

de Cultură se risipește. Sperăm că Guvernul ne va ajuta, ne punem speranța în proiectele investiționale, dar și în băștinașii care au plecat din sat.

Sunt dispuși oamenii care au plecat să ajute comunitatea?

Iurie Potrac: În discuțiile pe care le avem își manifestă toată susținerea. Chiar recent, de Sfântul Nicolae, unul dintre consătenii noștri, susținut de un partener din Austria a donat haine pentru 25 de copii din familia social-vulnerabilă din localitate și a organizat o masă de sărbătoare pentru 60 de oameni.

Ce părere aveți despre întrunirea primarilor din cadrul Filialei CALM din Florești?

Iurie Potrac: Cred că e un eveniment pentru binele nostru și al populației. Raionul Florești este mare, cunosc o parte din primari, o parte însă am ocazia să-i văd pentru prima dată aici. Sper că ne vom cunoaște mai bine și vom conlucra.

LUDMILA ZDRAGUȘ, PRIMAR DE ȘTEFĂNEȘTI, FLOREȘTI: „CU CALM VORBIM ÎN ACEEAȘI LIMBĂ, CEEA CE NU REUȘIM MEREU ÎN RELAȚIILE CU INSTITUȚIILE STATULUI“

Ludmila Zdraguș este primar la al doilea mandat în comuna Ștefănești, raionul Florești. A candidat pentru această funcție dorind să continue cauza soțului său care a fost primar în Ștefănești timp de 14 ani. Afirmă că la primărie se simte ca peștele în apă deoarece dacă ai dragoste și compasiune față de oameni nu ai cum să nu înregistrezi rezultate.

Ce calități trebuie să aibă o femeie pentru a deveni un bun primar?

Ludmila Zdraguș: Trebuie să fie mai puternică decât un bărbat. Trebuie să înfrunecă toate calitățile unei femei, să vadă toate unghiurile, să aibă grijă de populația de toate vârstele, să fie hotărâtă, curajoasă, uneori chiar obraznică pentru a-și atinge scopurile în beneficiul locuitorilor.

Înainte de Dvs, primar în Ștefănești a fost soțul Dvs...

Ludmila Zdraguș: Soțul meu a lucrat în calitate de primar 14 ani, Domnul să-l odihnească. Am vrut să-l continui cauza și am can-

didat, iar oamenii m-au ales. Eu cunoșteam de la soț foarte multe despre această activitate. Mulți sunt de părere că e foarte greu de lucrat cu oamenii, eu însă nu consider astfel. Nu vă imaginați cât de fericită sunt în această funcție, cât de mult contează pentru mine satisfacția pe care o am în rezultatul acordării ajutorului consătenilor mei. Consider că mă reprezintă atât de mult această funcție încât mă simt la primărie ca peștele în apă.

De ce este importantă conlucrarea cu cetățenii?

Ludmila Zdraguș: Mulți au abilități de conducător, de organizator, dar nu pot stabili acest contact cu cetățenii, deși acest lucru este cel mai important. Vine câte un cetățean care are nevoie de ceva anume. În funcție de situație îi explici că trebuie să mai așteptăm sau că nu este posibil ceea ce își dorește. În orice situație omul pleacă acasă împăcat, dacă știi cum să vorbești cu el. Acum avem cea mai mare criză de dragoste și bunătațe. Pe mine Dumnezeu m-a înzestrat cu aceste haruri de neprețuit. În primul rând eu asta dăruiesc consătenilor mei, indiferent de statutul lor. Eu găsesc scuze

pentru toate viciile sau pentru toate minusurile pe care le are persoana. Sunt licențiată în asistența socială, am lucrat și în calitate de directoare la grădiniță și am reușit împreună cu colectivul să transformăm această instituție în una dintre cele mai bune din raion. Același lucru îmi propun să fac și în calitate de primar.

Un om se naște cu aceste calități de lider sau ele se dezvoltă pe parcursul vieții?

Ludmila Zdraguș: Poate că aceste trăsă-

turi sunt în gene, însă dacă există dragoste în ceea ce faci atunci rezultatele vin de la sine.

Ce vă leagă de CALM?

Ludmila Zdraguș: Pe lângă facultățile la care am studiat, am participat la foarte multe instruirii în rezultatul cărora am spus că la universități obținem studii, capacități, aptitudini, dar abilitățile pe care le obținem în cooperare cu societatea civilă te fac diferit. CALM-ul este un respiro, un suflu pentru autoritățile locale. Ne simțim foarte bine în compania acestor oameni fiindcă avem susținerea lor și vorbim într-o limbă, ceea ce nu reușim mereu în relația cu instituțiile statale.

Ce vă doriți să realizați în acest mandat pentru localitatea Dvs?

Ludmila Zdraguș: Locuitorii să aibă atitudine față de tot ce îi înconjoară. Să avem aceleași scopuri, să creăm niște condiții bune de trai pentru noi, începând cu curățenia, continuând cu extinderea iluminării stradale, cu reparația drumurilor și menținerea acestora. Ne dorim să creăm și alte condiții, care nu sunt strict necesare dar care creează o stare de bine oamenilor din localitate.

PRIMARUL COMUNEI SĂRĂTENII VECHI, TELENEȘTI VERONICA CUPCEA: „CU REGRET, AVEM ȘI TINERI CARE AȘTEAPTĂ SĂ PRIMEASCĂ AJUTOR SOCIAL ȘI NU VOR SĂ SE ANGAJEZE ÎN CÂMPUL MUNCII“

Veronica Cupcea a fost aleasă de către locuitorii din comuna Sărătenii Vechi, Telenești să-i reprezinte în calitate de ales local. Comuna este formată din satele Sărătenii Vechi și Zahareuca și are 2800 de locuitori.

Până la alegerile locale din 2019 ați activat în calitate de secretar al Consiliului local. Ce v-a motivat să faceți un pas în față?

Veronica Cupcea: Din 2008 și până în 2019 am fost secretar al Consiliului local. Cetățenii au fost cei care m-au convins să candidez pentru această funcție. Cunoșc lucrul dar și cerințele cetățenilor.

De ce are nevoie comuna Dvs?

Veronica Cupcea: Avem apă și iluminare stradală. Urmează să facem trotuarele și să

soluționăm problema salubrității. Avem guinoiște autorizată dar ea nu corespunde cerințelor, este nevoie acută de a institui un serviciu de salubritate.

Cum intenționați să creați un asemenea serviciu?

Veronica Cupcea: Avem nevoie de o unitate de transport specială, de tomberoane și de dorința cetățenilor de a păstra curățenia.

Cum credeți că va arăta comuna Sărătenii Vechi peste patru ani?

Veronica Cupcea: Curată, cu un parc frumos, cu câte un teren de joacă pentru copii în ambele localități, dar și câte un teren de mini fotbal.

Oamenii din comuna Dvs vor să se implice în toate aceste procese?

Veronica Cupcea: Da, sunt foarte receptivi. Chiar și în perioada campaniei electorale cetățenii ne-au promis că ne vor susține în tot ceea ce vom intenționa să facem. Deja vin și ei cu unele inițiative, ceea ce ne bucură și ne

motivează să nu-i dezamăgim.

Oamenii au locuri de muncă în comuna Sărătenii Vechi?

Veronica Cupcea: Mai mulți locuitori ai comunei noastre sunt angajați la Orhei sau la Telenești. Pe de altă parte, avem nevoie de cadre tinere la grădiniță, Oficiul Poștal și gimnaziu.

Cum atragem aceste cadre tinere în sate?

Veronica Cupcea: În primul rând, salariile trebuie să fie motivante. Cu regret, avem tineri care vor să primească ajutor social și nu intenționează să se angajeze în câmpul muncii, ceea ce nu ne face față. Omul trebuie să aibă un salariu cu care să-și poată întreține copiii, aici, acasă.

Vă mulțumim!

VALERIU LAZARENCO, PRIMAR DE LEUȘENI, TELENEȘTI: „ÎMI DORESC CA OAMENII SĂ FIE MÂNDRI DE FAPTUL CĂ M-AU ALES“

Valeriu Lazarenco este primar la primul mandat în satul Leușeni, raionul Telenești.

Din 2013 până în 2019 a activat în calitate de jurist în cadrul Consiliului raional Telenești. Își dorește să făurească o viață mai bună pentru consătenii săi, iar determinarea sa și susținerea oamenilor ne face să credem că va reuși să realizeze ceea ce își propune.

Cum credeți că ați putea să schimbați viața oamenilor?

Valeriu Lazarenco: În această perioadă scurtă de când sunt în fruntea satului cred că am demonstrat că lucrurile bune se fac doar împreună, nu este corectă percepția unora că doar primarul trebuie să facă. Dacă mobilizezi oameni să contribuie la realizarea unor obiective atunci ei vor fi cointeresați ca acele lucruri să aibă durabilitate. Mă responsabilizează faptul că oamenii mă respectă și de câte ori am venit cu propunerea de a face ceva în comun toți m-au susținut.

Am văzut că sunteți foarte activ pe rețelele de socializare...

Valeriu Lazarenco: Unii dintre consilierii

au propus să creăm o pagină web a primăriei. Deoarece consider important să economisim orice leu am menționat că nu este atât de necesar de creat un asemenea site, mai ales că este nevoie de o persoană salarizată care să gestioneze această pagină. Am decis că este mai simplu de creat o pagină pe rețeaua de socializare Facebook unde foarte multă lume este activă pentru că un obiectiv de-al meu în campanie a fost să asigurăm transparență în activitatea APL. Oamenii trebuie să cunoască ce se întâmplă în localitate, nu doar cei de pe loc, dar și cei care sunt departe de casă. De Crăciun am fondat Asociația Băștinașilor din Leușeni obiectivul fiind de a implica și diaspora în procesul de administrare a localității, în realizarea unor proiecte. Mă bucură faptul că oamenii sunt foarte receptivi, mulți mă telefonează și mă felicită pentru această inițiativă afirmând că demult era necesară și implicarea lor în aceste procese din comunitatea natală. Avem un sat foarte frumos, cu locuri pitorești, în zona codrilor, cu multe plantații de vii, avem și o fabrică de vin care începe să se dezvolte, deja vinurile produse în Leușeni ajung și pe piața din UE.

Aveți unde să distribuiți și strugurii?

Valeriu Lazarenco: Problema este majoră

deoarece prețul de achiziție a strugurilor este mic. Recent am avut o întrevvedere cu directorul fabricii de vin pentru a afla care sunt problemele cu care se confruntă, din ce motive a stagnat activitatea acesteia etc. Embargoul din 2006 i-a falimentat pe mulți producători de vinuri, piața rusă fiind și astăzi una instabilă. Pe lângă aceasta, produsele exportate în Federația Rusă nu sunt achitate la momentul livrării acestora ci doar după realizare, ceea ce presupune iarăși niște riscuri și restanțe la achitarea salariilor.

Această fabrică de vinuri ar putea ge-

nera o anumită creștere economică în localitate...

Valeriu Lazarenco: Bineînțeles. Împreună cu directorul am convenit să ne implicăm în dezvoltarea acestei fabrici de vinuri. Recent am văzut că IFAD-ul acordă proiecte în valoare de până la 200 mii de euro pentru reabilitarea drumurilor în zonele unde își desfășoară activitatea agenții economici, a bazinelor acvatice. Ne propunem să aflăm care sunt aceste posibilități de finanțare deoarece infrastructura drumurilor lasă de dorit și nu permite deplasarea mașinilor mari. Dacă vom soluționa problema infrastructurii va fi posibil de deschis o linie de îmbutelire la Leușeni. Există inițiativă de a deschide și un minihotel pentru a dezvolta și turismul rural.

Cum ați vrea să arate Leușeniul după patru ani de activitate a Dvs în calitate de primar?

Valeriu Lazarenco: Vreau să demonstrez oamenilor că acești patru ani nu au fost pierduți în zadar. Vreau ca oamenii să fie mândri de faptul că m-au ales. Nu știu dacă voi candida pentru un alt mandat dar vreau să rămân în istoria satului nu doar ca primar, ci și ca o persoană care a schimbat anumite lucruri, iar oamenii să aibă ce le arăta copiilor lor și să fie convinși că nu au făcut o alegere greșită.

ION LUPAȘCU, PRIMAR DE MÂNDĂC, DROCHIA: „TINERETUL OBTINE STUDII SUPERIOARE ȘI PLEACĂ PESTE HOTARE PENTRU A MUNCII LA NEGRU“

Ion Lupașcu este primar la al treilea mandat al localității Mândăc, Drochia. Consideră că un conducător bun trebuie să păstreze specialiștii buni, nu să schimbe și mătura atunci când ajunge într-o anumită funcție. Una dintre problemele Republicii Moldova ar fi că toți tinerii vor să aibă studii superioare, indiferent dacă au sau nu capacități.

La 25 de ani ați devenit primar. S-au schimbat multe din 2011 și până în prezent?

Ion Lupașcu: Mi-am dorit să schimb condițiile de trai ale populației, aspectul satului. Credeam că va fi mult mai ușor, dar când am venit în funcție am văzut că sunt multe momente grele în acest proces de soluționare a problemelor. Unul dintre impedimentele care a fost la începutul activității mele dar și acum este deficitul de finanțe. Oricare dintre primari dacă ar avea resurse suficiente, cu siguranță ar reuși să facă schimbările pe care ni le dorim cu toții.

De unde luăm aceste resurse?

Ion Lupașcu: În Mândăc nu avem fabrici sau uzine care ar putea aduce venituri în bugetul local, sunt doar agenții economici pe teritoriul satului, iar din activitatea acestora venitul este foarte mic. Oamenii nu înțeleg că bani nu sunt și

din puținul pe care îl avem, dar și din economiile pe care le facem trebuie să soluționăm problemele. Salvarea în cazul nostru sunt proiectele și identificarea finanțatorilor.

Ce proiecte ați reușit să implementați în Mândăc?

Ion Lupașcu: Am realizat 13,5 km de apeduct. Avem proiectul pentru tot satul și a doua etapă am început-o în 2019. Am obținut 4 milioane de lei de la Fondul Ecologic și acum se lucrează la realizarea acestor lucrări. Am reușit să reparăm unele drumuri, grădinița, avem iluminare stradală, am renovat și amenajat izvorul central.

Tinerii își văd viitorul în Mândăc?

Ion Lupașcu: Cred că aceasta nu este doar problema satului Mândăc dar a tuturor localităților. Eu ca și tânăr primar mă gândesc ce ar putea să facă ei în sat? Tineretul vrea un loc stabil de muncă. Cred că și populația e vinovată într-o măsură oarecare. Toți părinții vor ca copiii lor să aibă studii superioare. Are acel tânăr capacități sau nu, mama vinde tot de prin jurul casei și plătește pentru ca odrasla sa să fie cu studii superioare. Noi trebuie să înțelegem că Republica Moldova nu are nevoie de atâția tineri cu studii superioare. Este nevoie de lăcătuși, de sudori, de electricieni, care nu sunt rău plătiți și cu toate

acestea nu avem asemenea specialiști. Eu înțeleg că fiecare vrea să fie îmbrăcat și să fie deșept, dar trebuie să existe un echilibru în toate. Din acest motiv nici nu avem cadre iar tineretul pleacă din sate, obține aceste studii superioare și peste hotare muncește la negru.

La primărie echipa este completă, formată din specialiști buni?

Ion Lupașcu: La acest capitol lucrurile sunt îmbucurătoare, echipa e bună, mă înțelege, mă susține, îmi dă un sfat, cred că acesta este norocul meu. Un conducător trebuie să asculte sfaturile altora, nu așa cum cred unii că atunci când ajung în această funcție de ales local trebuie să schimbe și mătura de la primărie. Specialiștii bun trebuie să rămână în funcție, indiferent de viziunile lui. Recent a fost lansat concursul pentru funcția de inginer cadastral și sper că va câștiga o persoană pregătită.

Pentru al treilea mandat ce vă doriți să faceți în Mândăc?

Ion Lupașcu: Foarte multe lucruri. Eu cred că cu cât ai mai multă experiență cu atât mai greu este de lucrat. Cunoști mai bine problemele dar nu știi de unde să aduci finanțarea necesară pentru a le soluționa. Vreau ca toată populația să aibă acces la apă potabilă, vreau să repar

mai multe drumuri, mai avem de lucru la iluminatul stradal. Avem un agent economic care intenționează să deschidă o patiserie și astfel vom deschide niște locuri de muncă.

La Drochia sunt locuri de muncă unde s-ar putea angaja și oamenii din Mândăc?

Ion Lupașcu: Și la Drochia ar fi nevoie de construit sau de dezvoltat ceva pentru a putea atrage oamenii. Cam 1-2% din consătenii mei lucrează la Drochia. Sperăm că noua conducere va crea locuri de muncă, deoarece aceasta este unica ieșire din situație pentru RM, raionul Drochia, dar și pentru satul meu. Crearea locurilor de muncă și salarizarea la timp îi vor motiva pe oameni să rămână acasă. Noi în calitate de primari ne străduim să creăm condiții dar uneori ne întrebăm pentru cine să le creăm? Investim foarte mult în sate - apeductul, canalizarea, iluminarea stradală necesită cheltuieli dar oamenii pleacă.

Ala Mazureac este primar la al patrulea mandat în Cernoleuca, Dondușeni. Consideră că numărul femeilor primar este în creștere în Republica Moldova deoarece mulți bărbați deștepți și apți de muncă sunt nevoiți să plece peste hotare. Dorește să aducă un investitor în localitate, doar că pentru aceasta este nevoie de 50 de persoane care să și manifeste interesul de a se angaja.

În cadrul Rețelei Femeilor Primar din cadrul CALM au loc mai multe evenimente, vizite de studiu. Ce părere aveți despre acestea?

Ala Mazureac: Din 2007 până în prezent am fost cinci femei primar în raionul Dondușeni. Acum suntem patru. Conlucrarea, schimbul de experiență la nivel local sunt foarte binevenite, cu atât mai mult la nivel republican. Din păcate, din cauza distanței mari lipsim uneori de la aceste întruniri, dar și pentru că apar probleme

ALA MAZUREAC, PRIMAR DE CERNOLEUCA, DONDUȘENI: „UN ALES LOCAL POATE AVEA REZULTATE DOAR MUNCIND ÎN ECHIPĂ CU CONSILIERII ȘI CETĂȚENII“

locale ce nu necesită amânare și regretăm că ratăm unele întâlniri cu kolegele noastre. Totuși, atunci când avem ocazia să mergem în aceste vizite de studiu vedem cum sunt gestionate unele situații de ordin social, cultural etc. Sigur că fiecare localitate are problemele sale specifice, dar ceea ce de ce ținem cont cel mai mult sunt măsurile sociale și culturale.

Cum explicați faptul că crește numărul femeilor primar?

Ala Mazureac: Poate fi din cauza că mulți bărbați deștepți, apți de muncă pleacă peste hotare. Poate voi părea lipsită de modestie și nici nu vreau să supăr bărbații, dar este mai multă ordine în localitățile unde sunt primari femei. E și firesc ca femeile să fie gospodine mai bune.

Cum era Cernoleuca atunci când ați venit la cârma primăriei în 2007 și cum este acum?

Ala Mazureac: În primul rând, drumurile erau într-o stare catastrofală. Acum 85% din drumuri sunt în variantă albă, trasa centrală este asfaltată, dar ea este drum național, nu local. Era o problemă majoră deoarece copiii care veneau la școală dintr-o anumită zonă a satului erau neapărat încălțați în cizme de cauciuc, glodul fiind până la genunchi. Școala nu avea sistem de încălzire, prin intermediul FISM am efectuat

reparația capitală a acestei instituții, am construit sistemul de încălzire, am schimbat acoperișul, geamurile, acum avem condiții foarte bune în școală iar la grădiniță sunt și mai bune, datorită proiectelor și alocațiilor din bugetul local.

Cum se învață un primar să scrie un proiect?

Ala Mazureac: Da, într-adevăr, la început această cale a fost destul de anevoioasă. Am avut marele noroc de o secretară care activează în localitate de mai mulți ani, dar și de o contabilă extraordinar de bună. De firea lor contabilii sunt foarte zgârcici atunci când e vorba de sursele din bugetul local, dar eu prețuiesc acest lucru fiindcă banul este direcționat anume acolo unde este nevoie. Am avut și niște prietene foarte bune, una dintre ele este fostul vicepreședinte al raionului Tatiana Cojocar care a activat într-un ONG și cunoștea cum se scriu proiectele, care este procedura și ne-a ajutat foarte mult.

Adică rezultatele depind foarte mult de echipa cu care lucrează primarul?

Ala Mazureac: Neapărat. De unul singur nimeni nu va reuși să facă prea multe. Când am venit în 2007 în fruntea primăriei reprezentam partidul-soare, iar 90% din cetățeni erau cu comuniștii. Credeam că consilierii îmi vor

pune nenumărate obstacole și din start le-am spus că nu avem nimic de împărțit, am ajuns în aceste funcții pentru a face ceva în localitate. De atunci conlucrăm împreună cu toți, iar rezultatele se văd. Am făcut apeduct în localitate într-un an și jumătate. Am avut marele noroc să câștigăm un proiect prin intermediul Ministerului Mediului și 475 de gospodării sunt conectate la apeduct.

De ce mai este nevoie în Cernoleuca?

Ala Mazureac: Voi pune accent pe amenajarea satului. Deocamdată doar două străzi centrale sunt iluminate, vreau să repar drumurile în proporție de 100%. Îmi doresc să renovăm trotuarele și să realizez proiectul ce vizează selectarea deșeurilor.

Ce le mai lipsește oamenilor din Cernoleuca?

Ala Mazureac: Cred că locurile de muncă și finanțele. Nu vreau să anticipez lucrurile, dar acum purtăm negocieri cu niște antreprenori din Italia. Am avut cândva o Casă de copii iar clădirile sunt la balanța noastră și am putea să deschidem o mică întreprindere. Ni s-a spus că dacă se vor identifica 50 de doritori să lucreze în domeniul croitoriei, doamnele din Italia vor veni cu investiția în localitatea noastră.

VEACESLAV MAGALEAS, PRIMAR DE SOFIA, DROCHIA: „NE DORIM SĂ RĂMÂNEM ÎN ISTORIE CU LUCRURI FRUMOASE PE CARE LE-AM FĂCUT PENTRU SAT“

Veaceslav Magaleas este primar al satului Sofia, Drochia, la al doilea mandat. Consideră că acolo unde există transparență, dar și un plan bine determinat, se vor înregistra neapărat și rezultatele scontate. Dacă toată lumea știe ce vrea și știe să muncească atunci orice administrație va găsi proiecte și va atrage bani în localitate.

Cum trăiesc oamenii din Sofia?

Veaceslav Magaleas: Este loc pentru mai bine. Primăria stabilește niște planuri de activitate, obiectivul fiind de a îmbunătăți condițiile de trai ale tuturor cetățenilor din localitate, inclusiv a celor din grădiniță, școală, dar și a vârstnicilor sau celor care sunt într-o situație de risc și au nevoie de ajutor.

Infrastructura este o problemă comună pentru majoritatea comunităților din

RM. Ar exista o soluție valabilă pentru toate localitățile?

Veaceslav Magaleas: În primul rând trebuie să știm ce avem de făcut. Fiecare localitate trebuie să aibă un plan strategic de dezvoltare a localității și în acest proces să fie implicați toți actorii societății.

Sofia are un asemenea plan strategic?

Veaceslav Magaleas: Avem un asemenea plan de activitate, dar și un plan urbanistic al localității. Nu avem însă suficiente re-

surse financiare dar și umane, o parte dintre cetățenii satului Sofia, așa cum se întâmplă în fiecare sat, au plecat peste hotare. Pe cei care au rămas ne străduim să-i prețuim și

AURELIU GUȚAN, PRIMAR DE PLOP, DONDUȘENI: „CALM NU DOAR UNEȘTE PRIMARI, DAR ȘI LE PROMOVEAZĂ INTERESELE”

Primarii trebuie să fie mereu în căutarea oportunităților financiare, doar așa pot să implementeze proiecte în comunitățile pe care le reprezintă. De această părere este Aureliu Guțan, primar de Plop, Dondușeni. Alesul local consideră că la CALM se procesează toată informația ce vine din teritoriu și această asociație vorbește din numele tuturor primarilor. Acest lucru s-a demonstrat pe parcursul anilor.

În Dondușeni este mai bine sau mai rău decât în alte raioane ale Republicii Moldova?

Aureliu Guțan: Nu cred că raionul nostru se deosebește de alte raioane, avem o legislație comună, cea a Republicii Moldova care trebuie executată. Diferența o face bugetul fiecărei primării, a fiecărui raion și infrastructura, așezarea geografică, accesul la drumuri, la fonduri etc.

Dacă ținem cont de toate aceste aspecte, localitatea Plop este avantajată sau nu? Aveți acces la fonduri?

Aureliu Guțan: Ne conducem de principiu la bate și țî se va deschide. Dacă nu depui efort pentru a accesa aceste fonduri, zilnic nu te informezi despre apelurile de proiect destinate APL pentru apă, canalizare, gazoduct, drumuri

sau asistență socială nu ai cum să reușești. Noi, practic, nu avem buget pentru ajutoarele sociale iar dacă faci legături cu diverse organizații neguvernamentale poți găsi susținere la acest capitol. Menirea autorităților publice este de a acorda diverse servicii iar banii din bugetul local sunt insuficienți. Dondușeniul nu este atât de aproape de capitală, acolo sunt mai multe structuri și oportunități. În afară de aceasta, infrastructura drumurilor nu este atât de bună iar pentru a ajunge la ora opt la Chișinău trebuie să te pornești la ora cinci din Dondușeni, plus că și trebuie să știi unde să mergi.

Faptul că cetățenii din comunitate v-au

ales de mai multe ori înseamnă că ați făcut față acestor provocări sau măcar la o parte dintre ele...

Aureliu Guțan: Am depus efort pentru a crea o stare benefică în localitate. Am accesat diverse proiecte propuse din fondurile naționale și internaționale, dar și în cel ce vizează Euroregiunea Nistru, suntem înfrățiți cu câteva localități din România, suntem mereu în căutarea acestor oportunități financiare pentru a susține inițiativele din localitate. Pe parcursul acestor trei mandate am reușit să construim apeduct, canalizare, gazificare, avem și iluminare stradală.

Canalizarea încă este un lux pentru localitățile noastre rurale...

Aureliu Guțan: Proiectul e în derulare, din păcate sunt anumite probleme în cadrul Fondului Național dar cu resursele noastre antreprenorul poate continua lucrările. Conectăm la acest sistem toate instituțiile publice, sociale, de cultură și de învățământ, ceea ce este foarte important pentru localitatea noastră.

Ați fost președintele filialei CALM din Dondușeni iar la întrunirea primarilor din acest raion ați vorbit foarte frumos despre asociația noastră. Ce v-a motivat?

Aureliu Guțan: Fosta conducere a primăriei avuseră deja o relație cu CALM-ul. Când am venit în APL am găsit în biroul primarului simbolul

CALM-ului. M-am informat, am citit statutul și am aflat cu ce se ocupă această instituție. Până a ajunge în administrația publică mă gândeam că ar fi bine să unim toți primarii, dar nu știam care e modalitatea. Am ajuns la concluzia că Congresul nu doar îi unește, dar și le promovează interesele, indiferent de numărul de mandate pe care le au primarii. Uneori problemele apar de la sine, multe prevederi ale legislației se bat cap în cap, iar vocea unui singur primar nu este ascultată. CALM este o organizație unde se procesează toată informația și această asociație vorbește din numele tuturor primarilor. Astfel, încet-încet problemele se soluționează. Acest lucru s-a demonstrat pe parcursul anilor.

Cum credeți, cum a reușit CALM-ul să țină uniți primarii în toți acești ani?

Aureliu Guțan: Presupun că reacția promptă la problemele din teritoriu a făcut ca asociația în cauză nu doar să se mențină, dar și să aibă succes, să fie credibilă. Noi cu CALM-ul am mers în mai multe țări pentru a vedea cum decurge activitatea APL de acolo. Am văzut multe lucruri frumoase în Țările Baltice, Franța, România sau alte state. Una este să vezi și alta e să implementezi asemenea lucruri. Avem lege care prevede descentralizarea în APL. Din păcate, această descentralizare nu se simte atât de mult. Cred că, până la urmă, CALM-ul va soluționa și această problemă.

ALINA SEMENIUC, PRIMAR DE CRIȘCĂUȚI, DONDUȘENI: „REPARĂM DRUMURILE GRAȚIE INSISTENȚELOR CALM DE A FI DISTRIBUIȚI TUTUROR PRIMĂRIILOR BANII DIN FONDUL RUTIER”

Alina Semeniuc este primar la al patrulea mandat în satul Crișcăuți, Dondușeni. Afirmă că în satele din Republica Moldova se mai păstrează tradițiile strămoșești de a colinda, a ura și semăna. Alesul local spune că au noroc acele localități care sunt conduse de oameni potriviți.

Pentru o femeie este mai greu să fie primar sau sunt aceleași responsabilități și griji?

Alina Semeniuc: Este un pic mai greu deoarece noi suntem și soții, și mame, și trebuie să avem grijă de familiile noastre. De fapt, întregul sat e ca o familie. Nu vreau să spun că bărbații nu sunt responsabili, dar cred că noi suntem mai receptive la durerile fiecărei persoane.

Unele femei primar spun că familia rămâne pe plan secundar sau, totuși, reușiți să fiți la fel de implicată atât la serviciu cât și acasă?

Alina Semeniuc: Noi acordăm mai mult timp lucrului decât familiei. Am noroc de un soț care mă susține și de copii înțeleghători.

Nu există o școală unde se învață cum să fii un bun primar...

Alina Semeniuc: Cred că este nevoie de timp pentru a deveni un primar bun. În primul rând trebuie să fim oamenii potriviți la locul potrivit. Dacă am ajuns la al patrulea mandat, iar sătenii de fiecare dată mi-au acordat votul de încredere din primul tur de scrutin, înseamnă că nu le-am dezamăgit așteptările. Vreau să spun că învățăm foarte mult de la Congresul Autorităților Locale din Moldova, toate problemele care apar le discutăm împreună. Cu colectivul de la primărie avem o relație foarte bună, iar cu consilierii nu am avut divergențe niciodată.

Părerea generală este că satele noastre sunt depopulate și nu se dezvoltă. Primarii încearcă să ne spună că totuși se aduc investiții, se repară niște drumuri, instituții publice etc.

Alina Semeniuc: Noi ne străduim să aducem mai multe schimbări în localitățile noastre. De exemplu, chiar dacă școala nu aparține primăriei, dar Direcției de Învățământ, noi le acordăm tot sprijinul necesar, inclusiv cel financiar pentru că e vorba de copiii noștri. De asemenea, chiar dacă nu este în subordinea primă-

riei, am investit în Oficiul Medicilor de Familie astfel încât să fie condiții bune pentru cetățenii noștri. La grădinița de copii am schimbat acoperișul, am cumpărat mobilier, practic în toate instituțiile sunt condiții bune de activitate, doar să existe dorința de a munci. Reparăm drumurile grație Congresului Autorităților Locale din Moldova care a insistat ca banii din Fondul Rutier să ajungă direct în primării. De asemenea, 100% din impozitele persoanelor fizice vor rămâne în localități, ceea ce e un alt lucru foarte bun. Cred că noi facem față cerințelor.

La Crișcăuți cum se desfășoară sărbătorile de iarnă?

Alina Semeniuc: Începem să sărbătorim pe 25 decembrie, atunci când la grădiniță aducem animatori. De asemenea, gimnaziul din localitate organizează la Casa de Cultură evenimentul dedicat acestor sărbători, iar în seara de Revelion ansamblurile „Vatra» și „Tineretea» evoluează pentru toți locuitorii satului. Se merge cu colinda, cu uratul, cu semănatul. De Crăciunul pe stil vechi și de Sfântul Vasile organizăm iar evenimente cu colindele și urături. De Sfântul Andrei încercăm să reanimăm tradițiile de altă dată, fetele își ghicesc ursitul, se fac tot felul de ritualuri cu usturoiul, cu săritul la turtă, cu vrăjitul etc.

Ce obiective aveți pentru acest mandat?

Alina Semeniuc: Vreau să reparăm temeinic Casa de Cultură. Oamenii sărbătoresc acolo zile de naștere, nunți, cumetrii deoarece nu fiecare își permite să facă un asemenea eveniment în altă localitate. Ne dorim să construim sistemul de apeduct și canalizare pentru că fântânile încep a seca iar calitatea apei nu corespunde cerințelor. Avem un izvor de apă minerală care trebuie curățat. Bineînțeles că și drumurile trebuie renovate, dar este nevoie și de a menține ceea ce am făcut.

împreună să conlucrăm pentru a atrage și resurse externe. Pe parcursul mandatului precedent o problemă acută în satul Sofia era lipsa apeductului. Chiar dacă în satul nostru erau mai multe fântâni, apa din acestea a început să dispară. La prima etapă am construit 17 km de apeduct. În toamna acestui an am construit încă 9 km. Realizarea primei etape a fost posibilă datorită Fondului Ecologic și contribuției cetățenilor din localitate. Le etapa a doua încă suntem în căutare de finanțatori dar suntem optimiști și sperăm că vom soluționa această problemă.

Înainte exista o percepție că oamenii de la nord trăiesc mai bine decât cei din centru sau sud...

Veaceslav Magaleas: Sunt localități la sud unde oamenii trăiesc poate chiar mai bine

decât cei de la nord. Unde există transparență în activitate, dar și un plan bine determinat, acolo există rezultate. Mai depinde și de noroc, dar dacă toată lumea știe ce vrea și știe să muncească atunci orice administrație va găsi proiecte și va atrage bani în localitate.

O localitate trebuie să aibă noroc de primar, de agenți economici, de pământ bun?

Veaceslav Magaleas: Un primar poate fi foarte bun dar dacă nu va avea conlucrare cu Consiliul local, cu cetățenii, cu agenții economici atunci nu va obține nimic. Totul depinde de oamenii care trăiesc în acea localitate, știți că omul sfințește locul. Primarul tot are un rol foarte important, el trebuie să găsească cheia spre succes și să-i mobilizeze pe toți să se implice în soluționarea problemelor.

Aveți agenți economici în Sofia, pământul este prelucrat?

Veaceslav Magaleas: Ca și alte localități, satul Sofia este unul preponderent agrar, avem peste 4 mii ha. Avem agenți economici care se ocupă cu prelucrarea pământului, cu creșterea animalelor. Problema numărul unu în satele noastre este lipsa locurilor de muncă. Dacă ar fi mai mulți agenți economici, mai multe afaceri, chiar și mici, atunci oamenii nu ar pleca și viața lor ar mult mai bună. Pentru că ar exista surse de venit, s-ar plăti niște impozite care ar fi investite în dezvoltarea localităților și viața ar fi mai frumoasă.

Pâinea de primar e ușoară sau e grea?

Veaceslav Magaleas: Cred că indiferent de funcția în care te afli trebuie să te

dedici și să muncești. Într-o localitate, la fel ca într-o gospodărie, permanent este ceva de făcut. Dacă construiești apeduct se deteriorează drumurile etc. Localitatea noastră va împlini în scurt timp 200 de ani și ne dorim să rămânem în istorie cu lucruri frumoase pe care le-am făcut pentru sat.

Despre activitatea CALM ce părere aveți?

Veaceslav Magaleas: CALM este mâna dreaptă a primarilor deoarece aici găsim răspuns la orice întrebare și dacă ai nimerit într-un impas poți să te adresezi specialiștilor CALM. În afară de aceasta, poți învăța din experiența altor primari, avem posibilitatea de a ne întâlni cu reprezentanții autorităților centrale și să abordăm problemele din localitățile în care activăm.

BUGETUL ORADIEI CU 30% MAI MARE DECAT ANUL TRECUT ȘI MAI MARE DECAT AL CLUJULUI

ILIE BOLOJAN: URMEAZĂ TREI ANI DE VÂRF

Primarul Ilie Bolojan, viceprimarul Florin Birta și directorul executiv al Direcției Economice din Primăria Oradea, Eduard Florea, au prezentat vineri, 17 ianuarie, proiectul de buget pe anul 2020 al municipiului Oradea.

Viceprimarul Florin Birta a anunțat că, începând de astăzi, pe site-ul Primăriei Oradea, la secțiunea Dezbateri Publice poate fi consultat proiectul de buget pe acest an, urmând ca la ședința Consiliului Local de la mijlocul lunii februarie, bugetul cu eventualele modificări introduse în urma consultării cetățenilor să fie votat de către consilieri.

BUGET CU 30% MAI MARE FAȚĂ DE ANUL TRECUT

Florin Birta a prezentat aspectele importante ale proiectului de buget, arătând că **bugetul Oradei este de 1.805.387.720 lei**, mai mare decât cel al municipiului **Cluj-Napoca, care în 2020 are un buget de 1.688.301.000 lei**.

"După centralizarea datelor primite de la direcțiile Primăriei Oradea, respectiv operatorii economici subordonați Consiliului Local, rezultă un buget în valoare de 1.805.387.720 lei. Acesta reprezintă un buget practic cu 30% mai mare față de anul trecut, repartizat pe cheltuieli după cum urmează: 57% la secțiunea funcționare și 43% în investiții. Cei 43% reprezintă aproximativ 785 mii lei. Această sumă este a doua sumă ca valoare, care este repartizată în investiții după anul 2015, an în care s-au implementat foarte multe proiecte europene; atunci suma alocată investițiilor a fost de 836 milioane lei, iar în anul 2020 alocăm investițiilor suma de 785 milioane lei.

Banii pentru aceste investiții sunt direcționați în următorul mod: prioritare sunt proiectele pentru fonduri europene, urmând proiectele colaterale proiectelor europene,

proiectele care sunt în derulare și au fost începute în anii anteriori, iar diferența banilor care vor merge în investiții vor merge la investiții noi. Veniturile proprii care sunt ale municipiului Oradea pe anul 2020 se ridică la aproximativ 482 de milioane de lei, care este o creștere de aproximativ 22% față de anul trecut.

Totodată, important este de menționat că anul acesta vom avea o sumă cuprinsă pentru buget și pentru activitățile derulate de către ONG-uri, de aproximativ 500 mii de lei", a spus viceprimarul Birta.

Directorul Eduard Florea a detaliat structura bugetului, precum și principalele cheltuieli, subliniind că la realizarea bugetului s-au avut în vedere, alături de cadrul legal existent, atât previziunile privind evoluția cursurilor de schimb, a inflației, a dobânzilor și a altor indicatori generali de anul 2020, cât și alte acte normative sau măsuri adoptate, cu impact asupra fiscalității locale sau cheltuielilor publice (modificarea salariului minim, suportarea a 50% din cheltuielile aferente persoanelor cu handicap etc.)

Structura veniturilor este alcătuită din veniturile proprii ale municipiului – 27%, din veniturile proprii ale instituțiilor publice subordonate – 34%, prelevări buget de stat – 5%, împrumuturi – 11%, fonduri UE 18%,

cu o pondere mare în acest an. Excedentul de buget este de 5%.

În ceea ce privește distribuția sumelor, Eduard Florea a menționat că fondurile vor fi distribuite în anul 2020 pe cheltuieli de dezvoltare în valoare de 785.257.350 lei, adică 43%, respectiv pe cheltuieli operaționale în valoare de 1.020.130.370 lei, adică 57%.

"Cheltuielile operaționale sunt cheltuielile din veniturile proprii ale instituției în procent de 56%, datoria publică în procent de 15%, instituții publice de 9%, servicii publice 10%, asistența socială 6%, iar 4% reprezintă alte cheltuieli", a explicat Eduard Florea.

Directorul economic a menționat că Primăria Oradea a alocat și în acest an sume importante în buget pentru continuarea obiectivelor de investiții începute. Astfel, sunt incluse în buget proiecte precum: sala de sport polivalentă, extinderea ambulatoriului corp B UPU Spitalul de Urgență, reabilitarea și reconstrucția palatului Episcopal Greco-Catolic, construirea clădirii ambulatoriului pe str. Brașovului, reabilitarea fațadei imobilului de pe str. Vasile Alecsandri nr. 8-10, sistem supraveghere video domeniul public, reabilitarea clădirii PMO, reabilitarea Căii Bihorului – tronson cuprins între pod T. Neș și intersecția drum de legătură între str. Suișului, drum colector aferent șo-

selei de centură între str. Liviu Borcea – str. Ciheiului etc.

Totodată va continua și finanțarea programelor locale precum: susținerea învățământului românesc în Ungaria-Micherechi, Gala Campionii Viitorului, Gala Antreprenorului Orădean, programul de inițiere înot, finanțarea programelor pentru tineret ș.a.m.d.

Dintre investițiile noi, Eduard Florea a amintit: construirea căminelor studențești C1+C2 în campusul Universitar, reabilitarea școlii Szacsvey, realizarea utilităților în Parcul Industrial Eurobusiness IV, drumul colector Calea Sântrandreului – Calea Aradului, drumuri interioare în Parcul Industrial Eurobusiness III, drum colector aferent șoselei de centură între str. Liviu Borcea – str. Ciheiului etc.

De asemenea, Eduard Florea a anunțat că, începând de azi, proiectul de buget poate fi consultat pe site-ul Primăriei Oradea, iar până în 3 februarie sunt așteptate sugestii și păreri legate de acest buget, data maximă pentru aprobarea bugetului în Consiliul Local fiind 19 februarie 2020.

Legat de proiectul de buget, primarul Ilie Bolojan a declarat: "Practic urmează trei ani de vârf. În acești trei ani, noi trebuie să închidem absorbția pe tot ce am contractat, inclusiv pe proiectele noi și aprobate. Sunt trei ani de vârf, dar având în vedere că noi din impozite și taxe alocăm 28 milioane de euro pentru investiții, restul până la 180 milioane euro sunt bani câștigați din fonduri europene, care vor contribui masiv pentru schimbarea feței orașului. O realizare a Primăriei Oradea este și faptul că aproape o treime din veniturile noastre proprii, respectiv din banii încasați din taxe și impozite, reușim s-o alocăm către investiții, în așa fel încât sume importante colectate de către orădeni să fie întoarse către ei."

De asemenea, Ilie Bolojan a menționat și acele lucrări mari din oraș care generează momentan deranj atât în traficul auto cât și în cel pietonal din Oradea, respectiv lucrări la podul Dacia, la liniile de tramvai noi, lucrările peste centură în zona cartierului Europa, lucrări la Piața Ferdinand, reabilitarea căii Bihorului și lucrări la UPU: "Facem eforturi ca aceste lucrări să se finalizeze cât mai repede. Ne concentrăm pe ele deoarece suntem conștienți că generează un disconfort în municipiu", a declarat primarul municipiului.

NUMĂRUL FEMEILOR ALESE ÎN FUNCȚIA DE PRIMAR, CONSILIER LOCAL ȘI RAIONAL A CRESCUT DUPĂ ULTIMELE ALEGERI LOCALE GENERALE

Comisia Electorală Centrală a prezentat analiza din perspectiva egalității de gen a alegerilor locale generale, organizate în toamna anului 2019. Datele relevante sunt oferite în comparație cu scrutinurile precedente și cuprind participarea femeilor și bărbaților în procesele electorale în calitate de alegători, candidați, funcționari electorali și observatori.

La scrutinul din octombrie, peste 24 de mii de femei au fost înregistrate de organele electorale în calitate de candidate funcția de

primar și consilier local de nivelul I și II. Acest număr reprezintă 44% din totalul concurenților electorali înregistrați.

După ambele tururi de scrutin organizate, astăzi în Republica Moldova sunt:

- 196 de femei primar, ceea ce reprezintă aproape 22% din numărul total al primarilor aleși;

- 300 de femei alese în calitate de consilier de nivelul II sau 27% din total;

- 3 823 de femei dețin funcția de consilier local de nivelul I sau peste 36% din numărul total al consilierilor de nivelul I.

Dacă vom compara aceste rezultate cu cele din scrutinurile locale

generale anterioare, atunci constatăm că la scrutinul din 2019 au fost alese cu peste 1% mai multe femei

la funcția de primar, decât la cele desfășurate în 2015. Față de scrutinurile din 2011 și 2007, a fost înre-

gistrată o creștere de aproape 4%.

De asemenea, în 2019 au fost alese cu 6,5% mai multe femei în funcția de consilier de nivelul I, decât în 2015. Un procent și mai mare a fost înregistrat la consilierii de nivelul II, unde diferența între 2019 și 2015 este de 8,5 la sută.

La ultimele alegeri locale generale din Republica Moldova au fost implementate modificările făcute în Codul electoral în vara anului 2019, în parte ce țin de respectarea cotei minime de reprezentare de 40% pentru ambele sexe în listele de candidați ale partidelor politice și poziționarea candidaților în liste conform formulei: minimum trei candidați la fiecare zece locuri.

10 LOCALITĂȚI ÎN CARE TRANSPARENȚA ESTE O PRIORITATE

Centrul Contact a organizat o conferință de evaluare și totalizare a proiectului „Sporirea transparenței administrației publice locale prin implementarea politicilor participative”. La eveniment au participat reprezentanți ai APL, ONG și activiști comunitari din localitățile Drochia, Glodeni, Dubăsari, Vechi, Ștefan Vodă, Mereni, Costești, Chetrosu, Gura Bîcului, Copceac și Leova, dar și experți, reprezentanți ai organizațiilor naționale și donatori.

Pe parcursul celor doi ani de desfășurare a proiectului, mai mulți activiști și reprezentanți din ONG-urile acestor localități, au desfășurat activități de sporire a transparenței Autorității Publice Locale și de în-

curajare a participării locuitorilor în procesul decizional, iar în cadrul acestui eveniment, au vorbit despre rezultatele implicării lor.

„Datorită acestui proiect, am putut să ne facem auziți de către APL, de comunitate și să facem o platformă de comunicare, prin

care să ne rezolvăm problemele”, a menționat Nicolae Nastas, membru al Mișcării Ecologistă din orașul Ștefan Vodă. În același context, Natalia Procopii-Scobioală, Președinta AO Genesis din Mereni, a vorbit despre importanța implicării comunității în procesul de luare a

deciziilor, dar și despre deschiderea autorităților față de locuitori.

Concluziile participanților implicați în proiect:

- Transparența, a devenit un termen cunoscut. Locuitorii de rând îl utilizează conștient și în repetate situații;

- Autoritățile publice locale au devenit mai receptive și transparente, deși mai sunt cazuri când inițiativele comunității sunt ignorate;

- Au fost create platforme și instrumente de comunicare și asigurare a transparenței (panouri informative, pagini online, buletine informative, întâlniri). În acest fel și locuitorii din diaspora, având acces la informație;

- A crescut nivelul de implicare și interes a locuitorilor față de problemele comunității etc.

La eveniment a fost prezentat și un studiu comparativ, realizat în cadrul proiectului, care a avut drept scop evaluarea nivelului de transparență și participare a locuitorilor în 10 localități. Studiul a arătat că după doi ani de implementare a proiectului, transparența și implicarea cetățenilor a crescut

UN FOST PRIMAR, CONDAMNAT PENTRU ILEGALITĂȚI CU BUNURI PUBLICE, ȘI-A FĂCUT DREPTATE LA CEDO. CE DESPĂGUBIRI VA PRIMI

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea) a pronunțat hotărârea în cauza Asimionese v. Republica Moldova. La momentul desfășurării evenimentelor, reclamantul era primarul satului Bălășinești. În privința acestuia a fost inițiată o cauză penală, fiind învinuit, inter alia, de înstrăinarea ilegală a unui teren, de înstrăinarea la un preț redus a unor blocuri de beton, de achitarea unor premii pentru anumiți angajați ai primăriei și de ulterioara însuși-

re ilegală a banilor, precum și de falsificarea unei vize Schengen. La 23 octombrie 2009, Judecătoria Briçeni a achitat reclamantul de toate învinuirile. Prin decizia din 12 mai 2010, Curtea de Apel Bălți a menținut sentința. Procurorul a declarat recurs.

La 22 februarie 2011, Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a admis recursul procurorului, a casat decizia Curții de Apel și a dispus rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel,

în conformitate cu articolul 419 din Codul de procedură penală (în continuare „CPP”), id est potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță.

La 22 decembrie 2011, după rejudecarea apelului procurorului împotriva sentinței din 23 octombrie 2009, Curtea de Apel Bălți a admis apelul, a casat sentința și a recunoscut reclamantul vinovat de comiterea infracțiunilor enumerate supra, aplicându-i o amendă de aproximativ 713 euro, privându-l de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 3 ani. Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea de Apel a audiat doar doi martori și a dat citire declarațiilor altor peste douăzeci de martori, făcute în fața primei instanțe. Curtea de Apel a concluzionat că prima instanță a interpretat eronat declarațiile acelor martori. Reclamantul a depus recurs, invocând nerespectarea de către Curtea de Apel a prevederilor articolului 419 din CPP, care impunea reaudierea martorilor.

La 6 iunie 2012, CSJ a respins recursul reclamantului. Invocând încălcarea Articolului 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția), reclamantul s-a plâns în fața Curții de eșecul instanței de apel de a audia victimele și martorii înainte de a casa sentința de achitare a acestuia.

Guvernul a invocat că reclamantul a avut

posibilitatea să solicite reaudierea martorilor. Cu toate acestea, el a eșuat să o facă, manifestându-și acordul pentru a fi dat citire respectivelor declarații. Totodată, instanța de apel a dat o nouă interpretare declarațiilor martorilor, considerând că interpretarea instanței de fond fusese eronată.

Curtea a notat că reclamantul nu a renunțat într-un mod inechivoc la dreptul său de a reaudia martorii în fața instanței de apel. Curtea a subliniat faptul că instanța de apel nu a respectat nici prevederile articolului 419 din CPP, nici Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12 decembrie 2005 cu privire la practica judecării cauzelor în ordine de apel. De asemenea, Curtea de Apel nu a prezentat motivele pentru care a ajuns la o altă concluzie decât instanța de fond, referindu-se la constatarea că instanța ierarhic-inferioară interpretase eronat declarațiile martorilor, însă fără a oferi vreo explicație în acest sens.

Din aceste raționamente, Curtea a hotărât că, după achitarea reclamantului de către instanța de fond, condamnarea sa fără reaudierea martorilor a fost contrară garanțiilor unui proces echitabil și a constatat încălcarea Articolului 6 § 1 din Convenție în prezenta cauză.

În consecință, Curtea a acordat reclamantului 2.000 euro pentru prejudiciul moral și 150 euro pentru costuri și cheltuieli.

UN PROIECT STATISTIC LANSAT ÎN MOLDOVA VA ESTIMA NUMĂRUL REVIZUIT AL POPULAȚIEI ÎN FIECARE RAION

Biroul Național de Statistică (BNS) a dat start unui nou proiect de modernizare a colectării și producerii datelor statistice despre populație. Proiectul cu o durată de doi ani este susținut de Fondul ONU pentru Populație (UNFPA) și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și își propune să revizuiască numărul populației pe vârste și sexe, pentru perioada 2014-2019 din fiecare localitate a țării, aplicând definiția internațională de „reședință obișnuită”, informează PROVINCIAL.

De asemenea, BNS va estima migrația internă și migrația internațională la nivel teritorial, în baza datelor Agenției Servicii Publice despre schimbarea domiciliului și în baza traversărilor frontierei de stat de către persoanele fizice, oferite de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

În cadrul aceluiași proiect, BNS va beneficia de suport tehnic în modernizarea infrastructurii și echipamentului electronic utilizat pentru modalități noi de colectare și procesare a datelor.

Proiectul, în valoare de 566 620 USD, care se desfășoară în perioada decembrie 2019-decembrie 2021, va spori dezvoltarea

instituțională a BNS, în baza Strategiei de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2020 și va îmbunătăți capacitățile BNS de a produce și disemina date demografice calitative, conforme cu standardele internaționale și în timp util.

Amintim că în luna iulie 2019, BNS a prezentat numărul revizuit al populației Republicii Moldova pentru perioada 2014-2018 (date provizorii pentru 2018), inclusiv datele despre migrația internațională la nivel național. Astfel, pentru anul 2018, numărul populației cu reședință obișnuită în țară a constituit 2,68 milioane de persoane, iar migrația netă internațională a constituit minus 48,6 mii persoane.

VLADISLAV COCIU A FOST ALES, PENTRU UN NOU MANDAT, PREȘEDINTE AL ASOCIAȚIEI PRIMARILOR DIN ȘTEFĂN VODĂ

În prima jumătate a lunii ianuarie, a avut loc ședința Asociației primarilor din raionul Ștefan Vodă. În calitate de președinte al Asociației primarilor din raionul Ștefan Vodă a fost reales Vladislav Cociu, primar al orașului Ștefan Vodă.

Cociu va avea doi vicepreședinți – Nicolae Tudoreanu, primar de Feștelita, și Larisa Voloh, pri-

mar de Palanca. Iar Larisa Voloh va reprezenta Asociația primarilor din raionul Ștefan Vodă în Consiliul Regional pentru Dezvoltare Sud, comunică Agenția de Dezvoltare Regională Sud.

La ședință au participat, alături de aleșii locali, conducerea raionului în deplină componență, precum și directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Viorel Furdui.

PROBLEMA APROVIZIONĂRII CU APĂ POTABILĂ A RAIONULUI HÎNCEȘTI – DISCUTATĂ LA GUVERN

Guvernul Republicii Moldova s-a convocat, astăzi, într-o ședință pentru a examina problema aprovizionării cu apă potabilă a raionului Hîncești. La ședință au participat reprezentanții mai multor ministere și agenții de profil, conducerea raionului Hîncești și primarii satelor respective.

Șeful Executivului a fost informat despre problema tergiversării lucrărilor în cadrul proiectului de asigurare cu apă potabilă a 11 lo-

calități din raionul Hîncești, amplasate în lunca râului Prut, finanțat de Fondul Ecologic Național. „Proiectul a demarat în anul 2013 și nu este finalizat până în prezent, din cauza incapacității agentului economic contractat. Antreprenorul a solicitat majorarea valorii contractului cu 23 mil. de lei. Până la moment, au fost valorificate 37 de milioane lei”, se menționează într-un comunicat al Guvernului.

„Aprovizionarea cu apă este una din prioritățile Guvernului, precum construcția drumurilor, iluminarea, etc. Sunt multe proiecte

lansate în domeniul aprovizionării cu apă, care din păcate au fost prost gestionate. Trebuie să le revitalizăm. Vreau să discutăm la ce etape sunt lucrările, care sunt problemele și ce este necesar de întreprins din partea Guvernului ca proiectul să fie finalizat cu succes”, a declarat Ion Chicu.

„În finalul ședinței, premierul a solicitat implicarea autorităților de specialitate, inclusiv a Agenției de Supraveghere Tehnică, astfel încât să fie determinată executarea lucrărilor conform contractului”, se mai arată în același comunicat.

PREȘEDINȚII RAIOANELOR UNGHENI ȘI HÎNCEȘTI – DESEMNAȚI LA CONDUCEREA UNUI CONSILIU REGIONAL

Membrii Consiliul Regional pentru Dezvoltare (CRD) Centru de legislatura a IV-a s-au reunit în cadrul primei ședințe în componență. La întrunire au participat 31 din 39 de membri ai CRD Centru, care au susținut cu majoritatea de voturi desemnarea la funcția de Președinte al CRD Centru pe Ghenadi Mitruc, președinte al raionului Ungheni.

În calitate de vicepreședinte al CRD Centru a fost ales președintele raionului Hîncești, Levinschi Iurie. Reprezentantă a CRD Centru în cadrul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR), din sfera sectorului privat, a fost desemnată Comendant Angela, manager a SRL ComenAngels Șoldănești.

Noii membri ai Consiliului au luat act de rolul și atribuțiile CRD Centru în realizarea obiectivelor de dezvoltare regională, precum și de atribuțiile și activitatea curentă a ADR Centru, instituție ce realizează obiectivele regionale și naționale de dezvoltare regională în regiunea centrală a Republicii Moldova.

Viorel Jordan, directorul ADR Centru, a informat membrii Consiliului despre realizările ADR Centru din anul 2019 și despre activitățile planificate de instituție pentru anul curent. Astfel, au fost nominalizate toate reușitele care au fost atinse de echipa agenției la capitolul de implementare a proiectelor de dezvoltare regională, programare regională și cooperare externă, organizare evenimente și promovarea regiunii, schimb de experiență etc.

LOCUITORII ORAȘELOR REZINA ȘI RÎBNIȚA TRVERSEAZĂ CU ÎNCREDERE PODUL PESTE NISTRU CHIAR ȘI NOAPTEA, DATORITĂ UE

Podul peste Nistru dintre orașele Rezina și Rîbnița este iluminat, pentru prima dată din 1993. Cu ajutorul unui proiect susținut de Uniunea Europeană, au fost instalați 12 piloni noi și montate 70 de becuri LED, eficiente din punct de vedere energetic. Sistemul de iluminare a fost lansat ieri, marcând sfârșitul sărbătorilor de iarnă prin colinde cântate de locuitorii celor două localități învecinate.

Podul are atât benzi pentru automobile, cât și trotuare, astfel pietonii beneficiind în special de acest proiect. Aproximativ 60 000 persoane din întreaga regiune vor putea circula în condiții de siguranță rutieră sporită, datorită iluminării simultane a întregului pod.

„Uniunea Europeană este încântată să finanțeze iluminarea acestui pod care leagă orașele gemene Rezina și Rîbnița. Dincolo de simbolul puternic al acestuia pentru

Programul UE ‘Măsuri de Promovare a Încrederii’ cel mai important este beneficiul concret pentru cetățenii ambelor orașe, care vor traversa acum podul într-un mediu sigur. Asta înseamnă pentru Uniunea Europeană să creeze încredere prin vorbe și prin fapte”, a declarat la inaugurarea iluminatului public Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, Peter Michalko.

„Probabil cel mai important aspect

este puternicul potențial de promovare a încrederii a sistemului de iluminat public, care rezolvă problemele comunităților și creează un mediu durabil pentru cooperarea peste Nistru”, a spus Dima Al-Khatib, reprezentanta rezidentă PNUD în Moldova.

„Acum e mult mai bine de trecut pe aici, chiar și noaptea târziu”, a spus un muncitor din Rezina, angajat la o fabrică din Rîbnița.

Astfel, în 2019 au fost instalate corpuri de iluminat LED de 68 de wați, cu un consum de circa 5 ori mai mic decât cel al becurilor tradiționale și care au o durată de viață garantată de 100 000 de ore (circa 25 de ani dacă sunt folosite câte 11 ore pe zi). Suma totală a investiției a constituit aproximativ 49 000 de euro, dintre care aproape 34 000 de euro – contribuția Uniunii Europene, și 15 000 de euro – cea a autorităților locale din Rezina.

Proiectul de iluminare a inclus și încercări fotometrice, datorită cărora pe pod nu vor fi pete întunecate.

Iluminarea podului peste Nistru, dintre orașele Rezina și Rîbnița este unul din cele 14 proiecte de infrastructură selectate prin concurs deschis și realizate prin intermediul Programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, în perioada anilor 2019-2021.

În etapele anterioare ale Programului a fost reconstruită și echipată o secție a maternității din Rîbnița, precum și renovate câte o secție a spitalului raional și a celui de boli infecțioase din Rezina. În plus, au fost reparate școlile de șah din Rezina și Rîbnița.

PREȘEDINȚII RAIOANELOR BASARABEASCA ȘI CAHUL – NUMIȚI LA ȘEFIA CONSILIULUI REGIONAL PENTRU DEZVOLTARE SUD

În sala de ședințe a Consiliului Raional Cimișlia, ieri, a avut loc reuniunea Consiliului Regional pentru Dezvoltare (CRD) Sud. Astfel, membrii CRD Sud de legislatura a IV-a (2020-2025) s-au reunit în prima ședință de constituire, în cadrul căreia au ales noua conducere a forului regional și au dezbătut probleme importante.

Cei 28 din 32 de membri ai CRD Sud prezenți la ședință au ales, cu

majoritatea de voturi, președintele și vicepreședintele Consiliului. În acest fel, președintele raionului Basarabeasca, Piotr Pușcari, a fost desemnat președinte al CRD Sud. Iar în calitate de vicepreședinte al CRD Sud a fost ales președintele raionului Cahul, Marcel Cenușă. Reprezentant al CRD Sud în cadrul Consiliului Național de Coordinare a Dezvoltării Regionale (CNCDR), din sfera sectorului privat, a fost desemnată Svetlana Nițoreanu, administrator al societății cu răspundere limitată „Lanacomlux” din raionul Căușeni.

„Am fost onorat să fiu ales astăzi

președinte al forului regional și cred că cea mai importantă misiune a mea, de acum încolo, este să-mi aduc aportul la dezvoltarea nu doar a raionului Basarabeasca, ci și a regiunii în ansamblu. Și împreună cu colegii din CRD Sud, președinți de raioane, primari, reprezentanți ai businessului și mediului asociativ, vom munci ca să atragem investiții majore, astfel încât Regiunea de Dezvoltare Sud să ajungă a fi una atractivă, cu o infrastructură modernă, cu o economie durabilă și comunități prospere”, a declarat Piotr Pușcari.

PREȘEDINȚII RAIOANELOR RÂȘCANI ȘI BRICENI – LA CONDUCEREA CONSILIULUI REGIONAL PENTRU DEZVOLTARE NORD!

Membrii Consiliul Regional pentru Dezvoltare (CRD) Nord de legislatura a IV-a s-au reunit în cadrul primei ședințe regionale. Evenimentul a fost organizat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADR) și Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord.

Cei 43 din 47 de membri ai CRD Nord prezenți la ședință au ales, cu unanimitate de voturi, președintele și vicepreședintele Consiliului.

Astfel, președintele raionului Râșcani, Vasile Secrieru, este noul președinte al CRD Nord. În calitate de vicepreședinte al CRD Nord a fost ales președintele raionului Briceni, Vitalii Lupașco. Reprezentantă a CRD Nord în cadrul Consiliului Național de Coordinare a Dezvoltării Regionale (CNCDR), din sfera sectorului privat, a fost desemnată Liliana Babără, managera Incubatorului de Afaceri Soroca.

În cadrul ședinței de constituire a CRD Nord au ținut discursuri Dorin Andros, secretar de stat în cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADR); Constantin Bândiu, directorul interimar al ADR Nord; Maria Prisacari, șefa Secției politice regionale și cooperare externă (SPRCE) a ADR Nord; Petru Veverița, șeful Unității consiliere politice în dezvoltare regională în cadrul GIZ Moldova, care implementează proiectul „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”, precum și membri ai CRD Nord. De asemenea, la eveniment au mai participat Alla Pelipețcaia, deputată în Parlamentul Republicii Moldova, Igor Malai, șeful Direcției politice de dezvoltare regională a MADRM, specialiști de la ADR Nord, consultanți regionali GIZ Moldova și jurnaliști.

Secretarul de stat Dorin Andros i-a felicitat pe noii membri ai CRD Nord și a precizat că MADRM ple-

ADR Nord încurajează implicarea tuturor membrilor Consiliului în procesul de realizare a politicii de dezvoltare regională. Oficialul a anunțat că, în acest an, urmează să fie anunțat un nou concurs de selectare a proiectelor de dezvoltare regională cu finanțare din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR). Secretarul de stat a subliniat că MADRM ple-

dează pentru transparența alocării mijloacelor financiare din FNDR, membrii CRD Nord fiind implicați în tot acest proces complex de luare a deciziilor.

În cadrul primei ședințe a noii componente a CRD Nord, Maria Prisacari, șefa SPRCE, i-a familiarizat pe noii membri ai CRD Nord cu principiile generale ale dezvoltării regionale. Totodată, șefa

SPRCE a trecut în revistă cele mai importante realizări obținute în procesul de implementare a politicii de dezvoltare regională în nordul republicii și a prezentat Planul de implementare a Strategiei de Dezvoltare Regională Nord și activitățile operaționale ale ADR Nord pentru anul 2020.

La rândul său, Constantin Bândiu, directorul interimar al ADR Nord, a adus la cunoștința membrilor CRD Nord informații despre realizările ADR Nord în anul 2019 și despre activitățile Agenției planificate pentru anul 2020. Astfel, într-un raport ce a vizat activitățile desfășurate pe parcursul anului trecut, directorul interimar al ADR Nord a prezentat membrilor Consiliului cele mai importante rezultate obținute de specialiștii Agenției în activități de implementare a proiectelor de dezvoltare regională, programare regională și cooperare externă, organizare evenimente și promovarea regiunii, schimb de experiență etc.

AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DE NIVELUL I ȘI II DIN RAIONUL CAHUL AU PARTICIPAT LA UN CURS DE INSTRUIRE

În incinta Consiliului Raional Cahul, recent, s-a desfășurat un curs de instruire a autorităților administrației publice locale de nivelul I și II, organizat de Cancelaria de Stat a Republicii Moldova, informează PROVINCIAL.

Potrivit Consiliului raional Cahul, în cadrul activității au participat președintele raionului, Marcel Cenușa, vicepreședinții raionului, reprezentanții Oficiului Teritorial Cahul al Cancelariei de Stat, șefii de direcții, primarii, secretarii din primăriile raionului.

În acest context, reprezentanții Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, Tatiana Lăpăcuș, Natalia Petcu și Cristina Aramă au prezentat subiecte ce țin de caracteristicile introductive ale Administrației Publice Locale, și anume: cadrul normativ relevant (competențe, funcții, roluri), transparența în procesul decizional, principiile de bună guvernare, gestionarea patrimoniului, nivelele de coordonare cu APC și controlul administrativ.

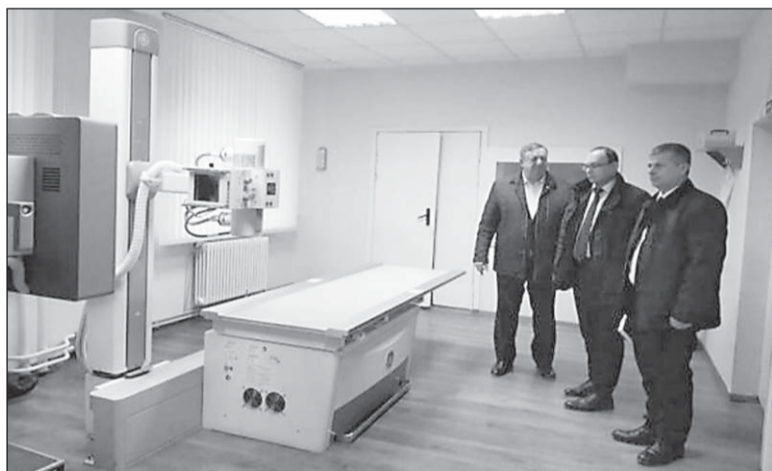
De asemenea, au fost abordate aspecte ce țin de administrarea funcției publice și a funcționarilor publici în cadrul autorității publi-

ce, cum ar fi clasificarea funcțiilor publice, ocuparea funcției publice, evaluarea performanțelor, cât și elaborarea, aprobarea și modificarea statelor de personal.

Privitor la chestiunile abordate, primarii și cei prezenți în cadrul instruirii au înaintat întrebări la care au primit explicații și răspunsuri. De asemenea, reprezentanții Cancelariei de Stat a Republicii Moldova au oferit datele de contact pentru eventuale consultații sau elucidări ale aspectelor neînțelese de reprezentanții administrației publice locale de nivelul I și II din raion.

CONDIȚII MODERNE LA PUNCTUL DE ASISTENȚĂ DIN COTIUJENII MARI

Punctul de asistență medicală urgentă Cotuijenii Mari din raionul Șoldănești a fost renovat în totalitate. Cei 13 angajați (felceri, infirmieri, șoferi etc.), care activează aici vor beneficia de condiții moderne

de activitate, informează PROVINCIAL.

Punctul de asistență medicală urgentă Cotuijenii Mari acordă servicii medicale la peste 10.000 locuitori din 7 localități ale raionului Șoldănești.

PRIMĂRIA ORAȘULUI CĂLĂRAȘI ANUNȚĂ DESPRE LANSAREA UNEI INIȚIATIVE. VA CONSOLIDA LEGĂTURA CU CETĂȚENII PLECAȚI PESTE HOTARE!

Primăria orașului Călărași își propune să consolideze legătura cu cetățenii din oraș plecați peste hotare – „pentru ca băștinașii din orașul Călărași să fie informați și consultați în procesul de dezvoltare socio-economică a localității”, se menționează într-un comunicat emis de Primăria orașului Călărași, informează PROVINCIAL.

Astfel, Primăria și Grupul de Inițiativă „Călărășenii Dezvoltă Localitatea” lansează inițiativa de creare a bazei de date a băștinașilor plecați temporar sau permanent din orașul Călărași.

„Să creăm o platformă de comunicare și colaborare unde băștinașii noștri de pretutindeni să se

poată implica în viața localității. Vă încurajăm să vă înscrieți în baza de date a băștinașilor plecați temporar sau permanent din orașul Călărași,

astfel vă vom putea ține la curent cu inițiativele și noutățile relevante despre dezvoltarea orașului nostru”, comunică autoritățile locale.

AUTORITĂȚILE DIN ȘTEFAN VODĂ – ÎN VIZITĂ LA STRĂȘENI

Primarul orașului Ștefan Vodă, Vladislav Cociu, ieri, alături de funcționarii primăriei, consilierii locali și raionali, a întreprins o vizită în municipiul Strășeni. Scopul constă în stimularea schimbului de informații și experiență între autoritățile din Strășeni și Ștefan Vodă, informează PROVINCIAL.

Primăria municipiului Strășeni anunță că, au fost discutate practici noi în abordarea și evaluarea concentrărilor economice, prestarea serviciilor publice în

localitate – probleme, reglementări și soluții.

Totodată, au fost prezentate proiectele implementate în comunitate, dar și cele în derulare, cu implicarea cetățenească, atât în procesul de planificare, cât și de implementare.

Fiecare dintre cei prezenți au avut posibilitatea să comunice cu specialiștii din domeniu din cadrul primăriei Municipiului Strășeni, vizitând și Colegiul de Inginerie din Strășeni, instituție ce se aliază standardelor internaționale, studenții fiind instruiți după metode moderne, având acces la cel mai performant echipament

SECTOR DE POLIȚIE MODERNIZAT CONFORM STANDARDDELOR EUROPENE, LA FĂLEȘTI

Polițiștii din Fălești activează în condiții mai prielnice de muncă. Sectorul de Poliție nr.1 care deservește 13 localități a fost renovat și dotat în conformitate cu cerințele internaționale și bunele practici în domeniu, informează PROVINCIAL.

În Sectorul de Poliție nr.1 din orașul Fălești activează 12 polițiști.

Acesta este al XV-lea sector renovat și modernizat în cadrul Strategiei de Dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020, orientat spre activitatea polițienească comunitară.

Pentru renovarea sectorului s-au investit 1,4 milioane de lei, bani oferți de Uniunea Europeană.

CEL MAI FRUMOS LOC DINTR-UN SAT AL RAIONULUI ANENII NOI RISCĂ SĂ FIE DISTRUS. PRIMAR: „MERITĂ SĂ LUPTĂM”

Cel mai frumos loc al satului Delacău din raionul Anenii Noi, piscul unde sătenii se adună pentru a admira panorama localității și a Nistrului, riscă să fie distrus din cauza inițiativei unui agent economic ce planifică să facă o carieră de nisip.

Locuitorii sunt categoric împotriva acestui proiect, comunică natura.md. „Alături de oamenii din Puhăceni, Șerpeni și Speia, ei protestează împotriva drumurilor proaste care sunt deteriorate zilnic de camioanele ce transportă nisip extras din aceste cariere ce au împânzit malul Nistrului”, comunică sursa.

„În Delacău, totul a început de prin 2014, când în sat au apărut persoane ce și-au manifestat interesul pentru depozitul de nisip din coasta localității. Primarul din vremea aceea a permis exploatarea acestuia, oferindu-i număr cadastral și statut de imobil. Cariera funcționează și în prezent, însă de curând s-a aflat despre deschiderea unui nou depozit de nisip deasupra

satului, ce ar urma să fie exploatat după epuizarea primei cariere. Primarul actual, Gheorghe Vasilița, e de părere că acest lucru, anticipat încă din 2014, a fost ținut în taină. El susține că a aflat toate dedesubturile afacerii din anul 2016, când a deținut funcția de consilier local. Primarul de atunci făcea lobby pentru agentul economic ce exploata cariera veche – firma „Petriș-Grup” SRL – susținând că sătenii își doresc foarte mult funcționarea unei noi cariere care oferă locuri de muncă și salarii. Atunci, Gheorghe Vasilița a mers din poartă în poartă și a strâns semnături de la oamenii care se pronunțau împotriva noii cariere. A colectat aproximativ 600 de nume, cu care s-a dus la primar și l-a confruntat, somându-l să renunțe la idee și la proiect. Totodată, cu ajutorul diasporii și a echipei locale, a plantat copaci pe o suprafață de 9 hectare, a revitalizat zona și a înfrumusețat-o”, se declară în același material.

„După ce a câștigat alegerile, Gheorghe Vasilița a convocat o adunare generală a satului, unde împreună cu membrii consiliului

local, au hotărât să interzică vânzarea oricărei bucăți de pământ din patrimoniul satului pe o perioadă de 100 ani. De asemenea, a bătut la ușile tuturor instituțiilor de resort, inclusiv la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, solicitând retragerea autorizației de exploatare a noii cariere. Deși deocamdată demersurile sale nu au fost încununate de succes, primarul nu se dă bătut și e dispus să continue lupta pentru conservarea

piscului panoramic, mai ales pentru că acolo, pe o suprafață de 2 hectare, există un sit arheologic datând din epoca romană, unde au fost descoperite locuințe de suprafață, instalații de foc, gropi de provizii și un bogat material arheologic”, adaugă sursa.

„Nu avem nevoie de investiții care să ne distrugă patrimoniul natural și arheologic, să ne lase fără nimic. Vrem să păstrăm locurile natale intacte. E ceea ce am moștenit

de la părinți și buneii, e vatra noastră pentru care merită să luptăm”, a declarat primarul satului Delacău, Gheorghe Vasilița.

Efimia Iordan, consilieră locală, susține că deschiderea unei noi cariere este periculoasă pentru sat și pentru siguranța publică: „Ei vor să deschidă cariera la 200 m distanță de ultima casă din localitate. Sunt riscuri mari: casele și gospodăriile noastre pot să se surpe. La ce bun să se hazardeze în acest proiect periculos, mai ales că există cariera veche de unde pot lua nisip?”.

Chiar dacă nisipul extras din toate carierele satului ar putea fi folosit la repararea drumurilor locale, autoritățile spun că materialul respectiv nu e potrivit. „Când am atins acest subiect la Ministerul Infrastructurii și Economiei, mi s-a spus că nisipiul extras din aceste cariere nu e bun pentru asfaltat drumuri. Și atunci, ce se face cu el, unde ajunge? De ce merge la export în țări străine, de ce e vândut pe nimic, de ce noi nu avem nici un beneficiu, doar pierderi la nivel local?”, susține primarul Gheorghe Vasilița.

BUGETUL ORAȘULUI FĂLEȘTI VA FI MONITORIZAT

Autoritățile din Fălești susțin că bugetul orașului va fi în atenția unei Coaliții, creată în cadrul unui proiect, informează PROVINCIAL.

„Bugetul orașului Fălești va fi monitorizat de Coaliția Locală pentru Transparență Bugetară, creată în cadrul proiectului „Parteneriat pentru buna guvernare și dezvoltare locală a or. „Fălești””, se menționează într-un comunicat al Primăriei localității.

UN SAT DIN RAIONUL VULCĂNEȘTI SE VA ÎNFRĂȚI CU UN RAION DIN TURCIA

Satul Cișmichioi din raionul Vulcănești se va înfrăți cu raionul Gölbaşı al municipalității Ankara. O înțelegere în acest sens a fost încheiată recent, în Turcia, de către primarii celor două unități teritorial-administrative, transmite MOLDPRES.

Cei doi primari s-au întâlnit în cadrul forumului internațional cu genericul „Femeile în administrația publică locală”, desfășurat în capitala Turciei, unde primarul de Cișmichioi, Sofia Jecova, a participat la invitația Agenției Turce pentru Cooperare și Coordonare (TIKA).

În cadrul acestei întruniri, primarii au decis să aprofundeze relațiile de colaborare, pe diferite segmente – economic, social și cultural.

Acordul necesar stabilirii oficiale a relațiilor de înfrățire între localitățile din UTA Gagauz-Yeri și Turcia va fi semnat în timpul apropiat, conform gagauzinfo.md.

În prezent, mai multe localități

din autonomia găgăuză susțin relații de prietenie și conlucrare cu sate și orașe din Turcia. De asemenea, TIKA a sprijinit în regiune mai multe proiecte de dezvoltare, sociale și de infrastructură.

AU FOST STABILITE ULTIMELE DETALII ALE ACORDULUI DE ÎNFRĂȚIRE ÎNTRE RAIONUL CIMIȘLIA ȘI JUDEȚUL COVASNA!

În perioada 14-16 ianuarie curent, Președintele raionului Cimișlia, Mihail Olărescu, a efectuat o vizită de lucru în România, județul Covasna, unde a avut loc o întrevvedere cu președintele Consiliului Județean Covasna, Tamas Sandor, informează PROVINCIAL.

„Împreună cu d-lui și mai mulți consilieri județeni s-au stabilit ultimele detalii ale Acordului de înfrățire între raionul Cimișlia și județul Covasna, România. Președintele raionului Cimișlia, Mihail Olărescu, a menționat încredător că împreună se vor putea implementa proiecte comune care vor aduce doar

beneficii comunităților noastre”, se arată într-un comunicat al Consiliului raional Cimișlia.

Ziua lui Mihai Eminescu, dar și

Ziua Culturii Naționale a fost marcată la Cimișlia cu participarea delegației oficiale din județul Prahova.

Activitățile de omagiere a Poetului Național au debutat la bustul lui Mihai Eminescu, înălțat la Cimișlia, de către Societatea cultural-istorică „Mihai Viteazul”, ca urmare a colaborării cu autoritățile

publice locale din Cimișlia.

Omagierea poetului român continuă la Biblioteca orășenească ce-i poartă numele poetului, având genericul „Ziua Comemorării poetului Mihai Eminescu”.

SERVICIUL DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI ATRAGERE DE FONDURI

CE ESTE SERVICIUL DEZVOLTARE LOCALĂ ȘI ATRAGERE DE FONDURI?

- Serviciul de suport al autorităților publice locale membre CALM, ce reprezintă totalitatea resurselor de expertiză asistență și instruire, inclusiv a datelor sistematizate în baze de date, concentrate într-un serviciu unic destinat consolidării capacităților autorităților locale din Republica Moldova în atragerea de fonduri, managementul proiectelor și dezvoltării locale.
- Serviciul Dezvoltare Locală și Atragere de Fonduri este parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

SCOPUL SERVICIULUI

- ❖ Serviciul Dezvoltare Locală și Atragere de Fonduri are drept scop principal creșterea și consolidarea capacităților colectivităților locale din Republica Moldova, membre CALM, în domeniul dezvoltării locale și atragerii de fonduri.
- ❖ OBIECTIVUL GENERAL al serviciului este consolidarea capacităților instituționale ale CALM în prestarea serviciilor membrilor săi în domeniul dezvoltării locale și atragerii de fonduri prin edificarea pe lângă CALM a unui sistem eficient de consultanță, instruire și asistență, conectat la necesitățile actuale ale comunităților locale din Republica Moldova și oportunitățile de finanțare disponibile pe plan intern, european și internațional.

OBIECTIVE SPECIFICE ALE SERVICIULUI

- Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism complex de asistență pentru APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor;
- Consolidarea capacităților APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementul proiectelor;
- Diversificarea/consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor;
- Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare pentru dezvoltarea locală, atragerea de fonduri și managementul proiectelor;
- Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație, bune practici și experiență pentru APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor.
- Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru problemele dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului proiectelor cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;
- Elaborarea și organizarea unor cursuri de instruire pentru reprezentanții APL în domeniul dezvoltării locale, atragerii de fonduri și managementului de proiecte.
- Crearea menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale privind finanțările disponibile, finanțatorii, formularele și condițiile de acordare a finanțării, experții/companiile specializate în dezvoltare locală, scriere/administrare de proiecte și/sau instruire pe domeniul dat.

BENEFICIARI SERVICIULUI

- Autoritățile Publice Locale de nivelul I și II, precum și subdiviziunile sale (Primari, consiliile locale, conducători de subdiviziuni din cadrul APL 1 și 2, conducătorii și angajații din cadrul întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor din subordinea APL, alte categorii de funcționari și angajați din cadrul APL, etc.);
- Responsabili direct de scriere de proiecte și atragere de fonduri din cadrul APL și subdiviziunilor sale;
- Beneficiari indirecti: colectivitățile locale, locuitorii satelor, comunelor, orașelor, municipiilor, instituțiile și organizațiile din subordinea APL, ONG-uri locale.

TIPURILE SERVICIILOR PRESTATE

Consultare și asistență

- În cadrul acestui tip de servicii, membrii CALM vor beneficia de consultanță și asistență în următoarele domenii:
- identificarea oportunităților de atragere a fondurilor;
- scrierea și managementul proiectelor;
- elaborarea și adoptarea priorităților pentru atragerea de fonduri;
- implicarea cetățenească și consultarea publică a priorităților pentru atragerea de fonduri;
- participarea la ședințele consiliilor locale în calitate de experți independenți;
- aspecte și proceduri juridice în cadrul procesului de elaborare, discutare, adoptare și implementare a proiectelor, etc.
- colectarea, stocarea și oferirea informației de ordin statistic, juridic, economic, financiar necesare pentru elaborarea proiectelor și stabilirea priorităților de finanțare;
- elaborarea la cerere a unor note informative/analitice/metodologice;
- elaborarea de ghiduri, manuale, note metodologice instructive, etc.

Servicii de informare și instruire

- Crearea diverselor bazelor de date cu caracter general și specializat – pe domeniu (a experților pe domeniu, a finanțărilor disponibile, modele de aplicații, formulare, acorduri de parteneriat, etc.) inclusiv a unor baze de date privind finanțările/fondurile disponibile pe domenii specifice: educație, infrastructura drumurilor, etc.
- Asigurarea accesului la bazele de date respective cu oferirea posibilității de căutare în funcție de caracteristici;
- Elaborarea unor programe specializate de instruire periodice pe termen scurt pentru diferite categorii de aleși locali și funcționari din cadrul APL, responsabil de atragerea de fonduri și dezvoltarea locală;
- organizarea unor sesiuni informative/instructive tematice și/sau specializate pentru funcționari/aleși locali responsabili de atragerea de fonduri și dezvoltarea locală;
- informarea regulată a membrilor CALM privind oportunitățile și condițiile de finanțare destinate APL;
- organizarea și desfășurarea conferințelor, meselor rotunde, vizitelor pentru schimbul de experiență;
- asigurarea accesului la biblioteca electronică (legislație, studii și publicații, modele de documente, etc.);
- Monitorizarea și actualizarea bazelor de date.

Servicii de elaborare, modificare, avizare, promovare și monitorizare a politicilor și actelor normative naționale sau locale din domeniu

- În cadrul acestui tip de servicii, experții CALM, vor participa la:
- Expertizarea și monitorizarea sistematică a cadrului normativ din domeniu;
- Avizarea proiectelor actelor normative și de politici ce vizează domeniul investițiilor, atragerii fondurilor, dezvoltării locale, etc.;
- elaborarea și înaintarea inițiativelor proprii de modificare a cadrului legal actual în domeniul respectiv în vederea îmbunătățirii lui;
- participarea la elaborarea actelor normative și a documentelor de politici publice;
- promovarea la nivel național și internațional a oportunităților directe de finanțare pentru APL;
- monitorizarea sistematică a cadrului de politici și normativ național și/sau local;
- elaborarea din oficiu și/sau la cerere a unor studii, analize, rapoarte, documente de poziție privind anumite situații și/sau acte normative/politici;
- organizarea sistematică sau ad-hoc/la cerere a unor întruniri cu factorii decizionali la nivel de Guvern, Parlament, autorități centrale, donatori și alți actori relevanți;
- formularea unor cereri, demersuri, contestații, recursuri și altor documente adresate autorităților publice din Republica Moldova, în interesul membrilor CALM și care vizează domeniul atragerii de fonduri.
- alte tipuri de servicii conexe

MECANISMUL DE PRESTARE A SERVICIILOR

Direct la oficiul CALM, la telefon, on-line; prin folosirea altor mijloace de comunicare (Facebook, e-mail, chat, etc.), cu ieșirea experților în teritoriu, în grup sau individual, "sfatul unui coleg experimentat"; "răspuns rapid".

CONTACTE

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, mob. 079588442
Fax: +(37322) 22-35-29,
Persona de contact - Irina LUNCAȘU
e-mail: irina.lucasu@calm.md
info@calm.md; www.calm.md

CALM, SUPTOR PENTRU APL: SERVICIUL DE SUPTOR AL OPERATORILOR MICI DE APĂ ȘI SANITAȚIE (SOMAS)

Reieșind atât din sarcinile CALM, cât și din multiple solicitări ale APL, a fost creat **Serviciul de suport al operatorilor mici de alimentare cu apă și sanitație a CALM, (serviciul SOMAS). Serviciul SOMAS vine să suplinească vidul format de-a lungul timpului și va servi drept platformă pentru consolidarea capacităților APL și ale operatorilor serviciilor de apă și sanitație din mediul rural. Serviciul APĂ SAN va face parte din domeniul integral al Centrului de expertiză, asistență și instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM. Astfel, începând cu data de 01 iulie 2017, atât APL, cât și operatorii serviciilor de apă și sanitație din mediul rural se pot adresa pentru a beneficia de tot spectrul de servicii acordat de SOMAS.**

Ce este SOMAS?

□ Serviciul de suport al operatorilor mici de alimentare cu apă și sanitație al CALM reprezintă totalitatea atât a resurselor de expertiză asistență și instruire, cât și a datelor sistematizate, concentrate într-un serviciu unic destinat îmbunătățirii calității prestării serviciilor de apă și sanitație de către operatorii mici din zonele rurale și orașe mici.

□ Serviciul SOMAS va fi parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

Misiunea

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) urmărește un obiectiv fundamental de consolidare instituțională și a capacităților APL prin intermediul a trei dimensiuni principale:

□ Consolidarea structurilor organizatorice și a procesului decizional intern (CALM Consiliu, Birou Executiv, Comitete, Rețele și filiale regionale)

□ Consolidarea participării CALM și contribuția reală la procesul de politică națională (la nivel de guvern, parlament, comisii parlamentare, grupuri de lucru în cadrul ministerelor de resort și agențiilor de stat, la nivel internațional, atât în Moldova, cât și în străinătate)

□ Perfecționarea abilităților CALM în consolidarea capacităților APL din Moldova, inclusiv în domenii noi de reformă, printr-o varietate de eforturi cuprinzătoare în cadrul serviciilor CALM, capacităților de expertiză și de cunoștințe

Destinația serviciului

Serviciul APĂ SAN, ca parte a CEAI, este destinat primirii, sistematizării și analizei solicitărilor serviciilor de consultanță, identificării căii optime de prestare a serviciului, prestarea acestuia și evidența solicitărilor și serviciilor acordate.

Serviciul APĂ SAN are ca obiectiv general susținerea și

consolidarea capacităților APL și operatorilor serviciilor de apă din mediul rural.

Obiective specifice ale serviciului

✓ Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism de asistență complex pentru APL și operatorii din mediul rural în domeniul aprovizionării cu apă;

✓ Consolidarea capacităților instituționale, administrative, financiare, economice etc. ale autorităților publice locale și prestatorilor de servicii din domeniul aprovizionării cu apă din mediul rural;

✓ Diversificarea și consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în special în domeniul aprovizionării cu apă;

✓ Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL și operatorilor din mediul rural, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare;

✓ Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație/experiență și promovare a drepturilor și intereselor sale specifice, pentru prestatorii/operatorii serviciilor mici de alimentare cu apă, în special a celor din mediul rural.

Scopurile serviciului

• Crearea unui centru unic de recepționare și prelucrare a solicitărilor de acordare a serviciilor de consultanță pentru operatorii mici din zonele rurale;

• Crearea, menținerea și dezvoltarea platformelor de comunicare și schimb de experiență și bune practici atât între operatorii mici, cât și între APL;

• Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru probleme cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;

• Consolidarea capacităților autorităților locale și operatorilor mici pe termen mai lung, inclusiv celor personale, instituționale, de sistem, de politici la nivel local și central;

• Consolidarea Serviciilor CALM prestate APL și în special în domeniul de aprovizionare cu apă;

• Crearea, menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale pe domeniu;

• Evidența statistică și analitică privind solicitările de asistență și soluționarea acestora.

Serviciul are următoarele sarcini:

• Asigurarea recepționării, înregistrării și prelucrării tuturor informațiilor privind necesitățile de asistență planificată sau ad-hoc, primite prin mesaje fax, mesajelor SMS și MMS, telefonic, email, în cadrul seminarelor și meselor rotunde, prin intermediul platformei de schimb de experiență/forum creat, chestionare, alte tipuri de solicitări de asistență;

• Identificarea soluției optime de prestare a serviciului, prestarea serviciului și evidența informației cu privire la rezultatele prestării serviciului;

• Asigurarea cu resurse informaționale și consultanță pentru: inventarierea, evidența, planificarea intervențiilor și dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație.

• Asigurarea interacțiunii informaționale cu sistemele informaționale de stat, departamentale, teritoriale;

Beneficiari cheie a Serviciului

□ Autoritățile Publice Locale nivel I (Primari, consilieri locali, contabili, ingineri funciari, etc.);

□ Operatorii mici (rurali);

□ Personalul tehnic și administrativ al operatorilor mici;

□ Beneficiari indirecti: Consumatorii de apă și sanitație.

Principiul Serviciului

Serviciul APĂ SAN trebuie să asigure executarea atât a funcțiilor de bază ale Serviciului, cât și a funcțiilor specifice, determinate de destinația sistemului, care sunt grupate pe domenii funcționale specializate.

Domeniile de prestare a serviciilor SOMAS

□ Cadru legal și aspecte juridice;

□ Organizarea și administrarea serviciilor de aprovizionare cu apă;

□ Finanțarea, atragerea de investiții și fundamentarea economică;

□ Analiza și diagnosticul sistemului de aprovizionare cu apă;

□ Tariful (cu implicații de ordin financiar, managerial, tehnic și de luare a deciziei/aprobare);

□ Relația APL-operator;

□ Relația APL – consumatori;

□ Relația operator – consumatori;

□ Asigurarea și monitorizarea calității apei;

□ Aspecte tehnice și de administrare a sistemelor de aprovizionare cu apă;

□ Instruirea și consultarea personalului operatorului;

□ Reprezentarea operatorilor mici la nivel național.

Contacte

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, Fax: +(37322) 22-35-29, mob. 079588547; mob. 079367362; e-mail: info@calm.md; alexandru.morcov@calm.md Internet: www.calm.md

Crearea serviciului SOMAS a fost posibilă datorită suportului: Proiectul Elveției de Apă și Sanitație în Moldova (ApaSan), finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), cofinanțat de Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și implementat de Filiala din Moldova a Fundației SKAT.

SERVICIUL MIGRAȚIE ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ

Ce este Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală?

□ Serviciul de suport al autorităților publice locale membre CALM, ce reprezintă totalitatea resurselor de expertiză, asistență și instruire, concentrate într-un serviciu unic destinat îmbunătățirii serviciilor locale de bază pentru comunitățile afectate de migrație, în baza unor parteneriate între autoritățile locale și băștinașii plecați peste hotare.

□ Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală este parte a Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire (CEAI) din cadrul Secretariatului CALM.

Misiunea

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) urmărește un obiectiv fundamental de consolidare instituțională și consolidarea capacităților APL prin intermediul de trei dimensiuni principale:

□ Consolidarea structurilor organizatorice și a procesului decizional intern (Consiliul de Administrare, Birou Executiv, comitete, rețele și filiale regionale a CALM)

□ Consolidarea participării CALM și contribuția reală la procesul de politică națională (la nivel de guvern, parlament, comisii parlamentare, grupuri de lucru în cadrul ministerelor de resort și agențiilor de stat, la nivel internațional, atât în Moldova, cât și în străinătate)

□ Perfecționarea abilităților CALM în consolidarea capacităților APL din Moldova, inclusiv în domenii noi de reformă printr-o varietate de eforturi cuprinzătoare în cadrul serviciilor CALM, capacităților de expertiză și de cunoștințe

Destinația serviciului

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală, ca parte a CEAI este destinat primirii, sistematizării și analizei solicitărilor serviciilor de consultanță, identificării căii optime de prestare a serviciului, prestarea acestuia și evidența solicitărilor și serviciilor acordate.

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală are ca obiectiv general susținerea și consolidarea capacităților APL pentru îmbunătățirea serviciilor locale de bază, în baza unor parteneriate între autoritățile locale și băștinașii plecați peste hotare.

Scopul pe termen lung

Crearea unui parteneriat durabil între autoritățile publice locale și Diaspora pentru implicarea continuă și participarea băștinașilor plecați în dezvoltarea locală a localităților lor natale.

Obiective specifice ale serviciului

✓ Elaborarea, stabilirea și dezvoltarea unui mecanism de asistență complex pentru APL în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Diversificarea și consolidarea asistenței și serviciilor CALM acordate APL și comunităților locale, în special în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Identificarea problemelor și impedimentelor în activitatea APL în domeniul migrației și dezvoltării locale, în vederea elaborării și promovării unor măsuri concrete de ordin legislativ/normativ, metodologic, informativ și/sau instructiv necesare;

✓ Crearea și menținerea unei platforme permanente de comunicare, schimb de informație/experiență și promovare în domeniul migrației și dezvoltării locale, inclusiv prin sistemul „SMS Polling”.

✓ Crearea unui centru unic de recepționare și prelucrare a solicitărilor de acordare a serviciilor de consultanță în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Crearea mecanismului de suport ad-hoc pentru probleme cu care se confruntă comunitățile locale în activitățile de zi cu zi;

✓ Consolidarea capacităților autorităților locale în domeniul migrației și dezvoltării locale pe termen lung inclusiv capacitățile personale, instituționale, de sistem, de politici la nivel local și central;

✓ Consolidarea Serviciilor CALM prestate APL și în special în domeniul migrației și dezvoltării locale;

✓ Crearea menținerea și dezvoltarea bazelor de date și altor resurse informaționale pe domeniu;

✓ Evidența statistică și analitică privind solicitările de asistență și soluționarea acestora.

Domeniile de prestare a serviciilor

□ Asistență în integrarea migrației în planurile de dezvoltare locală

□ Asistență în desemnarea persoanei responsabile la nivel local în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

□ Asistență în crearea bazelor locale de date privind băștinașii plecați peste hotare

□ Asistență în crearea, administrarea și comunicarea Asociațiilor de Băștinași (ADB)

□ Consultarea proiectelor ce urmează a fi plasate pe platforma națională de Crowdfunding GUVERN.24

□ Asistență privind cadrul legal și aspecte juridice în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării;

□ Finanțarea, atragerea de investiții și fundamentarea economică a proiectelor comune de implicare a migranților;

□ Instruirea și consultarea APL în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

□ Reprezentarea APL la nivel național și internațional în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării

Beneficiari cheie a Serviciului

□ Autoritățile Publice Locale nivel I (Primari, consilieri locali, contabili, ingineri funciari, etc.);

□ Asociații de băștinași

□ ONG-uri locale

□ Beneficiari indirecti: cetățenii localităților din Republica Moldova.

Principiul Serviciului

Serviciul Migrație și Dezvoltare Locală asigură executarea atât a funcțiilor de bază ale Serviciului cât și a funcțiilor specifice, determinate de contextul solicitării parvenite.

Parteneri

Serviciul este creat cu suportul: Proiectul ui Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)

Contacte

Str. Columna 106A, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +(37322) 22-35-09, Fax: +(37322) 22-35-29, mob. 079588442

Persona de contact - Irina LUNCAȘU

e-mail: irina.luncasu@calm.md

info@calm.md; www.calm.md

Serviciul de Asistență Juridică pentru Autoritățile Publice Locale din cadrul Centrului de Expertiză, Asistență și Instruire al CALM

Luând în considerație complexitatea activității și multiplele aspecte de ordin juridic care reglementează activitatea actuală a APL, precum și lipsa acută de specialiști în domeniul juridic la nivel local, CALM în parteneriat cu IDIS Viitorul a decis să instituie un serviciu specializat în acordarea serviciilor juridice autorităților publice locale și aleșilor locali – Serviciul de Consultanță și Asistență Juridică Locală.

La solicitarea membrilor CALM, juriștii/avocații din componența Serviciului vor oferi suport juridic pentru autoritățile publice locale și aleșii locali, într-un mod neutru, competent, profesionist, fără discriminare de orice fel.

Astfel, CALM își propune să consolideze capacitățile autorităților publice locale, să întărească nivelul de cunoștințe juridice a funcționarilor publici și a aleșilor locali în ceea ce privește realizarea activităților și furnizarea serviciilor într-un mod eficient și calitativ, în conformitate cu prevederile cadrului legal existent. Se dorește ca aleșii locali să fie mai bine pregătiți pentru a se apăra și pentru a rezista eventualelor acțiuni ilegale și nejustificate ale organelor de drept.

SERVICIUL DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ PENTRU ALEȘII LOCALI ACORDĂ:

- Consilierea juridică a autorităților publice locale și a aleșilor locali în ce privește activitatea administrației publice locale, conform prevederilor cadrului normativ în vigoare;
- Asistență în elaborarea proiectelor de decizii și dispoziții, precum și formularea de opinii privind legalitatea acestora;
- Oferirea răspunsurilor la întrebările adresate de către aleșii locali, ce se referă la instrumentele, practicile, normele prin care organele de drept pot efectua abuzuri și presiuni asupra aleșilor locali;
- Întocmirea proiectelor de cereri, demersuri, plângeri, petiții din partea autorităților publice locale și aleșilor locali în faza prejudiciară.

Domeniile de prestare a serviciilor sunt:

organizarea și funcționarea autorităților publice locale; descentralizarea serviciilor publice; achiziții publice; angajarea în serviciul public și relațiile de muncă; patrimoniu; procesul decizional; finanțe publice locale; abuzuri și presiuni din partea organelor de drept și altele.

Asistența juridică poate fi solicitată la telefon, prin fax, email sau direct la sediul CALM. Toate solicitările vor fi înregistrate de către secretariatul CALM și redirecționate consultanților.

Beneficiarii serviciilor sunt autoritățile publice locale de nivelul I (primari și viceprimari, consilieri locali, secretari ai consiliilor locale, contabili, ingineri funciari etc.) și autoritățile publice locale de nivelul II (președinții și vicepreședinții raioanelor, consilieri raionali, secretari ai consiliilor raionale, contabili etc.)

Serviciul este creat în cadrul unui parteneriat între CALM și IDIS "Viitorul", cu suportul și susținerea financiară a Ambasadei SUA în Republica Moldova.

CRJM
(Centrul de Resurse
Juridice
din Moldova)
va asista metodologic
la unele activități.

CONTACTE:

str. Columna 106A,
mun. Chișinău

Tel: (022) 000 280
Fax: 022 22 35 29

Persoană de contact:
Alexandru PALII

e-mail: serviciul.juridic@calm.md

web: www.calm.md

La înălțime cu CALM!

„La Înălțime cu CALM” – o emisiune a Congresului Autorităților Locale destinată oamenilor și soluțiilor ce contribuie la dezvoltarea satelor!

„La Înălțime cu CALM” este emisiunea ce reflectă activitatea autorităților locale, dar și a oamenilor care contribuie la dezvoltarea comunităților. Activitatea CALM, modificările legislative, cât de mult avansăm sau regresăm la capitolul descentralizare, soluții ce ar permite dezvoltarea satelor noastre, oameni care sfințesc locul- toate acestea le aflați în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Vă invităm să ne audiați în fiecare zi de sâmbătă, de la ora 10.00, la postul de radio Eco Fm, pe frecvențele 97,6 MHz – Fălești; 100,2 MHz – Sângerei; 104,4 MHz- Anenii Noi, 98,5 – Ștefan Vodă și în fiecare zi de duminică, de la ora 14.10, la postul de radio Jurnal Fm, pe frecvențele 107,9 – Edineț; 95,2 – Sângerei; 88,2 – Telenești; 99,1 – Șoldănești; 91,2 – Rezina; 98,7 – Dubăsari; 100,1 – Chișinău.

OAMENII INFORMAȚI SUNT PUTERNICI!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md